

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU
SIEMIATYCKIEGO NA LATA 2012 - 2015
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2016 - 2019**

Zleceniodawca

Zarząd Powiatu Siemiatyckiego
Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach
ul. Leg. Piłsudskiego 3
17 - 300 Siemiatycze

Wykonawca

EKOTON sp. z o. o.
siedziba: ul. Ciepła 12/4 15 - 472 Białystok
biuro: ul. Włókiennicza 7A lok. 14U
15 - 464 Białystok
tel./fax: (+48) 85 744 67 95

Zamawiający:

Zarząd Powiatu Siemiatyckiego

Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach
ul. Leg. Piłsudskiego 3
17 - 300 Siemiatycze

Wykonawca:

EKOTON Sp. z o.o.

siedziba: ul. Ciepła 12/4 ; 15 - 472 Białystok
biuro: ul. Włókiennicza 7A lok. 14U,
15 - 464 Białystok
tel./fax. (85) 744-67-95

Zespół autorów:

dr Grzegorz Chocian
mgr inż. Beata Gładkowska - Chocian
mgr inż. Agnieszka Olędzka
mgr inż. Joanna Bartnikiewicz
mgr Anna Ostrowska

Białystok, maj 2013 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	5
1.1 WYKAZ POJĘĆ I SKRÓTÓW UŻYTYCH W OPRACOWANIU.....	5
1.2 PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA.....	6
1.3 CEL AKTUALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	7
1.4 OKRES OBJĘTY OPRACOWANIEM.....	8
1.5 METODYKA I ZAKRES PROGRAMU.....	8
1.5.1 <i>Metodyka opracowania</i>	8
1.5.2 <i>Zakres opracowania</i>	10
1.6 POWIĄZANIA PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	11
2. OCENA REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	25
3. INFORMACJE OGÓLNE	30
3.1 POŁOŻENIE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY.....	30
3.2 LUDNOŚĆ.....	33
3.3 SEKTOR GOSPODARczy.....	34
3.4 DZIEDZICTWO HISTORYCZNE I KULTUROWE.....	38
3.5 TURYSTYKA.....	42
3.6 KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	43
4. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	45
4.1 OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO.....	45
4.2 GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA.....	47
4.2.1 <i>Wody powierzchniowe i podziemne</i>	47
4.2.2 <i>Źródła zanieczyszczeń wód</i>	50
4.2.3 <i>Infrastruktura wodno - ściekowa</i>	51
4.3 GOSPODARKA ODPADAMI.....	55
4.4 OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO.....	59
4.4.1 <i>Lasy</i>	59
4.4.2 <i>Formy ochrony przyrody</i>	61
4.5 KLIMAT AKUSTYCZNY.....	75
4.6 PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE.....	79
4.7 ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZną, CIEPŁO I GAZ.....	81
4.7.1 <i>Energia cieplna</i>	81
4.7.2 <i>Sieć gazowa</i>	82
4.7.3 <i>Energia elektryczna</i>	82
4.7.4 <i>Energia odnawialna</i>	83
4.8 POWIERZCHNIA ZIEMI I GLEBY.....	84
4.9 ŻŁOŻA KOPALIN.....	86
4.10 NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA I KATAKLIZMY.....	89
4.11 EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	93
4.12 EKOLOGICZNE FORMY DZIAŁALNOŚCI W ROLNICTWIE.....	95
4.13 ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII.....	95
5. PODSUMOWANIE STANU OBECNEGO	100
6. CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA	105
7. PLAN OPERACYJNY	111
7.1 ZADANIA WŁASNE.....	111
7.2 ZADANIA KOORDYNOWANE.....	112
7.3 WYTYCZNE DLA SAMORZĄDÓW W ZAKRESIE SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA.....	119
7.4 ZAMIERZENIA INWESTYCYJNE W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA.....	120
8. ZAGADNIENIA SYSTEMOWE	122
8.1 ZARZĄDZANIE I MONITORING ŚRODOWISKA.....	122
8.2 ZARZĄDZANIE I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU.....	126

8.2.1	<i>Mierniki stanu wyjściowego</i>	126
8.2.2	<i>Monitorowanie Programu</i>	129
8.2.3	<i>Uwarunkowania realizacyjne Programu</i>	131
8.2.4	<i>Uwarunkowania prawne</i>	131
8.2.5	<i>Planowanie przestrzenne</i>	131
8.2.6	<i>Uwarunkowania społeczne</i>	132
8.2.7	<i>Związek z integracją europejską</i>	132
8.2.8	<i>Efekt transgraniczny</i>	133
9.	ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU	133
10.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	137
	SPIS LITERATURY	143
	ZASOBY INTERNETOWE	144
	SPIS RYCIN	145
	SPIS TABEL	145

1. WSTĘP

1.1 Wykaz pojęć i skrótów użytych w opracowaniu

ARiMR - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

BZT₅ - Biochemiczne Zapotrzebowanie Tlenowe (pięciodniowy okres analizy)

ChZT - Chemiczne Zapotrzebowanie Tlenowe

EMAS - Wspólnotowy System Ekozarządzania i Audytu (ang. Eco-Management and Audit Scheme)

FOP - Fundusz dla Organizacji Pozarządowych

GUS - Główny Urząd Statystyczny

JCWpD - Jednolite Części Wód Podziemnych

JST - Jednostki samorządu terytorialnego

Life + - Program Priorytetowy - Program współfinansowania przedsięwzięć, uzyskujących wsparcie w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+

NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

OSO - Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000

OZE - Odnawialne Źródła Energii

PEM - Promieniowanie Elektromagnetyczne

PEP - Polityka Ekologiczna Państwa

PIG - Państwowy Instytut Geologiczny

PKD - Polska Klasyfikacja Działalności

PODR - Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

POIiŚ - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

PROW - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

4 PO RYBY - Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”

RDLP - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych

RDOŚ - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

REGON - (akronim od Rejestr Gospodarki Narodowej) Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej

RGO- Regiony Gospodarki Odpadami

RLM - Równoważna Liczba Mieszkańców (oznacza ładunek organiczny ulegający rozkładowi biologicznemu, wyrażony pięciodniowym biochemicznym zapotrzebowaniem tlenu (BZT5) w ilości 60 g tlenu na dobę (art. 43 ust. 2 Prawo wodne)

RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

SOO - Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000

SUW - Stacja uzdatniania wody

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WSSE - Wojewódzka Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna

ZUOK - Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych

1.2 Podstawa prawna opracowania

Podstawę prawną opracowywania Programów ochrony środowiska stanowi ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.), która zgodnie z art. 17 nakłada obowiązek sporządzania Programów ochrony środowiska na organy wykonawcze województwa, powiatu oraz gminy. Projekty opracowanych dokumentów podlegają zaopiniowaniu przez:

- ministra właściwego do spraw środowiska w przypadku projektów wojewódzkich programów,
- organ wykonawczy województwa w przypadku projektów powiatowych,
- organ wykonawczy powiatu w przypadku projektów gminnych.

Programy ochrony środowiska sporządzane są co 4 lata, natomiast co 2 lata opracowuje się raporty z wykonania niniejszych programów. Raporty te przedstawiane są odpowiednio Sejmikowi Województwa, Radzie Powiatu lub też Radzie Gminy. W tym przypadku Zarząd Powiatu jest zobowiązany do sporządzenia Raportu z wykonania programu, który następnie przedstawia się Radzie Powiatu. Ponadto Prawo ochrony środowiska nakłada na organ opracowujący Program ochrony środowiska, obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko. Artykuł 51 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.) z dnia 3 października 2008 roku, formułuje wytyczne, co do zawartości takiej prognozy.

Niniejszy *Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 - 2019* stanowi aktualizację i kontynuację *Programu ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011*, uchwalonego dnia 20 listopada 2008 r. Uchwałą Nr XVI/130/08 przez Radę Powiatu Siemiatyckiego.

Opracowanie sporządzono zgodnie ze stanem prawnym aktualnym na maj 2013 r.

1.3 Cel aktualizacji powiatowego Programu ochrony środowiska

Program ochrony środowiska ma na celu realizację założeń dokumentów strategicznych kraju i województwa na poziomie powiatu siemiatyckiego uwzględniając zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju wdrażane na szczeblu regionalnym. Koncepcja niniejszego *Programu* opiera się w głównej mierze o zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska, *Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016*, a także założenia *Programu ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2011 - 2014* i *Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym* (wydane przez Ministerstwo Środowiska, 2002 r.).

Istotą *Programu* jest skoordynowanie, zaplanowanych w nim działań z administracją rządową, samorządową (starostwo powiatowe, urzędy miast i gmin) oraz przedsiębiorcami i społeczeństwem a następnie ich realizacja przez wskazane podmioty przy efektywnym wykorzystaniu dostępnych środków finansowych. Program określa cele i zadania krótkoterminowe (4-letnie) oraz zadania długookresowe, przewidziane do realizacji do roku 2019. Dodatkowo *Program* wyznacza priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, jak również środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym także mechanizmy prawno - ekonomiczne. Niniejsze opracowanie zawiera także wytyczne do sporządzania gminnych programów ochrony środowiska.

Niniejszy *Program* opracowano w celu:

- ograniczenia negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko naturalne,
- dążenia do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w powiecie siemiatyckim
- racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska.

Wobec powyższego realizacja niniejszego dokumentu poprzez wprowadzenie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją, przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego na analizowanym obszarze oraz stworzy warunki dla wdrożenia obowiązującego prawodawstwa w tym zakresie.

1.4 Okres objęty opracowaniem

Program obejmuje lata 2012 - 2015 z perspektywą do roku 2019. Okres obowiązywania niniejszego *Programu* został podzielony na:

- okres operacyjny (lata 2012 - 2015) wraz z określonymi celami krótkoterminowymi oraz działaniami służącymi ich realizacji,
- okres perspektywiczny (lata 2016 - 2019), wyrażony poprzez jeden cel długoterminowy dla każdego z priorytetów ochrony środowiska.

1.5 Metodyka i zakres Programu

1.5.1 Metodyka opracowania

Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 - 2019 opracowano w oparciu o obowiązujące akty prawne oraz aktualne programy, polityki i strategie z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami, w tym wymienione poniżej dokumenty wyższego szczebla jak również powiatowe i gminne, wśród których znajdują się dokumenty:

Krajowe

- Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016,
- II Polityka ekologiczna państwa (dokument z perspektywą do 2025 roku),
- Polityka Leśna Państwa.

Wojewódzkie

- Program ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2011 - 2014,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego,
- Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2012 - 2017,
- Strategia rozwoju województwa podlaskiego do 2020 roku,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013.

Powiatowe

- Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011,
- Plan gospodarki odpadami dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011 z perspektywą na lata 2012 - 2019,
- Plan rozwoju lokalnego powiatu siemiatyckiego 2007 - 2013,
- Strategia rozwoju powiatu siemiatyckiego.

Ponadto, w celu określenie aktualnego stanu środowiska posłużono się następującymi opracowaniami WIOŚ w Białymstoku:

- Program państwowego monitoringu środowiska województwa podlaskiego na lata 2010 - 2012,
- Informacja o stanie środowiska na obszarze województwa podlaskiego w 2009 roku na podstawie działalności inspekcyjno - kontrolnej i badawczej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku,
- Wyniki badań pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2010 roku,
- Wyniki badań pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku,
- Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2011 roku,
- Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego w 2012 roku,

- Ocena stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego rzek województwa podlaskiego w 2011 roku.

Dodatkowo, na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu posłużono się następującymi źródłami informacji:

- Główny Urząd Statystyczny,
- Urząd Statystyczny w Białymstoku,
- Państwowy Instytut Geologiczny,
- Ministerstwo Środowiska.

Oprócz powyższego opracowując *Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2012 - 2015* uwzględniano informacje uzyskane od pracowników Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach oraz poszczególnych Gmin powiatu, na podstawie przeprowadzanych konsultacji drogą telefoniczną i elektroniczną. Na potrzeby opracowania niniejszego *Programu* rozesłano także ankiety do Gmin z terenu powiatu siemiatyckiego, z których dane zostały uwzględnione w przygotowanym dokumencie.

1.5.2 Zakres opracowania

Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 - 2019 swym zakresem obejmuje informacje ogólne (m.in. środowiskowe i gospodarcze) o powiecie, charakterystykę aktualnego stanu środowiska wraz z jej podsumowaniem przy pomocy analizy SWOT. *Program* ocenia realizację dotychczasowego programu ochrony środowiska. Ustalenia *Programu* obejmują priorytety i działania ekologiczne, cele i kierunki ochrony środowiska oraz plan operacyjny określający przedsięwzięcia wytypowane na podstawie zdefiniowanych wcześniej celów. Niniejszy *Program* porusza zagadnienia systemowe związane z zarządzaniem i monitoringiem środowiska oraz monitoringiem realizacji *Programu*, a także aspekty finansowe realizacji *Programu*. Wśród głównych funkcji niniejszego dokumentu należy podkreślić:

- wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju,
- realizację Polityki ekologicznej państwa na terenie powiatu siemiatyckiego,
- strategiczne zarządzanie na analizowanym terenie w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami,

- zestawienie informacji na temat stanu środowiska przyrodniczego oraz jego poszczególnych komponentów,
- podsumowanie stanu środowiska poprzez zidentyfikowanie mocnych i słabych stron powiatu, a także określenie głównych zagrożeń ekologicznych i szans rozwoju powiatu,
- wskazanie działań mających na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

1.6 Powiązania Programu z dokumentami strategicznymi

Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego stworzony jest w oparciu o cele zawarte w dokumentach strategicznych kraju i województwa oraz planów i programów powiatowych. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych wyższego szczebla oraz z opracowań powiatowych posłużyły do wyznaczenia celów i kierunków ochrony środowiska niniejszego *Programu*, który jest z nimi kompatybilny. Główne założenia tych dokumentów zostały opisane poniżej.

DOKUMENTY KRAJOWE

Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016

Określa cele i priorytety ekologiczne, poprzez które wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku naturalnemu. Według PEP najważniejsze działania priorytetowe na najbliższe lata, to m.in.:

- uporządkowanie gospodarki odpadami w tym zamknięcie składowisk odpadów nie spełniających wymogów UE,
- wprowadzenie w życie tzw. zielonych zamówień,
- wzmocnienie kadry inspekcji ochrony środowiska, która usprawni ochronę środowiska i pozwoli na kontrolę przestrzegania prawa,
- wspieranie platform technologicznych i ekoinnowacyjności w ochronie środowiska,
- przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego jako podstawy lokalizacji inwestycji,
- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,

- ochrona atmosfery (w tym realizacja założeń dyrektywy unijnej CAFE, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów),
- ochrona wód (w tym redukcja o 75 % ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach komunalnych),
- modernizacja systemu energetycznego,
- ochrona przed hałasem (w tym sporządzanie map akustycznych dla wszystkich miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców i opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem),
- działania związane z nadzorem nad chemikaliami dopuszczonymi na rynek.

II Polityka ekologiczna państwa (dokument z perspektywą do 2025 roku)

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej jest zasada zrównoważonego rozwoju, uzupełniona szeregiem zasad pomocniczych i konkretyzujących, które znalazły zastosowanie w rozwiniętych demokracjach. *Program* stanowi realizację poniższych zasad polityki ekologicznej państwa w skali powiatu, które odzwierciedlają tendencje europejskiej polityki ekologicznej:

- zasada przezorności,
- zasada wysokiego poziomu ochrony środowiska,
- zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego,
- zasada regionalizacji,
- zasada uspołecznienia,
- zasada "zanieczyszczający płaci",
- zasada prewencji,
- zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),
- zasada subsydiarności,
- zasada klauzul,
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

Polityka Leśna Państwa

Przedmiotem *Polityki Leśnej Państwa* są lasy wszystkich form własności i ich funkcje, cele i zasady prowadzenia gospodarki leśnej oraz związku leśnictwa ze społeczeństwem z innymi działami gospodarki narodowej i zarządzania, oraz innymi jednostkami organizacyjnymi współdziałającymi z leśnictwem.

Nadrzędnym celem polityki leśnej jest wyznaczenie kompleksu działań kształtujących stosunek człowieka do lasu, zmierzających do zachowania w zmieniającej się rzeczywistości przyrodniczej i społeczno-gospodarczej warunków do trwałej w nieograniczonej perspektywie czasowej wielofunkcyjności lasów, ich wszechstronnej użyteczności i ochrony oraz roli w kształtowaniu środowiska przyrodniczego zgodnie z obecnymi i przyszłymi oczekiwaniami społeczeństwa. Główne cele w polityce leśnej państwa zostały sformułowane w następujący sposób:

- Zapewnienie trwałości lasów wraz z ich wielofunkcyjnością
- Zwiększanie zasobów leśnych
- Poprawa stanu i ochrony lasów tak, by mogły one w lepszym stopniu i szerszym zakresie spełniać różnorodne funkcje

DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE

Program ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2011 - 2014

W *Programie Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2011 - 2014* ujęto analizę uwarunkowań wynikających z Polityki ekologicznej państwa oraz pozostałych dokumentów strategicznych krajowych i wojewódzkich. Program zawiera ocenę stanu środowiska województwa podlaskiego z uwzględnieniem prognozowanych danych oraz wskaźników ilościowych charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska w latach 2011 - 2014. W opracowaniu dokonano klasyfikacji i hierarchizacji najważniejszych problemów środowiskowych oraz określono cele i kierunki ochrony środowiska do 2018 r., a także cele krótkoterminowe, przewidziane do realizacji do roku 2014.

Cel długoterminowy:

Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza

Cele krótkoterminowe:

1. Wdrażanie i realizacja założeń Programów służących ochronie powietrza

2. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych)

Cel długoterminowy:

Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania

Cele krótkoterminowe:

1. Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej
2. Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód
3. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
4. Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie suszy i skutkom wezbrań powodziowych
5. Odtworzenie ciągłości ekologicznej i renaturalizacja rzek

Cel długoterminowy:

Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności

Cele krótkoterminowe:

1. Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa
2. Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody
3. Zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk
4. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarach wiejskich
5. Zapobieganie konfliktom ekologicznym na obszarach chronionych

Cel długoterminowy:

Zmniejszenie zagrożenia hałasem poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

Cele krótkoterminowe:

1. Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas
2. Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas

Cel długoterminowy:

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Cele krótkoterminowe:

1. Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych

Cel długoterminowy:

Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Cele krótkoterminowe:

1. Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii

Cel długoterminowy:

Zapobieganie powstaniu poważnych awarii przemysłowych

Cele krótkoterminowe:

1. Monitoring obszarów zagrożonych wystąpieniem poważnych awarii przemysłowych

Cel długoterminowy:

Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Cele krótkoterminowe:

1. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalni

Cel długoterminowy:

Ochrona powierzchni ziemi

Cele krótkoterminowe:

1. Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju
2. Wskazanie obszarów zanieczyszczonych i ich rekultywacja

Cel długoterminowy:

Wzrost świadomości ekologicznej

Cele krótkoterminowe:

1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza i właściwej gospodarki odpadami
2. Oszczędność wody oraz jej ochrona jako wynik większej świadomości ekologicznej mieszkańców
3. Wzrost świadomości ekologicznej w obrębie pozostałych elementów środowiska

W *Programie ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2011 - 2014* znalazły się także wytyczne, co do zawartości programów powiatowych. Niniejszy *Program* jest spójny z wskazaniami co do zakresu i kształtu programów powiatowych określonych w tamtym dokumencie.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego

Plan określa zasady ochrony środowiska i korzystania z jego zasobów (ogólne i szczegółowe) w zakresie planowania przestrzennego na obszarze województwa podlaskiego.

Zasady ogólne:

- nasycanie obszarów sieci ekologicznej różnymi formami ochrony prawnej ze strefowaniem reżimów ochronnych i zagospodarowania oraz wzmacnianie więzi między obszarami węzłowymi,
- niepodejmowanie decyzji przestrzennych mogących prowadzić do zniszczenia lub dewaloryzacji cennych układów przyrodniczych, w tym przenoszenie działań i urządzeń uciążliwych (tam, gdzie to możliwe) poza obszary sieci ekologicznych
- podporządkowanie zagospodarowania i działalności gospodarczej w obszarach prawnie chronionych zasadom określonym w planach ich ochrony lub w stanowiących je aktach prawnych,

- zmniejszanie kosztów ekologicznych, społecznych i ekonomicznych funkcjonowania i rozwoju osadnictwa poprzez kształtowanie zwartych przestrzennie obszarów zurbanizowanych i hamowanie „rozlewania się zabudowy” zwłaszcza w obszarach podmiejskich większych miast oraz na terenach atrakcyjnych dla rekreacji,
- zarządzanie popytem na zasoby naturalne we wszystkich formach, a zwłaszcza nieodnawialne, pod kątem oszczędności przestrzeni, surowców i energii
- dostosowanie zagospodarowania turystycznego i wypoczynkowego do naturalnej chłonności obszarów, a nie kryterium zysku,
- dostosowanie rozwoju rolnictwa i leśnictwa do istniejących układów przyrodniczych, w tym siedliskowych, z wykorzystaniem ich możliwości i predyspozycji - bez osłabienia,
- uwzględnianie nadrzędności ochrony środowiska i krajobrazu również na obszarach wiejskich poza systemami sieci ekologicznej, a zwłaszcza ochrony przed „żywiolową urbanizacją” i chemizacją,
- zmniejszanie transportochłonności osadnictwa i gospodarki poprzez racjonalne rozmieszczenie miejsc pracy, zamieszkania, usług i wypoczynku oraz preferowanie transportu zbiorowego,
- lokalizowanie elementów infrastruktury transportowej w sposób minimalizujący jej negatywny wpływ na środowisko,
- stosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych w transporcie, przemyśle i gospodarce komunalnej, ograniczających do minimum ich negatywny wpływ na środowisko,
- zapewnienie priorytetu działań chroniących wody powierzchniowe i podziemne oraz powiązane z nimi ekosystemy lądowe przed ponadnormatywnymi zanieczyszczeniami i zmianami reżimów hydrologicznych w procesach urbanizacyjnych i gospodarczych, w tym zmniejszanie wodochłonności gospodarki komunalnej, przemysłu i rolnictwa,
- uwzględnianie wyników państwowego monitoringu środowiska oraz państwowych norm wykorzystania środowiska w procesach planowania przekształceń i rozwoju zagospodarowania przestrzennego oraz jego realizacji.

W Planie zawarte zostało kształtowanie sieci ekologicznej na obszarze województwa. Środowisko przyrodnicze poddano analizie w zakresie uwarunkowań wewnętrznych do

zagospodarowania przestrzennego. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa precyzuje także kierunki ochrony zasobów środowiska województwa:

1. W zakresie ochrony przyrody:
 - Wdrożenie „Europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000”,
 - Ochrona elementów systemu przyrodniczego województwa.
2. W zakresie ochrony powierzchni ziemi:
 - Likwidacja źródeł zanieczyszczeń,
 - Ograniczenie niekorzystnych skutków przemysłowej eksploatacji powierzchniowej złóż surowców mineralnych,
 - Ochrona gleb przed erozją,
 - Ochrona wartościowych gruntów rolnych,
 - Ochrona powierzchni ziemi przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska.
3. W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:
 - Ograniczenie emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych oraz jej skutków,
 - Uwzględnienie wyników monitoringu powietrza w procesach sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
 - Ustalanie dopuszczalnego poziomu niektórych substancji.
4. W zakresie ochrony wód śródlądowych - powierzchniowych i podziemnych:
 - Utrzymanie ilości wód powierzchniowych na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej,
 - Doprowadzenie jakości wód powierzchniowych powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach,
 - Eliminowanie źródeł zanieczyszczeń, zwłaszcza w zlewniach rzek wchodzących w skład obszarów prawnie chronionych
 - Prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi,
 - Wdrażanie dyrektyw UE w dziedzinie ochrony wód,
 - Opracowanie planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,

- Ustanowienie obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych,
 - Realizowanie międzynarodowych porozumień z Białorusią i Litwą w sprawie kontroli jakości i ochrony wód granicznych,
 - Przestrzeganie zakazów i nakazów zawartych w decyzjach administracyjnych wyznaczających strefy ochrony pośredniej i bezpośredniej komunalnych ujęć wód,
 - Prowadzenie stałego monitoringu wód śródlądowych w zakresie jakości i ich ilości.
5. Ochrona lasów i zadrzewień oraz wzbogacanie ich walorów,
 6. Ochrona przed hałasem, wibracjami i elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym,
 7. Ochrona przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska,
 8. Ochrona przeciwpowodziowa.

Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2012 - 2017

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XX/233/12 z dnia 21 czerwca 2012 r. Dokument zawiera analizę stanu gospodarki odpadami w województwie w podziale na rodzaje odpadów. Przedstawione w Planie cele i zadania dotyczą okresu 2012 - 2017 i dla odpadów komunalnych przedstawiają się następująco:

1. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.
2. Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
3. Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Ponadto dla poszczególnych grup odpadów określono cele szczegółowe.

Dla realizacji osiągnięcia postawionych celów niezbędne jest prowadzenie następujących działań:

1. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczenia ilości odpadów oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

2. Działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania.
3. Realizacja wskazanego systemu gospodarowania odpadami opartego na regionach gospodarki odpadami (RGO).

Strategia rozwoju województwa podlaskiego do 2020 roku

Strategia określa misję województwa: Województwo podlaskie regionem aktywnego i zrównoważonego rozwoju z wykorzystaniem walorów środowiska naturalnego, wielokulturowej tradycji i położenia przygranicznego. W ramach tej misji określone zostały cele, m.in. cel 4. Ochrona środowiska naturalnego, który ma być realizowany poprzez następujące grupy działań:

- rozwój systemów zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz systemu gospodarowania odpadami,
- rozwój systemów energetycznych,
- rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich,
- rozwój innowacyjności gospodarki regionu,
- rozwój kadr gospodarki regionu w tym kształcenia ustawicznego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013

W ramach V osi priorytetowej Rozwój infrastruktury ochrony środowiska określono cel główny, który brzmi: Zachowanie dziedzictwa środowiska naturalnego poprzez inwestycje infrastrukturalne zmniejszające negatywne skutki cywilizacji. Cel ten ma być realizowany przez następujące cele szczegółowe:

- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń,
- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- minimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wprowadzenie systemu gospodarowania odpadami zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami,
- wzrost wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii,
- poprawa stanu infrastruktury technicznej na obszarach słabiej rozwiniętych.

Ós priorytetowa wdrażana będzie poprzez: rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska i rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska. W ramach regionalnej

infrastruktury ochrony środowiska finansowane będą projekty o zasięgu ponadlokalnym, wykraczające swym oddziaływaniem poza obszar jednej gminy takie jak:

- inwestycje dotyczące kompleksowego zagospodarowania odpadów wraz z instalacjami do termicznego przekształcania odpadów z odzyskiem energii,
- rozwój gospodarki wodno-ściekowej województwa podlaskiego ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych i zabezpieczenia sanitarnego stref zasobowych komunalnych ujęć wody,
- budowa i przebudowy systemów ciepłowniczych wraz z modernizacją istniejących linii dystrybucji ciepła,
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- projekty dotyczące wykorzystania odnawialnych źródeł energii wraz z budową sieci energetycznej dla celów jej dystrybucji,
- projekty dotyczące: zachowania bioróżnorodności gatunkowej, edukacji ekologicznej, tworzenia systemów monitorowania środowiska oraz zakupu wyposażenia dla służb odpowiedzialnych za likwidację skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii.

W ramach rozwoju lokalnej infrastruktury ochrony środowiska przewiduje się:

- likwidację „dzikich” wysypisk,
- wsparcie rozwoju transportu przyjaznego środowisku,
- wsparcie gospodarki odpadami,
- modernizację systemów ciepłowniczych,
- wsparcie racjonalnego wykorzystania energii.

POWIATOWE

Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011

Program wyznaczył następującą misję: Zrównoważony rozwój powiatu siemiatyckiego przy zachowaniu i promocji środowiska naturalnego. Powyższa misja była realizowana przez następujące priorytety i cele ekologiczne. Cele długookresowe to:

1. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska,
2. Ochrona ekologiczna regionu,

3. Racjonalna gospodarka odpadami, przyjazna środowisku w celu ochrony wód i powierzchni ziemi,
4. Budowa świadomości ekologicznej społeczeństwa

PRIORYTET 1: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska

Cele krótkoterminowe:

- ograniczenie hałasu komunikacyjnego - między innymi poprzez rozwój i modernizację infrastruktury drogowej,
- ograniczenie emisji pyłów do powietrza, w tym dotrzymanie norm jakości powietrza poprzez budowę i modernizację infrastruktury ochrony powietrza (wykorzystywanie technologii przyjaznych środowisku, inwestycje z zakresu źródeł energii odnawialnej),
- ograniczenie eutrofizacji wód (rolnictwo, doczyszczanie ścieków, gospodarka ściekowa na wsi), poprzez rozwój, w tym budowę i modernizację infrastruktury wodno - kanalizacyjnej na obszarze powiatu.

PRIORYTET 2: Ochrona ekologiczna regionu

Cele krótkoterminowe:

- ochrona zdrowia i życia ludzkiego (poprawa jakości udzielanych usług medycznych i warunków ich świadczenia, poprawa wyposażenia placówek służby zdrowia w sprzęt i aparaturę, zwiększenie dostępu i poprawa jakości opieki społecznej), człowiek jako element środowiska naturalnego,
- aktywna ochrona przyrody i krajobrazu, troska o gatunki objęte ochroną, kompensacja strat obszarów Natura 2000,
- zwiększanie lesistości w celu ochrony atmosfery,
- spełnianie wymogów regionalnego systemu informacji o trasach przewozu i miejscach składowania materiałów niebezpiecznych,
- ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz sprawne usuwanie ich skutków,
- ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji kopalni na środowisko przez eliminację nielegalnych eksploatacji i niedopuszczenie do podejmowania wydobycia kopalni bez wymaganej koncesji.

PRIORYTET 3: Racjonalna, przyjazna środowisku gospodarka odpadami, mająca na celu ochronę wód i powierzchni ziemi

Cele krótkoterminowe:

- kompleksowa gospodarka odpadami - budowa i modernizacja infrastruktury zagospodarowania odpadów, w tym: objęcie 100% mieszkańców Powiatu Siemiatyckiego systemem zorganizowanego i selektywnego zbierania odpadów, zamykanie składowisk odpadów niespełniających minimalnych wymagań formalnych i technicznych,
- bezpieczne dla zdrowia mieszkańców powiatu i środowiska unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w szczególności odpadów zawierających azbest,
- monitoring składowisk odpadów komunalnych,
- likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci,
- edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu z zakresu gospodarki odpadami.

PRIORYTET 4: Budowa świadomości ekologicznej społeczeństwa

Cele krótkoterminowe:

- zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu,
- propagowanie ekologicznego stylu produkcji i konsumpcji, mobilizowanie społeczeństwa do podejmowania działań proekologicznych,
- edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach,
- promowanie odnawialnych źródeł energii, mające na celu rezygnację przez firmy i instytucje z konwencjonalnych źródeł energii,
- wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska,
- egzekwowanie przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska.

Plan gospodarki odpadami dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011 z perspektywą na lata 2012 - 2019

Celem *Planu* jest osiągnięcie założeń PEP, realizacja zasad prawidłowego postępowania z odpadami oraz stworzenie w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, spełniających wymagania określone

w przepisach o ochronie środowiska. W celu usprawnienia gospodarki odpadami w powiecie siemiatyckim, w *Planie* zaproponowano kierunki działań w tym zakresie. Jako główne kierunki działań mających na celu ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko przyjęto:

- modernizację, zamykanie i rekultywację składowisk odpadów, które nie spełniają wymogów prawnych, wyeliminowanie praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów,
- likwidację „dzikich wysypisk śmieci” zlokalizowanych na terenie powiatu,
- rekultywację składowisk zamkniętych, a dotychczas nie zrehabilitowanych,
- współdziałanie gmin z terenu Powiatu Siemiatyckiego w budowie Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów z uwzględnieniem instalacji pomocniczych,
- promowanie opakowań, które ulegają biodegradacji,
- rozwój przydomowych (zwłaszcza biologicznych) oczyszczalni ścieków - głównie na terenach wiejskich z rozproszoną zabudową, dzięki czemu możliwe będzie zmniejszenie ilości wytwarzanych osadów ściekowych.

Plan rozwoju lokalnego powiatu siemiatyckiego 2007 - 2013

Plan Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Siemiatyckiego określa szczegółowo rodzaje zadań, jakie będą realizowane na terenie powiatu w latach 2007 - 2013, czyli w okresie siedmioletniego programowania Unii Europejskiej. W oparciu o wnikliwą analizę sytuacji społeczno - gospodarczej powiatu zostały określone priorytety rozwoju lokalnego a w ramach nich działania i zadania realizacyjne, które będą służyły realizacji celów rozwojowych odpowiadającym celom strategicznym przyjętych w *Strategii Powiatu Siemiatyckiego*.

Strategia rozwoju powiatu siemiatyckiego

Strategia, zawiera szczegółową analizę powiatu siemiatyckiego we wszystkich aspektach, na podstawie której wyznacza następujące cele strategiczne powiatu:

Cel strategiczny I - Sprawny system edukacji, sprzyjający rozwojowi zasobów ludzkich,

Cel strategiczny II - Wszechstronny rozwój obszarów wiejskich; zamożne, wszechstronnie rozwinięte obszary wiejskie filarem gospodarki powiatu,

Cel strategiczny III - Aktywizacja gospodarcza społeczeństwa,

Cel strategiczny IV - Ochrona i promocja dóbr środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego,

Cel strategiczny V - Wzrost atrakcyjności zamieszkiwania na terenie powiatu.

2. OCENA REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Jednym z elementów aktualizacji i opracowania niniejszego Programu jest uwzględnienie oceny osiągnięcia celów ekologicznych wskazanych w *Programie Ochrony Środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011*, uchwalonym przez Radę Powiatu Siemiatyckiego dnia 20 listopada 2008 r. Uchwałą Nr XVI/130/08. Poniżej przedstawiono syntetycznie ocenę realizacji celów i kierunków działań realizowanych od 2008 na terenie powiatu siemiatyckiego. Ponadto wykazano zadania w zakresie ochrony środowiska zrealizowane dodatkowo poza wskazanymi do realizacji w *Programie Ochrony Środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011*, przy czym wskazano poniesione koszty i źródła finansowania tych działań.

Podstawową zasadą przyjętą w *Programie ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011* była zasada zrównoważonego rozwoju przy zachowaniu i promocji środowiska naturalnego. Nadrzędny przyjęty cel strategiczny wspomagający zrównoważony rozwój na obszarze powiatu siemiatyckiego został określony następująco:

„Zrównoważony rozwój powiatu siemiatyckiego przy zachowaniu i promocji środowiska naturalnego”

Założenie to realizowane było poprzez podejmowanie działań przypisanych poszczególnym priorytetom ekologicznym (długookresowym, planowanym do realizacji do 2015 roku) oraz celom krótkoterminowym (realizowanym w latach 2008 - 2011) według poszczególnych priorytetów.

Priorytet 1: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska

Był realizowany przez cele krótkoterminowe:

- ograniczenie hałasu komunikacyjnego - między innymi poprzez rozwój i modernizację infrastruktury drogowej,
- ograniczenie emisji pyłów do powietrza, w tym dotrzymanie norm jakości powietrza poprzez budowę i modernizację infrastruktury ochrony powietrza

(wykorzystywanie technologii przyjaznych środowisku, inwestycje z zakresu źródeł energii odnawialnej),

- ograniczenie eutrofizacji wód (rolnictwo, doczyszczanie ścieków, gospodarka ściekowa na wsi), poprzez rozwój, w tym budowę i modernizację infrastruktury wodno - kanalizacyjnej na obszarze powiatu.

Priorytet 2: Ochrona ekologiczna regionu

Był realizowany przez cele krótkoterminowe:

- ochrona zdrowia i życia ludzkiego (poprawa jakości udzielanych usług medycznych i warunków ich świadczenia, poprawa wyposażenia placówek służby zdrowia w sprzęt i aparaturę, zwiększenie dostępu i poprawa jakości opieki społecznej), człowiek jako element środowiska naturalnego,
- aktywna ochrona przyrody i krajobrazu, troska o gatunki objęte ochroną, kompensacja strat obszarów Natura 2000,
- zwiększanie lesistości w celu ochrony atmosfery,
- spełnianie wymogów regionalnego systemu informacji o trasach przewozu i miejscach składowania materiałów niebezpiecznych,
- ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz sprawne usuwanie ich skutków,
- ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji kopalni na środowisko przez eliminację nielegalnych eksploatacji i niedopuszczenie do podejmowania wydobycia kopalni bez wymaganej koncesji.

Priorytet 3: Racjonalna, przyjazna środowisku gospodarka odpadami, mająca na celu ochronę wód i powierzchni ziemi

Był realizowany przez cele krótkoterminowe:

- kompleksowa gospodarka odpadami - budowa i modernizacja infrastruktury zagospodarowania odpadów, w tym: objęcie 100% mieszkańców Powiatu Siemiatyckiego systemem zorganizowanego i selektywnego zbierania odpadów, zamykanie składowisk odpadów niespełniających minimalnych wymagań formalnych i technicznych,
- bezpieczne dla zdrowia mieszkańców powiatu i środowiska unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w szczególności odpadów zawierających azbest,

- monitoring składowisk odpadów komunalnych,
- likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci,
- edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu z zakresu gospodarki odpadami.

Priorytet 4: Budowa świadomości ekologicznej społeczeństwa

Był realizowany przez cele krótkoterminowe:

- zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu,
- propagowanie ekologicznego stylu produkcji i konsumpcji, mobilizowanie społeczeństwa do podejmowania działań proekologicznych,
- edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach,
- promowanie odnawialnych źródeł energii, mające na celu rezygnację przez firmy i instytucje z konwencjonalnych źródeł energii,
- wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska,
- egzekwowanie przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska.

Poniżej przedstawiono zadania zrealizowane w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011* na obszarze analizowanego powiatu.

Tabela 1. Zestawienie zadań z zakresu ochrony środowiska zrealizowanych w powiecie siemiatyckim

Lp.	Zrealizowana inwestycja	Termin realizacji	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Dziadkowice				
1.	Budowa oczyszczalni ścieków we wsi Kąty oraz wybudowano kanalizację dla wsi Dziadkowice i Kąty	2010	7080443,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PROW, środki własne Gminy
2.	Zamknięcie składowiska odpadów	2010 (2012-2013 rekultywacja składowiska)	153976,88	NFOŚiGW, środki własne Gminy
Gmina Mielnik				
3.	Organizacja zagospodarowania odpadów stałych i likwidacja dzikich wysypisk (do tej pory na terenie Gminy znajdują się 2 nielegalne składowiska odpadów). Zakładano także objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym odbiorem odpadów, jednak zamierzenia tego jeszcze nie zrealizowano.	2008-2009	110000,00 (dotychczasowy koszt realizacji przedsięwzięcia)	środki własne Gminy

Lp.	Zrealizowana inwestycja	Termin realizacji	Koszty [zł]	Źródła finansowania
Gmina Nurzec - Stacja				
4.	Budowa kanału sanitarnego w Nurcu - Stacji	2001 - 2004	6003244,36	środki UE (SAPARD), NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne Gminy
5.	Rozbudowa wodociągu wiejskiego i modernizacja stacji uzdatniania wody w Nurcu Stacji	2010 - 2011	1757674,66	środki własne Gminy, środki UE
6.	Budowa sieci wodociągowej w Nurcu Stacji na ul. Świerczewskiego	2009	76705,47	środki własne Gminy
Gmina Perlejewo				
7.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2009	42716,00	środki własne Gminy
8.	Budowa sieci wodociągowej: Leszczka - Petch, Petch	2011	187037,00	środki własne Gminy, środki UE
9.	Budowa wodociągu Olszewo	2012	159497,00	środki własne Gminy, środki UE
10.	Modernizacja ujęcia i stacji uzdatniania wody w Perlejewie	2010	1876044,00	środki własne Gminy, środki UE
Gmina Drohiczyn				
11.	Budowa kanalizacji sanitarnej	2013	12449088,00	PROW, RPO, własne
12.	Budowa oczyszczalni ścieków w Zespole Szkół Rolniczych w Ostrożanach	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: dane uzyskane z Urzędów Gmin powiatu siemiatyckiego oraz ze Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach

Ponadto, oprócz wyżej wymienionych przedsięwzięć, od 2008 r. w zakresie ochrony środowiska zrealizowano następujące zadania:

- Zmiana dachu i zakup agregatu prądowórczego w hydroforni Grodzisk (2008 r.),
- Remont oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Grodzisk (2008 r.),
- Budowa oczyszczalni ścieków w Mielniku (2009 r.),
- Zamknięcie i rekultywacja wysypiska gminnego w Mielniku (2009 r.),
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Mielnik (2009 - 2010 r.),
- Budowa oczyszczalni ścieków dla potrzeb Klasztoru Prawosławnego Św. Marty i Marii na Św. Górze Grabarka (2010 - 2011),
- Rekultywacja składowiska odpadów w Żerczycach (2011 r.),
- Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Drohiczyn (2011 r.),
- Przebudowa ul. Wysokiej o dł. 1,858 km w ciągu drogi powiatowej Nr 1762B Siemiatycze - Grabarka w ramach Programu Wieloletniego pod nazwą „Narodowy

program przebudowy dróg Lokalnych Etap II Bezpieczeństwo - Dostępność - Rozwój” (2012 r.),

- Przebudowa mostu wraz z rozbudową dojazdu do mostu w msc. Perlejewo w ciągu drogi powiatowej Nr 1700B Brańsk - Perlejewo - Granne (2012 r.),
- Przebudowa drogi powiatowej Nr 2101B Ostrożany - Perlejewo na odc. Twarogi Trąbnica - Pieczyński (2012),
- Odnowa przepustu na drodze powiatowej Nr 1729B Siemiatycze - Narojki - Miłkowice - Rotki - droga 1728B (2012 r.),
- Przebudowa mostu na rzece Mahomet wraz z dojazdami w msc. Siemiatycze w ciągu drogi powiatowej Nr 1754B Siemiatycze - Totwin - Hornowo - Dziadkowice (2012 r.),
- Wykonanie projektu budowlano - wykończeniowego przebudowy kotłowni i budowy sieci ciepłej c.w.u. do budynków mieszkalnych, hali sportowej i budynku internatu w miejscowości Ostrożany (2012 r.),
- Izolacja ściany budynku administracyjnego Starostwa wraz z odwodnieniem (od strony południowej) (2012 r.),
- Rekultywacja składowiska odpadów w Drochlinie (2012 r.),
- Zakup agregatu prądotwórczego hydroforni Czarna Średnia (2012 r.).

Należy także dodać, iż środki finansowe na realizację wyżej wymienionych zadań, poza środkami własnymi Gmin, pochodziły najczęściej z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a także funduszy unijnych.

Z przedstawionych danych wynika, że w obrębie niemalże wszystkich komponentów podjęto zaplanowane działania. Stopień realizacji działań zaplanowanych w aktualizowanym dokumencie jest zróżnicowany: niektóre cele krótkoterminowe zostały częściowo zrealizowane, inne zupełnie nie zostały podjęte, ze względu na trudności w pozyskaniu środków finansowych na realizację zadań i inne czynniki zewnętrzne. W związku z tym przesunięto termin realizacji wielu z zaplanowanych działań. Cele długookresowe zostały osiągnięte tylko częściowo, gdyż są one przewidziane do realizacji do roku 2015, w związku, z czym wskazana jest ich kontynuacja w niniejszym opracowaniu. Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż sukcesywnie następuje modernizacja infrastruktury wodno - kanalizacyjnej na obszarze poszczególnych Gmin powiatu siemiatyckiego. Udało się zrealizować także inwestycje dotyczące modernizacji dróg i obiektów mostowych, termomodernizacji budynków, edukacji ekologicznej i inne

wymienione powyżej zadania. Niektóre z zaplanowanych przedsięwzięć zostały częściowo zrealizowane, w związku, z czym planuje się w najbliższym okresie ich kontynuację.

W chwili obecnej stan poszczególnych komponentów środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego jest oceniony, jako dobry. W celu zachowania istniejącego stanu środowiska niezbędną jest kontynuacja realizacji polityki ochrony środowiska w powiecie oraz dalsze przeznaczanie znaczących nakładów finansowych na działania, które doprowadzą do poprawy jego poszczególnych komponentów.

3. Informacje ogólne

3.1 Położenie i podział administracyjny

Powiat siemiatycki położony jest w południowej części województwa podlaskiego. Powierzchnia ogólna powiatu wynosi 1460 km² tj. 7,2% powierzchni województwa podlaskiego. Powiat ten został utworzony w wyniku reformy administracyjnej w 1999 roku.

Od północy analizowany powiat sąsiaduje z powiatami hajnowskim, bielsko-podlaskim i wysoko - mazowieckim. Od południa z powiatami województwa mazowieckiego siedleckim i łosickim oraz lubelskiego bialsko-podlaskim. Od strony zachodniej z mazowieckim powiatem sokołowskim, natomiast wschodnia granica powiatu stanowi granicę z Republiką Białorusi.

Pod względem fizycznogeograficznym, opracowanym przez Jerzego Kondrackiego powiat siemiatycki położony jest w obrębie bezzeizornej wysoczyzny staroglacjalnej tworzącej Mezoregion Wysoczyzna Drohiczyńska, będący częścią składową Niziny Północnopodlaskiej. Najbardziej wysunięty na północ fragment powiatu wchodzi w skład Mezoregionu Wysoczyzny Bielskiej, natomiast południowo - zachodni fragment pokrywający się z przebiegiem granicy powiatu stanowi Mezoregion Podlaski Przełom Bugu (Rycina 1).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

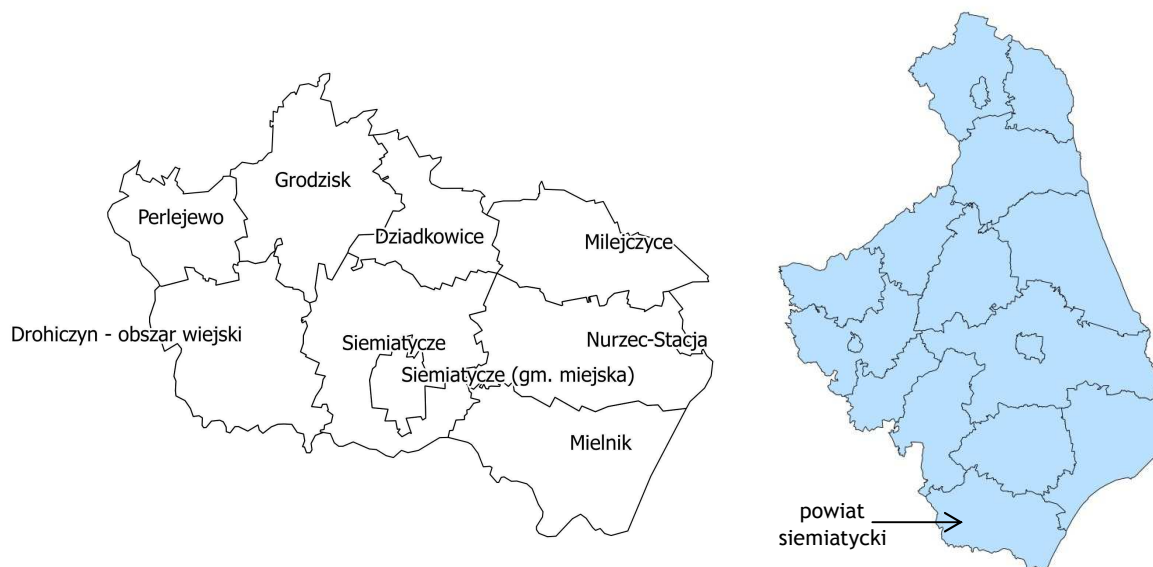
Rycina 1. Regiony fizyczno - geograficzne na terenie powiatu siemiatyckiego

Naturalny pery- i fluwiogłacjalny, równinno - falisty krajobraz terenu wykorzystywany jest, jako użytki rolnicze, rolniczo - leśne i leśne. W części wschodniej powiatu teren urozmaicają pokryte suchymi borami enklawy wzgórz, natomiast w dolinach rzek Bugu i Nurca występują tereny zalewowe.

Pod względem administracyjnym na obszarze powiatu funkcjonuje 9 Gmin, w tym:

- 1 miejska - Siemiatycze [pow. 36 km²],
- 1 miejsko wiejska - Drohiczyn [pow. 208 km²]
- 7 wiejskich - Dziadkowice [pow. 116 km²], Grodzisk [pow. 203 km²], Milejczyce [pow. 152 km²], Mielnik [pow. 196 km²], Nurzec-Stacja [pow. 215 km²], Perlejewo [pow. 107 km²], Siemiatycze [pow. 227 km²].

Położenie i podział administracyjny powiatu oraz jego lokalizację w województwie podlaskim reprezentuje poniższa Rycina.

Źródło: opracowanie na podstawie danych Państwowego Rejestru Granic

Rycina 2. Położenie i podział administracyjny powiatu siemiatyckiego

Według informacji zawartych w *Strategii Rozwoju powiatu* na analizowanym terenie znajdują się dwa miasta i siedemdziesiąt pięć wsi, które tworzą łącznie dziewięć jednostek administracyjnych: siedem gmin wiejskich, jedną gminę miejską i jedną gminę miejsko - wiejską. W poniższej Tabeli przedstawiono ogólne dane dotyczące jednostek administracyjnych z terenu powiatu siemiatyckiego.

Tabela 2. Charakterystyka jednostek administracyjnych powiatu

Lp.	Jednostka terytorialna	Powierzchnia [km ²]	Liczba sołectw	Liczba miejscowości	Liczba ludności
1.	Gm. Dziadkowice	116	21	24	3178
2.	Gm. Grodzisk	203	42	47	5045
3.	Gm. Mielnik	196	13	23	2880
4.	Gm. Milejczyce	152	20	22	2401
5.	Gm. Nurzec-Stacja	215	23	34	5206
6.	Gm. Perlejewo	107	33	35	3269
7.	Gm. Siemiatycze	227	42	49	7057
8.	Gm. Drohiczyn	192	37	41	5258
9.	Miasto Siemiatycze	36	X	1	15632
Razem gminy wiejskie		1408	231	275	34294
Razem miasta		52	X	2	17862
powiat siemiatycki		1460	231	277	52156

Źródło: *Strategia rozwoju powiatu siemiatyckiego*

W powiecie siemiatyckim występuje 231 sołectw, 2 miasta i 277 miejscowości wiejskich. Miastami omawianego obszaru są: Siemiatycze - siedziba powiatu (ok. 15,632 tys. mieszkańców), oraz Drohiczyn - (2,23 tys. mieszkańców). Pozostałe 275 miejscowości nosi statut miejscowości wiejskich.

Sieć osiedleńcza w powiecie jest dość jednolita, jest to głównie sieć starego typu wsi średniej wielkości, z domieszką osiedli rozproszonych i rzędówek nowszego pochodzenia. W zachodniej części powiatu występują obszary o wybitnej przewadze zabudowy rozproszonej. Rozproszenie osadnictwa stanowi duże utrudnienie w rozwoju infrastruktury technicznej oraz organizacji na właściwym poziomie sieci usług, zwłaszcza usług infrastruktury społecznej.

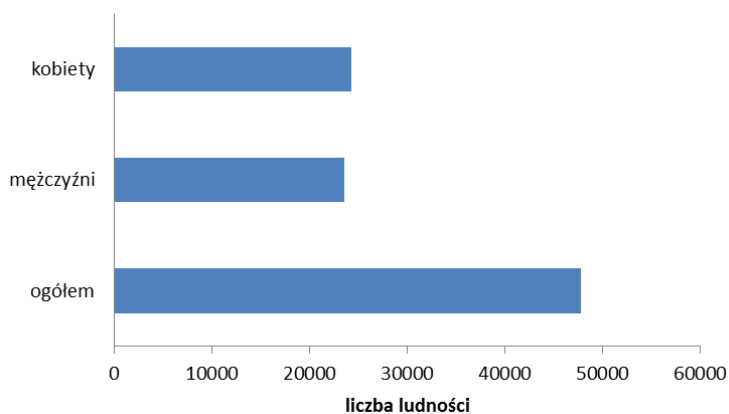
3.2 Ludność

Według danych GUS, w 2011 r. w powiecie siemiatyckim mieszkało 48067 osób, przy czym 17187 w miastach i 30880 na wsi. Ludność powiatu stanowiła niecałe 4% ludności województwa. Liczbę ludności i gęstość zaludnienia z podziałem na gminy przedstawia poniższa Tabela i Rycina.

Tabela 3. Dane demograficzne powiatu siemiatyckiego

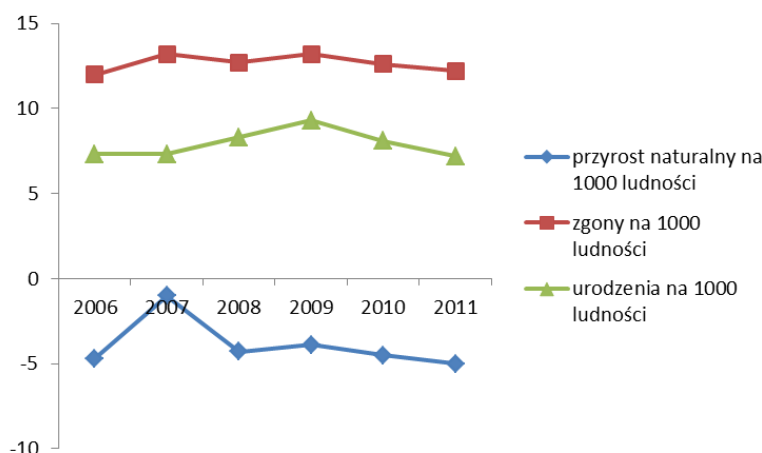
Lp.	Jednostka terytorialna	Gęstość zaludnienia [osób / km ²]
1.	Gm. Dziadkowice	27
2.	Gm. Grodzisk	25
3.	Gm. Mielnik	15
4.	Gm. Milejczyce	16
5.	Gm. Nurzec-Stacja	24
6.	Gm. Perlejewo	31
7.	Gm. Siemiatycze	31
8.	Gm. Drohiczyn	27
9.	Miasto Siemiatycze	434
powiat siemiatycki		36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Rycina 3. Ludność powiatu siemiatyckiego według płci w 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

Rycina 4. Przyrost naturalny na terenie powiatu siemiatyckiego w latach 2006 - 2011

Z powyższego wykresu wynika, że liczba urodzeń na terenie powiatu siemiatyckiego wykazuje tendencję spadkową, a co za tym idzie ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego. Liczba zgonów nie wykazuje dużych wahań w kolejnych latach. Wskaźnik przyrostu naturalnego na terenie powiatu siemiatyckiego od 2006 r. jest ujemny i w 2011 roku osiągnął -4,5 na 1000 ludności, można spodziewać się dalszego spadku tego wskaźnika ze względu na zmniejszającą się z roku na rok liczbę urodzeń.

Średnie zagęszczenie mieszkańców powiatu wynosi 36 osób/km², co jest wynikiem prawie czterokrotnie niższym w porównaniu z gęstością zaludnienia Polski (122 osoby/km²), jest także niższe w porównaniu z województwem podlaskim (59 osób/km²). Zagęszczenie ludności na terenie powiatu jest bardzo nierównomierne. Oprócz miasta Siemiatycze, gdzie wskaźnik gęstości zaludnienia jest najwyższy i wynosi ok. 434 osób/km², największe zagęszczenie występuje w Drohiczynie i wynosi ono 139 osób/km².

3.3 Sektor gospodarczy

Na terenie powiatu siemiatyckiego dominuje rolnictwo, w większości są to gospodarstwa o produkcji wielokierunkowej. Użytki rolne (gruntu orne, sady, łąki, pastwiska) stanowią ok. 60,5% powierzchni ogólnej powiatu, lasy i grunty leśne - 32%, natomiast pozostałe grunty i nieużytki 7,5%. Struktura zasiewów obejmuje głównie zboża, w dalszej kolejności ziemniaki, rośliny pastewne i przemysłowe, a także warzywa gruntowe. Ze względu na rolniczy charakter powiatu stopień uprzemysłowienia określa się, jako niski.

W gospodarce dominuje przemysł przetwórstwa rolno-spożywczego (mleczarstwo, produkcja lodów). "O.K. - Owocowe Koncentraty" w Siemiatyczach jest producentem

mrożonek, koncentratów owocowych i warzywnych, prowadzi przechowalnictwo owoców i warzyw świeżych oraz mrożonych. Inne rodzaje działalności gospodarczej to produkcja kostki brukowej, przemysł wydobywczy i przetwarzający lokalne złoża kredy. W Adamowie (gmina Mielnik) znajduje się Przedsiębiorstwo PERN-Stacja Pomp nr 1, przesyłająca ropę naftową na potrzeby kraju i zagranicy. Duże obszary leśne dostarczają surowców dla przemysłu przetwórstwa drzewnego, rzemiosła meblarskiego i stolarskiego. Produkowane są m.in. meble, parkiety, elementy stolarki budowlanej. Sprawnie rozwija się sektor handlu i usług.

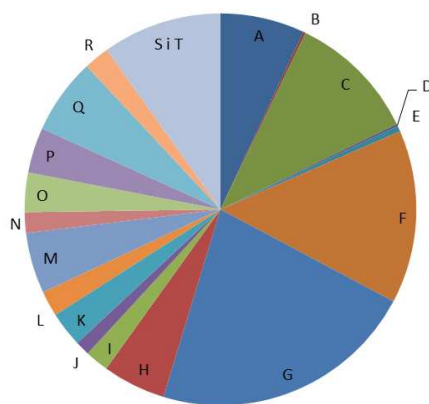
Z końcem 2011 r. (dane GUS) w systemie REGON zarejestrowanych było 2517 podmiotów gospodarczych, z czego 2377 podmiotów to jednostki z sektora prywatnego, reprezentowane głównie poprzez osoby fizyczne prowadzące własną działalność gospodarczą (80%). W sektorze publicznym zarejestrowanych było 140 podmiotów, najliczniej reprezentowanych przez państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego (ok. 73%). Jednostki gospodarcze powiatu stanowią niecałe 3% wszystkich jednostek z terenu województwa podlaskiego.

Struktura jednostek gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w podziale na sekcje (zgodnie ze stanem na dzień 31.12.2011 r. wg danych GUS) przedstawia się następująco:

- sekcja A: Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo - 175 jednostek,
- sekcja B: Górnictwo i wydobywanie - 5 jednostek,
- sekcja C: Przetwórstwo przemysłowe - 269 jednostek,
- sekcja D: Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych - 4 jednostki,
- sekcja E: Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją - 12 jednostek,
- sekcja F: Budownictwo - 360 jednostek,
- sekcja G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle - 552 jednostki,
- sekcja H: Transport i gospodarka magazynowa - 131 jednostek,
- sekcja I: Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - 49 jednostek,
- sekcja J: Informacja i komunikacja - 30 jednostek,

- sekcja K: Działalność finansowa i ubezpieczeniowa - 73 jednostek,
- sekcja L: Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - 53 jednostki,
- sekcja M: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - 126 jednostek,
- sekcja N: Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - 43 jednostki,
- sekcja O: Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne - 82 jednostki,
- sekcja P: Edukacja - 94 jednostki,
- sekcja Q: Opieka zdrowotna i pomoc społeczna - 158 jednostek,
- sekcja R: Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - 53 jednostki,
- sekcja S i T: Pozostała działalność usługowa. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby - 248 jednostek.

Jednostki sklasyfikowane są wg nowego podziału na sekcje obowiązujące od 1 stycznia 2008 roku zgodnie z nowym Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz. U. 251 poz. 1885 z dnia 31 grudnia 2007 r.), w którym to nastąpiła zmiana klasyfikacji rodzaju działalności przypisanych poszczególnym sekcjom. Od 20 października 2008 r. Urzędy Statystyczne prowadzą akcję przeklasyfikowania według PKD 2007 działalności podmiotów wpisanych do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej REGON. Strukturę podmiotów gospodarczych według aktualnego podziału prezentuje poniższy wykres.

Źródło: opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl, stan na 31.12.2011 r.

Rycina 5. Struktura podmiotów gospodarczych na terenie powiatu siemiatyckiego

Zgodnie z wykresem w powiecie siemiatyckim najwięcej przedsiębiorstw funkcjonuje w sektorach:

- sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle 22%
- sekcja F - budownictwo 14%
- sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe 11%

Rozmieszczenie jednostek gospodarczych na terenie poszczególnych Gmin obrazuje poniższa Tabela i Rycina.

Tabela 4. Rozmieszczenie terytorialne jednostek gospodarczych na terenie powiatu

Lp.	Jednostka terytorialna	Jednostki zarejestrowane		
		Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
1.	Gm. Dziadkowice	97	9	88
2.	Gm. Grodzisk	130	9	121
3.	Gm. Mielnik	127	10	117
4.	Gm. Milejczyce	62	8	54
5.	Gm. Nurzec-Stacja	159	10	149
6.	Gm. Perlejewo	133	6	127
7.	Gm. Siemiatycze	247	13	234
8.	Gm. Drohiczyn	319	25	294
9.	Miasto Siemiatycze	1243	50	1193
powiat siemiatycki		2517	140	2377

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 31.12.2011 r.

W roku 2011 (wg danych GUS) najwięcej jednostek gospodarczych zarejestrowanych było w mieście Siemiatycze - 1243, co stanowi niecałe 50% wszystkich jednostek zarejestrowanych na terenie powiatu. Znaczna liczba podmiotów gospodarczych występowała także w Gminie Drohiczyn - 319 jednostek (w tym 156 w mieście Drohiczyn). Najmniejsza koncentracja jednostek gospodarczych występuje w Gminie Milejczyce - 62 podmioty gospodarcze. Duże dysproporcje w rozmieszczeniu jednostek gospodarczych wynikają z tego, iż gospodarka rozwinęła się głównie w pobliżu ośrodków miejskich powiatu siemiatyckiego.

W roku 2011 (wg danych GUS) na terenie powiatu siemiatyckiego było 1630 zarejestrowanych bezrobotnych, w tym 736 kobiet i 894 mężczyzn. Stopa bezrobocia wynosiła 9,8%.

3.4 Dziedzictwo historyczne i kulturowe

Bogata historia analizowanego regionu ukształtowała współczesny charakter powiatu siemiatyckiego. Pierwsze ślady osadnictwa na tych terenach datują się na ok. 6,5 tys. lat p.n.e. Stanowiska z tego okresu odkryto w Słochach Annapolskich i Słochach Ogrodzkich w pobliżu Siemiatycz. Młodsze znaleziska - na terenie Drohiczyzna - pochodzą z okresu brązu i żelaza. Opisywane tereny przez kilkaset lat stanowiły administracyjne pogranicze Mazowsza i Podlasia. Od wczesnego średniowiecza zmieniały przynależność państwową podlegając piastom polskim lub książętom ruskim. Od północy często najeżdżali ją Jaćwingowie. Osadnictwo mazowieckie posuwające się wzdłuż linii Bugu dotarło do rzeki Nurzec, która przez dłuższy czas stanowiła mazowiecko - ruską linię graniczną. Drohiczyzn - ówczesna stolica tego obszaru - był grodem ruskim uzależnionym w 1047 roku od księcia kijowskiego Jarosława Mądrego. Rola Drohiczyzna, jako ośrodka miejskiego wzrastała w XII wieku stopniowo, aż do 1181 roku, kiedy to stał się on przejściowo stolicą samodzielnego księstwa. W 1192 roku gród zajął Kazimierz Sprawiedliwy, od 1230 roku pozostawał pod zarządem Konrada Mazowieckiego, od 1238 r. należał do księstwa halicko - włodzimierskiego. W roku 1253 Drohiczyzn był miejscem koronacji księcia halicko - włodzimierskiego Daniela Romanowicza na króla Rusi. Drugim znaczącym ośrodkiem miejskim tej ziemi był Mielnik, gród królewski leżący u przeprawy przez Bug, który prawa miejskie otrzymał z rąk księcia mazowieckiego Bolesława IV.

Rozwój gospodarczy i kulturalny regionu, który nastąpił w XVI wieku trwał do połowy XVII wieku. Liczne przemarsze wojsk, bitwy i rozboje w okresie „potopu” szwedzkiego spowodowały upadek gospodarczy Mazowsza i Podlasia. Częste w tym czasie epidemie spowodowały znaczne zmniejszenie liczby ludności. Znacznie wówczas podupadły Drohiczyzn i Mielnik. Ponowne ożywienie gospodarcze nastąpiło w XVIII w., kiedy to pod rządami Anny z Sapiehów Jabłonowskiej zaczęły się szybko rozwijać Siemiatycze.

W okresie zaborów w 1875 roku ziemia drohiccka znalazła się w departamencie białostockim Prus Nowowschodnich, a po klęsce Prus i pokoju w Tylży - w obwodzie białostockim guberni grodzieńskiej. Walki narodowowyzwoleńcze w okresie powstania styczniowego pozostawiły tu swoje ślady. Po przegranej powstańców pod dowództwem Władysława Cichorskiego „Zameczka” Siemiatycze zostały przez Rosjan zrabowane i spalone. Także w czasie II wojny światowej miasta poniosły duże straty: Drohiczyzn utracił 62% swojej zabudowy, a Siemiatycze utraciły 25% zabudowy i 65% mieszkańców, głównie narodowości żydowskiej, wymordowanej w 1942 r. w obozie zagłady w Treblince. W latach II wojny światowej, a także po jej zakończeniu aktywnie działał tu ruch oporu, głównie w strukturach ZWZ a później AK.

Po zakończeniu wojny ziemia drohiccka znalazła się ponownie w obrębie powiatu bielskiego województwa białostockiego, a w 1952 roku w nowoutworzonym powiecie siemiatyckim. Odbudowa ze zniszczeń wojennych i rozbudowa przemysłu nieco zmieniły

obraz gospodarki regionu. Dominującą działalnością pozostało tu jednak rolnictwo, a podstawową gałęzią przemysłu jest przetwórstwo rolno - spożywcze.

Teren powiatu siemiatyckiego zamieszkuje ludność wielonarodowościowa i wielowyznaniowa. Integracja społeczeństwa w oparciu o tradycje i kulturę różnorodność to atut, który powiat może wykorzystać dla swego rozwoju. Zasoby dziedzictwa kulturowego, a zwłaszcza ich skuteczna ekspozycja, są i będą elementem oferty turystycznej Siemiatycz. O bogatej historii tej ziemi świadczą dziś liczne zabytki nieruchome - obiekty budownictwa i architektury, zespoły dworsko - parkowe, cmentarze oraz zabytki ruchome eksponowane w obiektach sakralnych i muzeach.

Do najważniejszych zabytków świadczących o bogatej historii i dziedzictwie omawianego obszaru należą głównie obiekty architektoniczne. Wśród nich warto zwrócić uwagę na poniższe:

Siemiatycze i okolice

- kościół pw. Wniebowzięcia NMP, konsekrowany w I połowie XVII wieku,
- zespół klasztorny z początku XVIII wieku,
- synagoga z końca XVIII wieku,
- kaplica ewangelicka z przełomu XVIII/XIX wieku,
- kaplica pw. św. Anny z początku XIX wieku,
- cerkiew św. Apostołów Piotra i Pawła z 2. połowy XIX wieku,
- park podworski w Bacikach Średnich,
- cerkiew cmentarna w Rogawce,
- tereny po archeologicznych znaleziskach dawnego osadnictwa w Cecelach.

Drohiczyn

- katedra i Kolegium Pijarów z XVIII wieku,
- kościół pofranciszkański (przełom XVII i XVIII w.) z zespołem klasztornym,
- kościół i klasztor Sióstr Benedyktyn (XVIII w. - zabytek klasy "0"),
- cerkiew pw. Mikołaja Cudotwórcy z XIX wieku,
- Góra Zamkowa, punkt widokowy na dolinę Bugu,

- Muzeum Diecezjalne,
- Muzeum Regionalne.

Dziadkowice

- kościół parafialny pw. św. Trójcy z 1802 r. w Dziadkowicach,
- kościół parafialny pw. Matki Boskiej Bolesnej w Osmoli (z lat 1920-29),
- kurhan - pozostałość osadnictwa na tych ziemiach znajdujący się nieopodal kościoła w Osmoli,
- kościół parafialny pw. śś. Apostołów Piotra i Pawła z 1902-1904 r. w Dołubowie,
- cerkiew greko-katolicka, obecnie prawosławna pw. św. Michała z 1800 r. w Żurobicach,
- przydrożne kapliczki z XIX w. i początku XX wieku.

Milejczyce

- kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa z XVII wieku; przy kościele znajduje się XVIII-wieczna drewniana dzwonnica,
- cerkiew prawosławna pw. św. Barbary z XIX wieku,
- drewniana cerkiew cmentarna pw. św. Mikołaja Cudotwórcy z 1820 r.,
- synagoga zbudowana w 1927 r.

Nurzec - Stacja

- Święta Góra Grabarka, największe w Polsce miejsce prawosławnego kultu. W skład prawosławnego sanktuarium wchodzi drewniane krzyże, przynoszone i stawiane przez pielgrzymów, cmentarz grzebalny z krzyżem z XIX w., klasztor prawosławny pw. śś. Marty i Marii zbudowany w 1. połowie XX w., kapliczka z XVIII wieku,
- kolejowy zespół dworcowy, kaflarnia, domy z przełomu XIX i XX wieku w Nurcu-Stacji,
- pounicka cerkiew prawosławna w Żerczycach,
- dwór i pozostałości budynków gospodarczych dworskich (obora kamienna, maślarnia, spichlerz) z przełomu XIX i XX wieku w Klukowiczach.

Grodzisk

- cerkiew prawosławna z 1864 r.,
- kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny z 1919 r.
- cerkiew prawosławna z 1902 r. we wsi Czarna Cerkiewna,
- cmentarzysko słowiańskie z XI-XII wieku w okolicach miejscowości Czarna Wielka.

Mielnik

- kurhany w Maćkowiczach i Ostowie,
- grodziska w Mielniku z XI w. i Niemirowie z XII wieku,
- historyczno-urbanistyczne układy przestrzenne Mielnika i Niemirowa,
- kościół drewniany w Tokarach z 1935 r.,
- kościół w Mielniku z 1913 r.,
- cerkiew drewniana w Tokarach z 1912 r.,
- bożnica żydowska z I poł. XIX w. w Mielniku (obecnie własność prywatna mieszcząca Galerię Klub "Vava"),
- cerkiew w Mielniku z 1825 r.,
- ruiny kościoła zamkowego z pocz. XV wieku,
- cerkiew cmentarna w Mielniku z 1777 r. (drewniana),
- kościół w Niemirowie z lat 1780-90.

Perlejewo

- neogotycki kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Perlejewie (1860-1883),
- drewniany budynek starej plebani,
- kościół pw. św. Jana Chrzciciela w miejscowości Granne,
- przydrożne kapliczki we wsi Twarogi Lackie,
- zespół zabudowań dworskich w Wiktorowie.

3.5 Turystyka

Powiat siemiatycki należy do terenów o dużych walorach wypoczynkowo - turystycznych i krajoznawczych. Stan środowiska naturalnego - wysoka lesistość części wschodniej, Podlaski Przełom Bugu, niski stopień zanieczyszczeń gleb i powietrza oraz gościnność mieszkańców powiatu siemiatyckiego sprzyjają rozwojowi turystyki. Z powyższych względów przyrodniczy Rejon Nadbużański wymieniony został w *Strategii rozwoju województwa podlaskiego*, jako rejon funkcjonalny predestynowany do rozwoju turystyki. Charakteryzuje się on zróżnicowanym ukształtowaniem terenu, dobrą dostępnością do wód rzeki Bug, wysoką lesistością oraz występowaniem wód mineralnych w Mielniku. Dolina rzeki Bug jest Obszarem Chronionego Krajobrazu obejmującym swoim zasięgiem naturalne, zachowane w pierwotnym stanie ukształtowanie skarpy nadbużańskiej.

Według danych GUS (2011) łącznie obiekty noclegowe posiadały do dyspozycji 268 miejsc noclegowych, w tym jedynie 207 całorocznych. Pomimo tego w ciągu 2011 roku udzielono turystom łącznie 14 881 noclegów, w tym 901 noclegów turystom zagranicznym (Tabela 5).

Tabela 5. Zestawienie obiektów zbiorowego zakwaterowania i miejsc noclegowych w Gminach powiatu siemiatyckiego w 2011 r.

Jednostka terytorialna	Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania	Miejsca noclegowe	Udzielone noclegi	Korzystający z noclegów
Gm. Dziadkowice	-	-	-	-
Gm. Grodzisk	-	-	-	-
Gm. Mielnik	3	91	5943	1508
Gm. Milejczyce	-	-	-	-
Gm. Nurzec-Stacja	-	-	-	-
Gm. Perlejewo	-	-	-	-
Gm. Siemiatycze	1	40	12	1
Gm. Drohiczyn	2	45	708	332
Miasto Siemiatycze	4	92	8218	5353
powiat siemiatycki	10	268	14881	7194

Źródło: opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS www.stat.gus.gov.pl 2011

Mimo dużego potencjału turystycznego powiat siemiatycki ma słabo rozwiniętą bazę noclegową, w stosunku do możliwości.

Brak większych obiektów noclegowych typu hotele, motele, schroniska coraz częściej uzupełniają gospodarstwa agroturystyczne (45 kwater w Drohiczynie i Mielniku). Na analizowanym obszarze, funkcjonuje wiele szlaków turystycznych:

- Szlak Nadbużański (28 km, znaki czerwone: Tonkiele - Wólka Zamkowa - Drohiczyn - Zajęczniki - Wólka Nadbużna - Turna Mała)
- Szlak Doliny Moszczoniej, rozciągający się wzdłuż malowniczej doliny rzeki Moszczoniej (24 km: Nurzec - Stacja - Moszczona Pańska - Sycze - Grabarka - Oksiutycze - Szerszenie - Olendry)
- Szlak Bunkrów (23 km, znaki niebieskie: Wólka Nadbużna - Anusin - Olendry - Maćkowicze - Ostowo - Mielnik)
- Szlak Powstania styczniowego, spacerowy szlak wokół Siemiatycz, nawiązujący nazwą do bitwy powstania styczniowego 6-7 lutego 1863, o długości 24 km
- Szlak Kupiecki- część wschodnia tego szlaku obejmuje miejscowości Siemiatycze, Słowiczyn, Baciki Bliższe, Sycze, Grabarka, Końskie Góry, Radziwiłłówka, Mielnik, Wajków, Sutno, Niemirów; część zachodnia obejmuje miejscowości Arbasy, Śledzianów, Wierzchuca Nagórna, Chrołowice, Minczewo, Runice, Drohiczyn, Krupice. Obie części szlaku mają po 40 km długości.

Powiat siemiatycki jest regionem o wielokulturowej i wielonarodowościowej specyfice. Zamieszkuje tu ludność wyznania rzymskokatolickiego i prawosławia. Pomimo różnic wyznaniowych i kulturowych ludność ta żyje zgodnie obok siebie kultywując swoje tradycje. O bogatej historii tej ziemi świadczą dziś liczne zabytki nieruchome - obiekty budownictwa i architektury, zespoły dworsko - parkowe, cmentarze i wiele stanowisk archeologicznych oraz zabytki ruchome eksponowane w obiektach sakralnych i muzeach. Powiat siemiatycki słynie ponadto z bogatej obrzędowości mającej charakterystyczne cechy folkloru obszarów pogranicza kulturowego. Stąd też wynika bogactwo dorobku kulturowego tego obszaru.

3.6 Komunikacja i transport

Sieć komunikacyjną analizowanego obszaru stanowi przede wszystkim sieć dróg, wśród których znajdują się drogi krajowej, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez teren powiatu siemiatyckiego przebiegają drogi krajowe:

- Nr 19 - łącząca Rzeszów i Lublin z Białymstokiem i Litwą, zaliczona do sieci dróg ekspresowych,
- Nr 637 - łącząca teren powiatu /od drogi nr 19/ z Warszawą - niezaliczona do sieci dróg ekspresowych,

Odcinki dróg wojewódzkich:

- Nr 640 - łącząca skrzyżowanie dróg krajowych nr 19 i nr 62 z granicą państwa,
- Nr 690 - łącząca Siemiatycze z Ciechanowcem i dalej w kierunku Łomży,
- Nr 693 - łącząca Siemiatycze z Kleszczelami,
- Nr 658 - łącząca drogi nr 640 i 693 przez Grabarkę.

Wymienione jednojezdniowe drogi posiadają nawierzchnię bitumiczną. Droga krajowa Nr 19 zaliczona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 1996 roku w sprawie ustalenia sieci autostrad i dróg ekspresowych do kategorii dróg ekspresowych. Stan techniczny wymienionych dróg jest zły, wymaga napraw zwłaszcza droga Nr 19 zniszczona w poważnym stopniu przez ciężki ruch tranzytowy.

Długość dróg powiatowych na analizowanym obszarze wynosi 640,5 km, z czego 238,5 km dróg, tj. 37,2% posiada nawierzchnię bitumiczną. Sieć dróg gminnych o łącznej długości 627,4 km posiada natomiast nawierzchnię bitumiczną na odcinkach o łącznej długości 58,5 km, a więc jedynie 9,3%. Poniżej zestawiono ogólną charakterystykę dróg w poszczególnych gminach powiatu siemiatyckiego.

Tabela 6. Charakterystyka dróg gminnych i powiatowych w powiecie siemiatyckim

Jednostka terytorialna	Długość dróg [km]		Rodzaj nawierzchni [km]					
			twarda bitumiczna		twarda /pozostałe		gruntowa	
	gminne	powiatowe	gminne	powiatowe	gminne	powiatowe	gminne	powiatowe
Gm. Dziadkowice	52,3	60,6	0	24,8	20,8	32,0	31,5	3,8
Gm. Grodzisk	114,4	97,9	2,7	26,6	25,3	46,1	86,4	25,1
Gm. Mielnik	46,0	59,7	2,5	38,7	3,5	18,0	40,0	3,0
Gm. Milejczyce	73,1	57,7	1,8	14,6	23,8	27,9	47,5	15,2
Gm. Nurzec-Stacja	87,0	86,1	0	29,1	57,4	42,3	29,6	14,7
Gm. Perlejewo	53,0	56,6	5,0	35,5	0	14,0	48,0	7,1
Gm. Siemiatycze	72,0	106,1	21,0	40,6	0	43,2	51,0	22,3
Gm. Drohiczyn	82,5	89,9	0,7	36,9	43,6	23,1	38,2	29,9
Miasto Siemiatycze	34,0		20,0		3,0		11,0	
powiat siemiatycki	1267,9		297,0		458,4		512,5	
%	100		23,4		36,2		40,4	

Źródło: Strategia rozwoju powiatu siemiatyckiego

Infrastrukturę komunikacyjną uzupełnia linia kolejowa Siedlce - z pięcioma stacjami: Siedlce - Mordy - Czeremcha - Hajnówka - Siemianówka - granica państwa. Zgodnie

z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 września 1996 roku w sprawie określenia wykazu linii kolejowych o państwowym znaczeniu zaliczono ją do linii o znaczeniu pierwszorzędym. Jest to linia jednotorowa, o dobrym stanie torowiska.

Na terenie powiatu istnieją stacje i przystanki kolejowe w miejscowościach Siemiatycze-Stacja, Sycze, Nurzec-Stacja, Nurzec i Borowiki. Z bezpośrednich usług transportu kolejowego korzysta Spółka „Ogród Podlaski” posiadająca własną bocznicę.

Według informacji zawartych w *Strategii Rozwoju powiatu siemiatyckiego* sieć dróg lokalnych ukształtowana na terenie powiatu zabezpiecza potrzeby komunikacyjne ludności w zakresie podstawowym. Widoczne są jednak znaczne zapóźnienia w podnoszeniu standardu dróg, co uwidacznia małą ilość dróg o nawierzchni bitumicznej, które w kategorii dróg gminnych stanowią zaledwie 9,3%, a dróg powiatowych 37,2% ich łącznej długości. Wyższym standardem charakteryzują się trzy odcinki dróg wojewódzkich oraz dwa odcinki dróg krajowych.

4. Ocena aktualnego stanu środowiska

4.1 Ochrona powietrza atmosferycznego

Zanieczyszczenia powietrza stanowią zarówno gazowe, jak i pyłowe substancje emitowane do atmosfery. Do najbardziej toksycznych, a więc najbardziej niebezpiecznych należą: dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon oraz pyły. Związki dostają się do atmosfery w wyniku emisji spalin z pojazdów, elektrociepłowni, zakładów przemysłowych, składowisk odpadów i surowców. W zależności od wielkości emisji substancje zanieczyszczające dzieli się na:

- Punktowe - skupione na bardzo małym obszarze. Stanowią je duże zakłady przemysłowe i elektrociepłownie. Emitują głównie dwutlenki siarki, tlenki azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie,
- Liniowe - źródłami są szlaki transportowe. Emitują głównie tlenki azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie, w szczególności ołów,
- Powierzchniowe (rozproszone) - gospodarstwa domowe i niewielkie kotłownie oraz małe zakłady przemysłowe. Substancje przez nieemitowane to głównie pyły oraz dwutlenek siarki.

Oprócz antropogenicznych źródeł zanieczyszczeń powietrza, także wiele procesów naturalnych powoduje przedostawanie się do atmosfery szkodliwych substancji. Największymi źródłami są: erozja wietrzna skał, pożary lasów, pył kosmiczny oraz niektóre procesy biologiczne. Negatywne skutki presji na powietrze nie ograniczają się

jedynie do obszaru otoczenia źródła, gdyż zanieczyszczenia w atmosferze mogą być rozprzestrzeniane na znaczne odległości.

Substancjami zanieczyszczającymi, mającymi największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzącymi głównie z procesów spalania energetycznego są: tlenki azotu (NO-NO₂), dwutlenek siarki (SO₂), tlenek węgla (CO) i pyły. Od środków transportu największy udział w emisji zanieczyszczeń mają: tlenek węgla (CO), tlenki azotu (NO-NO₂) i benzen (C₆H₆).

Największymi źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie powiatu są ciepłownie miejskie i osiedlowe oraz zakłady przemysłowe zlokalizowane w większości w Siemiatyczach. Wśród głównych źródeł zanieczyszczeń atmosfery, na terenie powiatu znaczącą rolę odgrywają rozproszone źródła emisji z sektora komunalno - bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów, głównie na trasie samochodowej Białystok - Bielsk Podlaski - Siemiatycze. Brak jest jednak aktualnie wystarczających danych do zbilansowania emisji tego zanieczyszczenia.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2011 r. emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem z terenu powiatu wynosiła 19 127 Mg. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano nieznaczny jej spadek. W latach 2006 - 2009 pomimo niewielkich wahań emisja była niska. Wielkość emisji z powiatu w latach 2006 - 2011 na tle województwa przedstawiono w Tabeli.

Tabela 7. Emisje zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Mg/r	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Emisja zanieczyszczeń pyłowych						
woj. podlaskie - ogółem	1 740	1 748	1 324	1 146	1 096	977
powiat siemiatycki - ogółem	0	0	0	0	18	11
ze spalania paliw	0	0	0	0	18	11
Emisja zanieczyszczeń gazowych						
woj. podlaskie - ogółem	1 703 946	1 716 244	1 602 796	1 597 587	1 616 560	1 646 078
powiat siemiatycki - ogółem	14 282	12 710	13 562	12 734	20 897	19 127
ogółem (bez CO ₂)	28	15	13	15	166	148
dwutlenek siarki	1	1	1	1	17	13
tlenki azotu	11	10	11	10	15	15
tlenek węgla	1	1	1	1	128	113
dwutlenek węgla	14 254	12 695	13 549	12 719	20 731	18 979

Źródło: Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego w 2012 roku

Powiat siemiatycki charakteryzuje się niewielką emisją gazową w porównaniu do innych powiatów województwa podlaskiego, która w skali województwa stanowi około 1,16%. Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzących głównie z procesów spalania energetycznego należą: dwutlenek siarki, tlenki azotu,

tlenek węgla. Największy udział (ok. 99%) w ogólnej emisji zanieczyszczeń do powietrza ma dwutlenek węgla.

Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza na terenie woj. podlaskiego dokonywana jest w oparciu o pomiary kontrolne głównych zanieczyszczeń emitowanych bezpośrednio do atmosfery (emisja) oraz badania monitoringowe substancji powstających w atmosferze (imisja).

Na terenie „strefy podlaskiej”, która obejmuje wszystkie, za wyjątkiem aglomeracji białostockiej, powiaty województwa podlaskiego, wykonywana corocznie (zgodnie art. 89 Ustawy Prawo ochrony środowiska) „Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref województwa podlaskiego” wykazała za rok 2011 przekroczenia norm dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz pyłu PM_{2,5}. Obszarem przekroczeń jest miasto Łomża, leżące w „strefie podlaskiej”.

Do oceny jakości powietrza na terenie całego województwa służą również pomiary prowadzone na stacji tła wiejskiego, która znajduje się w nadleśnictwie Borsukowizna (gm. Szudziałowo). Wykonywany jest tam pomiar automatyczny dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu. W 2011 r. stwierdzono przekroczenia poziomów celów długoterminowych dla ozonu zarówno dla kryteriów: ochrony zdrowia i ochrona roślin, co potwierdzają wyniki badań prowadzone w latach poprzednich (od 2004 r.).

4.2 Gospodarka wodno - ściekowa

4.2.1 Wody powierzchniowe i podziemne

Powiat Siemiatycki położony jest w dorzeczu Wisły. Główną rzeką analizowanego regionu jest płynący po granicy województwa Bug oraz dopływy Nurca. Na terytorium Polski powierzchnia zlewni Bugu wynosi 19 284 km². Na terenie analizowanego powiatu zlewnię Bugu tworzą dopływy: Moszczona, Kamianka, Szysia i Silna, zlewnię Nurca: Nurczyk, Pełchówka, Czarna i Leśna wraz z towarzyszącymi im mniejszymi dopływami. Zlewnia Rzeki Bug posiada w większości cechy typowe dla zlewni nizinnych. Odznacza się licznymi dorzeczami, starorzeczami, nieuregulowanym korytem i ciągle meandrującym nurtem.

Ze względu na unikatowe walory przyrodniczo - krajobrazowe doliny Bugu, jest ona obejmowana ochroną prawną w formie rezerwatów przyrody i Obszarów Chronionego Krajobrazu.

Na terenie analizowanego powiatu nie występują duże, naturalne zbiorniki wodne. Zbiorniki sztuczne, reprezentowane są głównie przez zlokalizowane w Siemiatyczach dwa duże zalewy o powierzchni łącznej ok. 32 ha.

Na terenie powiatu monitoring wód prowadzono na rzece Kamiance (dopływ Bugu). Rzeka wypływa z Wysoczyzny Drohiczyńskiej w pobliżu miejscowości Czerepy i płynie w kierunku południowo-wschodnim. Całkowita długość wynosi 27 km, a powierzchnia zlewni 127,2 km². Powyżej Siemiatycz Kamiankę zasilają wody największego dopływu Mahomet. Rzeka przepływa przez teren miasta i uchodzi do Bugu poniżej miejscowości Turna Mała.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód rzeki są miejscowości Siemiatycze i Czartajew. Odcinek ujściowy leży w obszarze Natura 2000: OSO Dolina Dolnego Bugu PLB140001. W 2011 r. rzekę badano na odcinku ujściowym profilu pomiarowym w miejscowości Turna Mała.

Jakość wód rzeki Kamianki - ujście w m. Turna Mała

- Ocena stanu ekologicznego - wykonana na podstawie indeksu fitobentosowego (IO) wykazała stan umiarkowany (III klasa). O klasyfikacji zadecydowały ponadnormatywne stężenia fenoli lotnych (indeksu fenolowego).
- Klasyfikacja stanu chemicznego - poniżej dobrego ze względu na ponadnormatywną wartość sumy: benzo(b)fluorantenu i benzo(k)fluorantenu oraz sumy: benzo(g,h,i)perylenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu.
- Ocena stanu wód - ponieważ stan ekologiczny nie osiągnął dobrego i powyżej dobrego, a stan chemiczny oceniono jako poniżej dobrego, ostatecznie stan wód oceniono jako zły.

Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż woda jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności powiatu siemiatyckiego, są wody podziemne, na stacjach wodociągowych oraz wody ujmowane studniami kopanymi, zlokalizowanymi przy gospodarstwach domowych. Tereny Wysoczyzny Drohiczyńskiej charakteryzują się średnią zasobnością słodkich wód podziemnych występujących najczęściej na głębokości 20 - 150 m w porowych i porowo-szczelinowych formacjach wodonośnych. Pierwsze zwierciadło występuje najczęściej już na głębokości od 0 do 20 m, a w okolicy Mielnika do 40 m. Na głębokości powyżej 500 m występują mineralne wody chlorkowe.

Wody podziemne należące do zasobów naturalnych, coraz bardziej zagrożone są zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. Konieczna jest ich szczególna ochrona, gdyż są to zasoby nieodnawialne. W szczególności niezbędna jest ochrona obszarów, pod którymi

znajdują się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. W Polsce jest ich około 180, a obszar obejmuje ponad 52% powierzchni naszego kraju.

Wody podziemne zanieczyszczone są różnymi substancjami chemicznymi, najczęściej są to: azotany, fosforany, substancje ropopochodne, chlorki, siarczany i inne. Najpowszechniej występującymi przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z niez izolowanych wysypisk odpadów, z baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Zanieczyszczenia siarczanami występują przede wszystkim na terenach uprzemysłowionych, azotanami i fosforanami na terenach rolniczych (są one także przyczyną degradacji zbiorników wodnych).

Komunalne ujęcia wody ze źródeł podziemnych istnieją we wszystkich miastach i gminach powiatu siemiatyckiego. Zatwierdzone zasoby eksploatowanych ujęć wody pokrywają zapotrzebowanie na wodę na terenie powiatu, pomimo, iż część analizowanego obszaru posiada ograniczone zasoby wód podziemnych. Zużycie wody w powiecie na 1 mieszkańca wynosi ok. 33,3 m³ (dane GUS z roku 2011). Najwyższe zużycie wody z wodociągowa na 1 mieszkańca jest w miastach powiatu: w Siemiatyczach 33,3 m³ i Drohiczyne 31,1 m³ (dane GUS, 2011).

Monitoring jakości wód podziemnych prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny w sieci otworów badawczych obejmujących wszystkie JCWPd na obszarze kraju. W 2009 roku badania prowadzone były w JCWPd zagrożonych nieosiągnięciem dobrego stanu wód. Punktów pomiarowych poboru prób w powiecie siemiatyckim nie wyznaczono. W 2010 roku PiG przeprowadził badania stanu chemicznego w ramach monitoringu diagnostycznego w pozostałych JCWPd. Monitoring diagnostyczny na terenie powiatu został zrealizowany w oparciu o dwa punkty pomiarowe w Grabarce i Klukowiczach.

Ostatnie badania wód podziemnych w powiecie siemiatyckim były wykonane w 2010 roku przez PiG. Wynik oceny zestawiono poniżej.

Tabela 8. Klasyfikacja stanu chemicznego wód podziemnych w 2010 r. wg badań PiG

Lp.	Numer otworu	Miejscowość	Gmina	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wody
1.	1112	Grabarka	Nurzec-Stacja	lasy	II
2.	2220	Klukowicze	Nurzec-Stacja	grunty orne - gospodarka rozdrobniona	II

Źródło: Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego w 2012 roku

4.2.2 Źródła zanieczyszczeń wód

Głównymi i największymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych są oczyszczalnie ścieków. W 2011 r. (dane GUS) w powiecie siemiatyckim funkcjonowały 4 biologiczne oczyszczalnie ścieków o przepustowości 455 m³/dobę. W ciągu roku odprowadzono i poddano oczyszczeniu łącznie 1186 dam³ ścieków. Z oczyszczalni korzystało 13661 osób (2011), przy czym 85% stanowili mieszkańcy miast. Ładunki zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach wynosiły:

- BZT₅ 11783 kg/rok,
- ChZT 74223 kg/rok,
- Zawiesina 16103 kg/rok,
- azot ogólny 7525 kg/rok,
- fosfor ogólny 1929 kg/rok.

Istotnym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są też sploty powierzchniowe z terenów rolnych poddawanych chemizacji i nawożeniu. Wielkości ładunków tych zanieczyszczeń są trudne do oszacowania. Dodatkowym zagrożeniem są także ścieki socjalno - bytowe pochodzące z gospodarstw domowych - gromadzone w nieszczelnych szambach mogą powodować ogromne zanieczyszczenie wód gruntowych i lokalnych cieków.

Zagrożenia wód podziemnych wynikają z możliwości przenikania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych poprzez ich migrację do warstwy wodonośnej. Wody podziemne zanieczyszczone są różnymi substancjami chemicznymi, najczęściej są to: azotany, fosforany, substancje ropopochodne, chlorki, siarczany i inne. Działalność gospodarcza człowieka związana jest z ingerencją w obieg wód i wywiera wpływ na jakość i ilość zasobów wód podziemnych. Najpowszechniej występującymi przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z niez izolowanych wysypisk odpadów, baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Zanieczyszczenia siarczanami występują przede wszystkim na terenach uprzemysłowionych, których na terenie powiatu jest niewiele. Azotany i fosforany pochodzące ze źle nawożonych pól ornych zanieczyszczają wody podziemne w wyniku infiltracji wody (są one także przyczyną degradacji zbiorników wodnych). Niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych (głównie gnojowicy) oraz chemizacja (nadmierne stosowanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin) rolnictwa są głównymi zagrożeniami antropogenicznymi wpływającymi na jakość wód podziemnych. Źródłem zanieczyszczenia wód podziemnych są także zanieczyszczenia pochodzące ze szlaków komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu. Na stan jakości wód podziemnych wpływa

również, jakość powietrza, którego zanieczyszczenia, poprzez opady atmosferyczne są deponowane na powierzchni ziemi i w wodach powierzchniowych. W miejscach, gdzie brak jest izolacji poziomej wodonośnej lub izolacja jest niepełna, następuje szybka migracja zanieczyszczeń z powierzchni ziemi. Wśród zagrożeń w zakresie wód powierzchniowych powiatu, warto zauważyć jeziora na analizowanym obszarze oraz znaczne zanieczyszczenie biogenne wód płynących.

4.2.3 Infrastruktura wodno - ściekowa

Sieć wodociągowa na terenie analizowanego obszaru jest dobrze rozwinięta. Z roku na rok obserwuje się systematyczny wzrost jej długości na terenie poszczególnych gmin powiatu, wzrasta również liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania i odsetek ludności korzystającej z tego typu infrastruktury. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2011 r. długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 822,6 km. W porównaniu z rokiem 2006 długość sieci wodociągowej wzrosła o ok. 50,4 km. W poniższej Tabeli przedstawiono ogólną charakterystykę sieci wodociągowej na terenie powiatu siemiatyckiego w podziale na Gminy.

Tabela 9. Infrastruktura wodociągowa na terenie poszczególnych Gmin powiatu

Lp.	Jednostka terytorialna	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]
1.	Gm. Dziadkowice	80,2	700	110,6	2586
2.	Gm. Grodzisk	113,1	1205	184,1	4124
3.	Gm. Mielnik	82,8	967	56,00	2107
4.	Gm. Milejczyce	83,9	866	61,1	1537
5.	Gm. Nurzec-Stacja	94,3	1210	70,3	3171
6.	Gm. Perlejewo	76,7	781	136,2	2131
7.	Gm. Siemiatycze	122,9	1596	161,5	5068
8.	Gm. Drohiczyn	122,2	1772	320,1	5586
9.	Miasto Siemiatycze	46,5	1459	499,7	13802
powiat siemiatycki		822,6	10556	1599,6	40112

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 31.12.2011 r., i informacji uzyskanych z poszczególnych Gmin powiatu siemiatyckiego

Z powyższego zestawienia wynika, iż czynna sieć wodociągowa jest najdłuższa w Gminach Siemiatycze i Drohiczyn. Na koniec 2011 r. z czynnej sieci rozdzielczej korzystało 40112 osób, co w stosunku do całości powiatu stanowi około 77% mieszkańców. Zgodnie

z danymi GUS za rok 2011 woda dostarczona gospodarstwom domowym wynosiła 1599,6 dam³. Szczegółowe zużycie wody w powiecie siemiatyckim w roku 2011 obrazuje poniższa Tabela.

Tabela 10. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności

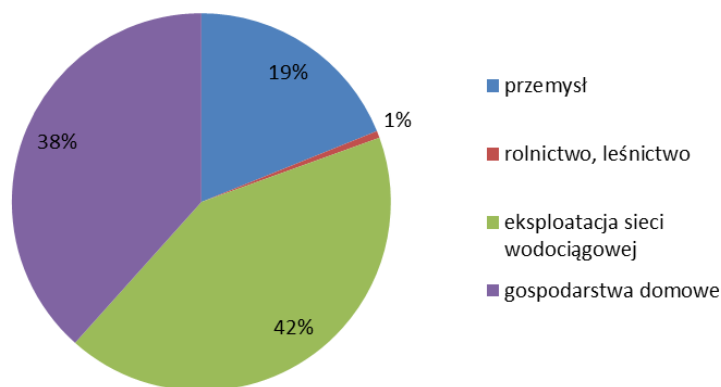
Lp.	Jednostka terytorialna	Ogółem [dam ³ /rok]	Przemysł [dam ³ /rok]	Rolnictwo, leśnictwo [dam ³ /rok]	Eksploatacja sieci wodociągowej [dam ³ /rok]	Gospodarstwa domowe [dam ³ /rok]
1.	Gm. Dziadkowice	111,9	-	-	111,9	110,6
2.	Gm. Grodzisk	190,1	-	-	190,1	184,1
3.	Gm. Mielnik	79,6	14	-	65,6	56
4.	Gm. Milejczyce	94,7	23	10	61,7	61,1
5.	Gm. Nurzec-Stacja	101,9	-	10	91,9	70,3
6.	Gm. Perlejewo	139,2	-	-	139,2	136,2
7.	Gm. Siemiatycze	187,9	-	3	184,9	161,5
8.	Gm. Drohiczyn	324,1	-	2	322,1	320,1
9.	Miasto Siemiatycze	1337,3	749	-	588,3	499,7
powiat siemiatycki		2566,7	786	25	1755,7	1599,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 2011 r.

Zgodnie z informacjami w *Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego* zaopatrzenie ludności i podmiotów gospodarczych w wodę nie pokrywa potrzeb mieszkańców, nie tylko terenów wiejskich, ale także w obu miastach powiatu.

Największe zużycie wody dla potrzeb przemysłu notuje się na terenie miasta Siemiatycze oraz w Gminie Drohiczyn. Jednocześnie na terenie miasta Siemiatycze obserwuje się największe zużycie wody na potrzeby przemysłu, jak również eksploatacja sieci wodociągowej i zapotrzebowanie wody w gospodarstwach domowych jest najbardziej wodochłonne na terenie Siemiatycz. Najmniejsze zużycie wody występuje na terenie Gmin Mielnik i Milejczyce.

Poniżej zaprezentowano zużycie wody według sektorów gospodarki, w powiecie siemiatyckim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 2011 r.

Rycina 6. Zużycie wody w podziale na sektory

Eksploatacja sieci wodociągowej i przemysł są najbardziej wodochłonna i wynoszą po 42% ogólnego zużycia wody w powiecie. Gospodarstwa domowe zużywają 38% wody w powiecie. Zdecydowanie mniejsze zużycie wody jest obserwowane na potrzeby rolnictwa i leśnictwa 1%.

Eksploatacja sieci wodociągowej obejmuje szereg prac konserwatorsko - kontrolnych i może polegać m.in. na: naprawach awaryjnych sieci wodociągowej, kontroli stanu technicznego istniejącej armatury i przewodów wodociągowych, bieżącej konserwacji i naprawie istniejącej armatury wodociągowej, sukcesywnej wymianie starej armatury wodociągowej, płukaniu sieci wodociągowej, remontach komór na magistralach, odbiorach technicznych nowo budowanych przewodów czy diagnostyce sieci wodociągowej. Eksploatacja sieci wodociągowej ma na celu utrzymanie ciągłego dopływu wody do sieci i odbiorców przy zachowaniu odpowiedniego ciśnienia i właściwej jakości.

Zgodnie ze stanem na rok 2011 (dane GUS) wielkość sieci kanalizacyjnej powiatu wynosiła zaledwie 76,1 km. Łącznie na terenie powiatu jest 1616 sztuk połączeń kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, jednak to wciąż za mało. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 13565 osób. Infrastruktura kanalizacyjna w poszczególnych Gminach przedstawiona została w poniższej Tabeli.

Tabela 11. Infrastruktura kanalizacyjna na terenie poszczególnych Gmin powiatu

Lp.	Jednostka terytorialna	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]
1.	Gm. Dziadkowice	7,095	127	636
2.	Gm. Grodzisk	7,5	180	636
3.	Gm. Mielnik	4,313	0	288
4.	Gm. Milejczyce	-	-	-

5.	Gm. Nurzec-Stacja	9,7	252	679
6.	Gm. Perlejewo	-	-	-
7.	Gm. Siemiatycze	0,6	6	160
8.	Gm. Drohiczyn	16,5	292	934
9.	Miasto Siemiatycze	33,6	831	10967
	powiat siemiatycki	79,308	1688	14300

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 31.12.2011 r. i informacji uzyskanych z poszczególnych Gmin powiatu siemiatyckiego

Z powyższego zestawienia wynika, iż dwie Gminy (Milejczyce i Perlejewo) z analizowanego obszaru nie posiadają na swoim terenie infrastruktury kanalizacyjnej. Ponadto długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Siemiatycze wynosi zaledwie 0,6 km, przy 6 podłączeniach prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Największa liczba osób korzysta z sieci kanalizacyjnej w mieście Siemiatycze.

Podstawowe parametry oczyszczalni ścieków funkcjonujących na terenie powiatu siemiatyckiego prezentuje poniższa Tabela.

Tabela 12. Oczyszczalnie ścieków na terenie poszczególnych Gmin powiatu

Lp.	Jednostka terytorialna	Przepustowość wg. projektu [m ³ /dobę]	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie / RLM	Ilość ścieków oczyszczonych [dm ³ /rok]
1.	Gm. Dziadkowice	77	791	3
2.	Gm. Grodzisk	150	700	20
3.	Gm. Mielnik	230	2503	b.d.
4.	Gm. Milejczyce	-	-	-
5.	Gm. Nurzec-Stacja	320	1407	24
6.	Gm. Perlejewo	-	-	-
7.	Gm. Siemiatycze	23	150	4
8.	Gm. Drohiczyn (2)	355	2650	32
9.	Miasto Siemiatycze	6595	60000	1103

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 31.12.2011 r. i informacji uzyskanych z poszczególnych Gmin powiatu siemiatyckiego

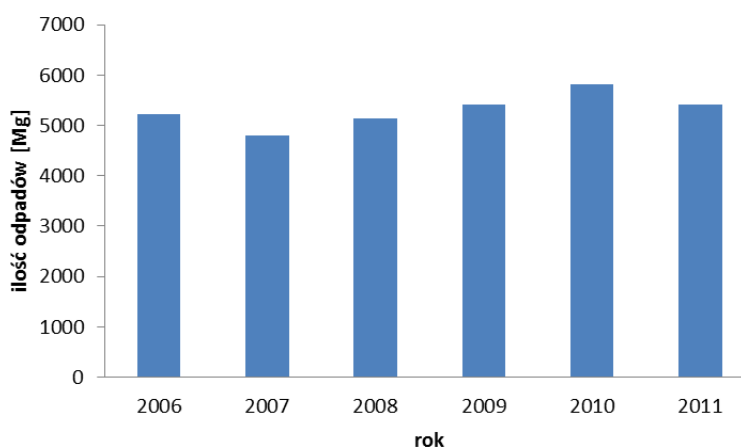
W 2011 roku (dane GUS) z oczyszczalni ścieków korzystało 28,6% ludności, przy czym ludność w miastach stanowiła 68% wszystkich korzystających. Na obszarze Gmin Perlejewo i Milejczyce nie funkcjonują oczyszczalnie ścieków.

Według danych zawartych w *Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego* znacznych nakładów wymaga rozwiązanie problemu odprowadzania i oczyszczania ścieków. Niewielki procent ludności powiatu korzysta z infrastruktury wodno - ściekowej. Dla

poprawy sytuacji w tym zakresie niezbędne jest - oprócz zabezpieczenia środków na finansowanie - uświadomienie tej konieczności mieszkańcom powiatu. Także kanalizacja deszczowa w miastach wymaga uzupełnienia o osadniki podczyszczające spływające wody opadowe.

4.3 Gospodarka odpadami

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego zamieszczonych na portalu www.stat.gov.pl z terenu powiatu siemiatyckiego w 2011 r. zebrano 5419,09 Mg zmieszanych odpadów komunalnych (w tym 3959,87 Mg z gospodarstw domowych), które zostały unieszkodliwione na składowiskach. Ilość zebranych odpadów wzrasta z każdym rokiem, choć w 2011 roku, zebrano o 394,39 Mg odpadów mniej w stosunku do roku poprzedniego. Poniżej Rycina przedstawia ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie powiatu siemiatyckiego w latach 2006 - 2011.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2006 - 2011 r.

Rycina 7. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie powiatu siemiatyckiego w latach 2006 - 2011

Na analizowanym obszarze 8086 budynków mieszkalnych jest objętych zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych, przy czym na 1 mieszkańca przypada 82,5 kg/rok odpadów pochodzących z gospodarstw domowych. Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty handlowo- usługowe, szkoły, przedszkola, obiekty turystyczne i targowiska.

Zgodnie z danymi GUS w 2011 roku na analizowanym obszarze funkcjonowały 2 czynne składowiska odpadów w miejscowości Siemiatycze - Rososze i w Drohiczyńcu, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne. Łączna powierzchnia tych składowisk wynosi 4,8 ha. Żadne z eksploatowanych składowisk komunalnych nie jest przystosowane do składowania odpadów niebezpiecznych. Brak jest również wyznaczonego miejsca

do wywożenia produktów zneutralizowanych w wyniku przeprowadzonych akcji ratowniczych o znamionach poważnych awarii (np. skażonej gleby itp.). Na terenie powiatu nie ma stałych składowisk odpadów przemysłowych. Według danych GUS (stan na 31.12.2011 r.) na obszarze powiatu zlikwidowano 2 nielegalne wysypiska, z których zebrano 2,3 Mg odpadów komunalnych. Według tych samych danych na analizowanym obszarze w 2011 występowało 10 dzikich wysypisk o łącznej powierzchni 7570 m².

Jednym z największych problemów w zakresie gospodarowania odpadami na terenie powiatu siemiatyckiego jest niska świadomość ekologiczna mieszkańców. Skutkuje to brakiem segregacji odpadów w gospodarstwach domowych oraz brakiem umów mieszkańców z firmami na odbiór odpadów. Problemem w gospodarce odpadami komunalnymi na terenie województwa, a także powiatu, jest aktualnie bardzo niski poziom recyklingu. Większą uwagę w działaniach należy zwrócić na segregację odpadów u źródła i możliwości ich dalszego wykorzystania, jako surowce wtórne, źródło energii czy nawóz.

Od 1 stycznia 2012 r. zaczęła obowiązywać nowa ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Gmina ma za zadanie zapewnić odbieranie i właściwe, ekologicznie bezpieczne zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych z możliwością selektywnego zbierania, czyli wymagając od nas ekologicznych zachowań jednocześnie daje nam do nich warunki, np. ustawiając odpowiednie pojemniki. Odpady od mieszkańców odbierane będą przez wyłonioną w drodze przetargu firmę. Za odbiór odpadów wszyscy mieszkańcy uiszczą jedną podstawową stawkę, dzięki czemu nikomu nie powinno „opłacać się” wyrzucanie śmieci do lasu. Ponadto osoby segregujące śmieci będą płacić mniej. Gminy mają do półtora roku (do połowy 2013 r.) na wprowadzenie na swoim terenie nowego sposobu zarządzania odpadami oraz poinformowanie mieszkańców o tych zasadach.

Zgodnie z *Planem gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2012-2017* w województwie podlaskim wydzielono cztery regiony gospodarki odpadami:

- Centralny,
- Południowy,
- Północny,
- Zachodni (razem z gminami z województwa mazowieckiego).

W ramach tych regionów wydzielono obszary objęte projektami finansowanymi w ramach POIiŚ. Gminy objęte projektami, ze względu na konieczność zachowania trwałości projektu oraz dla potwierdzenia uzyskania efektu ekologicznego kierują odpady

do wskazanych instalacji regionalnych (przez wyznaczony okres trwałości projektu).
W regionach gospodarki odpadami wyznaczono następujące obszary wydzielone:

- RGO Centralny: Obszar Białystok z instalacją termicznego przekształcania odpadów w ZUOK Białystok oraz pozostałymi instalacjami w ZUOK Hryniewicze.
- RGO Północny: Obszar Koszarówka.
- RGO Zachodni: Obszar Czartoria, Obszar Czerwony Bór.

W Regionie południowym, do którego należą wszystkie Gminy powiatu siemiatyckiego (Drohiczyn, Dziadkowice, Grodzisk, Milejczyce, Mielnik, Nurzec-Stacja, Perlejewo, Siemiatycze miasto Siemiatycze) brak jest obszarów wydzielonych.

W RGO Południowym, na obszarze analizowanego powiatu planowana jest rozbudowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów (ZZO) w Hajnówce - budowa nowej kwatery o poj. 75 500 m³. Przedsięwzięcie ma zostać zrealizowane w latach 2015 - 2017. Jak wynika z *Planu gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2012-2017* w tym samym terminie planowana jest rekultywacja SOK w Drohiczynie. Od roku 2012 z terenu powiatu siemiatyckiego, monitoringowi w fazie poeksploatacyjnej (zamkniętych i rekultywowanych do 31.12.2011 r.) podlegają następujące Składowiska Odpadów Komunalnych: SOK w m. Kułygi, SOK w Żerczycach, SOK w Krupicach, SOK w Kłopotach Bańkach, SOK w Boratyńcu Lackach, SOK w Mielniku, SOK w Drochlinie, SOK w Dziadkowicach, SOK w Milejczycach. Ponadto monitoringowi w fazie eksploatacji (zamkniętych do 31.12.2014 r. lub eksploatowanych po 31.12.2014 r.) do roku 2017 podlegają SOK w Drohiczynie i SOK w Siemiatyczach. Oprócz wymienionych zadań, na analizowanym obszarze jest prowadzona działalność informacyjno - edukacyjna, obejmująca lata 2012 - 2017 (działanie ciągłe). Zadanie to ma polegać na prowadzeniu oraz wspieraniu działań edukacyjno - informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi. W zadanie zaangażowane mają być wszystkie szczeble administracji przy współpracy z organizacjami odzysku, organizacjami ekologicznymi i mediami.

Według *Informacji Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego w 2012 roku* ilość odpadów przemysłowych wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) na terenie powiatu siemiatyckiego w 2011 r. wyniosła 16,3 tys. Mg, co stanowiło 2,3% odpadów wytworzonych na terenie całego województwa podlaskiego.

Tabela 13. Ilość odpadów przemysłowych wytworzonych w latach 2006 - 2011 na obszarze powiatu siemiatyckiego

tys. Mg	2006	2007	2008	2009	2010	2011
woj. podlaskie	957,4	1057,2	838,3	737,9	713,5	707,6
powiat siemiatycki	8,2	12,3	17,0	15,1	15,7	16,3

Źródło: Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego w 2012

Według *Informacji Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego w 2012 roku* do największych producentów odpadów niebezpiecznych (pod względem ilości wytworzonych odpadów) należały:

Zakład Gospodarki Komunalnej "GRONEKO" w Mielniku i Nurcu 121,705 Mg

- P.P.H.U „MAJKA” Daria Demiańczuk 18,770 Mg
- Zakład Usługowy Blacharsko-Murarski Andrzej Boguszewski w Czarnej Średnie 7,800 Mg
- AUTO-LUX S.C. Jan, Anna Szeweluk w Siemiatyczach 7,230 Mg
- OERLEMANS FOODS Sp. z o. o. w Siemiatyczach 6,400 Mg
- SP ZOZ w Siemiatyczach 6,360 Mg
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sp. z o.o. w Siemiatyczach 4,913 Mg
- Separator Service w Siemiatyczach 4,000 Mg

Na terenie powiatu wytworzono 190,049 Mg odpadów niebezpiecznych, zebrano 218,522 Mg natomiast w instalacjach odzyskano 176,828 Mg. Zbieraniem zajmowało się 9 specjalistycznych firm posiadających odpowiednie zezwolenia, natomiast 3 podmioty odpowiadały za odzysk.

Największą grupę odpadów niebezpiecznych stanowiły materiały konstrukcyjne zawierające azbest (170605) - 149,795 Mg. Z uwagi na fakt, iż wyroby azbestowe należy usunąć z terenu kraju do końca 2032 roku zakłada się, że powstająca ilość będzie sukcesywnie rosła.

4.4 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

Środowisko naturalne powiatu siemiatyckiego jak i całej północno-wschodniej części kraju charakteryzuje się zachowaniem bogatej bioróżnorodności fauny i flory, oraz niskim zanieczyszczeniem powietrza i gleb. Część terenu powiatu znajduje się w Dolinie Bugu, wieloprzestrzennym elemencie Krajowego i Europejskiego Systemu Obszarów Chronionych.

Obszar powiatu ze względu na duże walory środowiska naturalnego wchodzi w skład obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”, co świadczy o wybitnych walorach przyrodniczych i funkcjach ekologicznych w skali krajowej i europejskiej. Znajduje się tu 11 wyznaczonych obszarów węzłowych Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET Polska. Jednym z tych obszarów o międzynarodowym znaczeniu jest obszar wodno - błotny Doliny Dolnego Bugu, posiadający krajobraz przyrodniczy oraz zbiorowiska fauny i flory w stanie zbliżonym do naturalnego. Dolina Dolnego Bugu rozciąga się w części południowej i zachodniej powiatu. Obszary prawnie chronione położone są głównie w gminach nadbużańskich i obejmują 21,4 % powierzchni ogólnej, przy wskaźnikach - wojewódzkim 32,0 % i krajowym 31,1 %.

Naturalny krajobraz terenu wykorzystywany jest, jako użytki rolnicze, rolniczo-leśne i leśne. W części wschodniej powiatu teren urozmaicają pokryte suchymi borami enklawy wzgórz, natomiast w dolinach rzek Bugu i Nurca występują tereny zalewowe.

4.4.1 Lasy

Lasy państwowe na terenie powiatu pozostają w administracji Nadleśnictw Nurzec-Stacja i Rudka. Lasy powiatu siemiatyckiego stanowią 33,8% ogólnej powierzchni powiatu. W stosunku do roku 2006 w roku 2011 powierzchnia lasów zwiększyła się o 0,8%. Największą lesistością charakteryzują się Gminy: Mielnik (64%), Nurzec - Stacja (43%) i Milejczyce (41%). Wszystkie leśnictwa posiadają obszary zwarte przekraczające 300 ha a na terenach Gmin Nurzec - Stacja, Mielnik, Milejczyce, Grodzisk występują kompleksy leśne o powierzchniach ponad 1000 ha. Lasy administrowane przez Nadleśnictwo Rudka położone są w północnej części powiatu na obszarze 8924 ha. Lasy państwowe administrowane przez Nadleśnictwo Nurzec zajmują powierzchnię 23473,78 ha. Lasy w przeważającej części na terenach administrowanych przez Nadleśnictwo Nurzec rosną na płaskich, piaszczystych obszarach wysoczyzny polodowcowej. W strukturze drzewostanów dominuje las iglasty (sosnowy) w wieku 40-80 lat, duży też jest udział młodych lasów iglastych w wieku 0-40 lat. Lasy położone na terenach administrowanych przez Nadleśnictwo Rudka głównie mieszane o drzewostanie starszym niż 60 lat na

wilgotniejszym siedlisku. Zgodnie z danymi GUS powierzchnia gruntów leśnych w 2011 r. na przedmiotowym terenie przedstawiała się następująco:

Tabela 14. Powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu siemiatyckiego

Powierzchnia gruntów leśnych [ha] ogółem	Powierzchnia lasów [ha]				
	razem	publiczne			prywatne
		razem	Skarbu Państwa	gminne	
49985,3	49370,1	26528,9	26401,7	127,2	22841,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 2011

W 2011 r. na terenie powiatu siemiatyckiego grunty leśne zajmowały powierzchnię równą 49985,3 ha, w tym lasu publiczne stanowiły około 54%, lasy prywatne natomiast około 46%. Lasy w grupie lasów prywatnych 21394,7 ha stanowią lasy będące własnością osób fizycznych, 1099,9 ha - wspólnot gruntowych. Lasy ochronne w tej grupie stanowiły 1005,8 ha, tj. ok. 4,4% powierzchni lasów prywatnych. Ponadto znaczna część powierzchni leśnej znajduje się na terenach objętych różnymi formami ochrony przyrody, głównie, jako obszary chronionego krajobrazu. Zbiorowiska leśne na analizowanym obszarze charakteryzują się dobrym stanem przyrodniczym - nie są narażone na uszkodzenia spowodowane charakterystycznymi dla obszarów przemysłowych kwaśnymi deszczami - pochodnymi nadmiernego zanieczyszczenia powietrza przez gazy i pyły emitowane przez zakłady przemysłowe. Lasy w powiecie siemiatyckim przeważają na obszarze gmin wschodnich, posiadających gleby słabe i mało przydatne dla rolnictwa.

Podstawową funkcją lasów na terenie powiatu jest produkcja surowca drzewnego. Pozyskiwanie drewna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa na terenie powiatu siemiatyckiego w 2011 roku wynosiło łącznie 12300 m³. Najwięcej drewna pozyskano z terenu Gminy Milejczyce, drewno pochodziło wyłącznie z lasów prywatnych. Natomiast powierzchnia odnowień i zalesień w 2011 była największa na obszarze Gminy Mielnik - 21,1 ha w lasach prywatnych. Poniżej przedstawiono pozyskiwanie drewna wraz z odnowieniem i zalesieniem na obszarze poszczególnych Gmin powiatu siemiatyckiego.

Tabela 15. Pozyskiwanie drewna wraz z odnowieniem i zalesieniem na terenie Gmin powiatu siemiatyckiego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa

Lp.	Jednostka terytorialna	Pozyskiwanie drewna [m ³]		Odnowienia i zalesienia [ha]	
		ogółem	las prywatne	ogółem	las prywatne
1.	Gm. Dziadkowice	1492	1492	-	-
2.	Gm. Grodzisk	1060	1060	5,8	5,8
3.	Gm. Mielnik	2183	2183	21,1	21,1
4.	Gm. Milejczyce	2607	2607	3,8	3,8
5.	Gm. Nurzec-Stacja	1494	1494	9,6	9,6
6.	Gm. Perlejewo	923	923	-	-
7.	Gm. Siemiatycze	2006	2006	9,5	9,5
8.	Gm. Drohiczyn	341	341	4,8	4,8
9.	Miasto Drohiczyn	-	-	-	-
10.	Miasto Siemiatycze	194	194	-	-
powiat siemiatycki		12300	12300	54,6	54,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 2011 r.

4.4.2 Formy ochrony przyrody

Pojęcie ochrona przyrody oznacza ogół działań ukierunkowanych na zachowanie w niezmiennym lub optymalnym stanie przyrody ożywionej i nieożywionej, a także krajobrazu. Głównym celem ochrony przyrody jest utrzymanie stabilności ekosystemów i procesów ekologicznych oraz zachowanie różnorodności biologicznej.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (Dz. U. 2009 nr 151 poz. 1220 z późn. zm.), formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,

- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Obszary prawnie chronione występujące w poszczególnych gminach powiatu siemiatyckiego przedstawiono w poniższej Tabeli. W zestawieniu, podano łączną powierzchnię obszarów Natura 2000 (OSO i SOO) na obszarze poszczególnych Gmin, natomiast w zestawieniu „Ogółem” nie uwzględniano powierzchni wspomnianych obszarów, ze względu na ich częściowe pokrywanie się z innymi formami ochrony przyrody.

Tabela 16. Powierzchniowe formy ochrony przyrody na terenie powiatu siemiatyckiego [ha]

Lp.	Jednostka terytorialna	Ogółem (bez obszarów Natura 2000)*	Rezerwy przyrody	Obszary Chronionego Krajobrazu	Użytki ekologiczne	Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe	Natura 2000 (łącznie OSO i SOO)**
1.	Gm. Dziadkowice	14,2	-	-	14,2	-	-
2.	Gm. Grodzisk	87,9	87,9	-	-	-	-
3.	Gm. Mielnik	17888,1	36,2	17832	2,7	56,1	3155,472
4.	Gm. Milejczyce	19,8	-	-	19,8	-	0,713159
5.	Gm. Nurzec-Stacja	1727,2	125,0	1580	22,2	-	-
6.	Gm. Perlejewo	851,7	-	851,7	-	-	3646,4
7.	Gm. Siemiatycze	3216,6	-	3210	6,6	-	3780,995
8.	Gm. Drohiczyn	7290	-	7290	2,6	-	6917
9.	Miasto Drohiczyn	-	-	-	-	-	-
10.	Miasto Siemiatycze	250	-	250	-	-	-
powiat siemiatycki		31345,5	249,1	31013,7	68,1	56,1	17500,58

* ze względu na fakt, iż obszary Natura 2000 pokrywają się z innymi obszarami objętymi ochroną, nie uwzględniano ich w ogólnej powierzchni obszarów chronionych

** powierzchnie podano łącznie, należy pamiętać, iż, w niektórych miejscach obszary Natura 2000 SOO i OSO mają części wspólne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 2011 r., powierzchnie obszarów Natura 2000 w poszczególnych Gminach uzyskano na podstawie wyliczeń z programu QGIS (dane w postaci plików.shp pozyskano z RDOŚ Białystok 4.07.2012 r.)

Ogółem powierzchnia obszarów chronionych na terenie powiatu siemiatyckiego wynosiła 31345,5 ha (dane GUS, 2011 r.), co stanowi nieco około 21,5% ogólnej powierzchni powiatu. Największą powierzchnię zajmują obszary chronione na terenie Gminy Mielnik - 17888,1 ha oraz na terenie gminy Radziłów - 3216,6 ha. Wśród obszarów prawnie

chronionych zdecydowanie przeważają Obszary Chronionego Krajobrazu stanowiące około 99% powierzchni wszystkich obszarów chronionych w powiecie. Pozostałe formy ochrony przyrody, takie jak: rezerwaty przyrody, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo krajobrazowe, stanowią mniej niż 1% w ogólnej powierzchni obszarów chronionych. Dodatkowo na analizowanym terenie powołano liczne pomniki przyrody. Ponadto południowa granica powiatu siemiatyckiego stanowi północną granicę Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.

Poniżej przedstawiono ogólną charakterystykę obszarów prawnie chronionych utworzonych na terenie powiatu siemiatyckiego.

Rezerwaty

Rezerwaty przyrody obejmują zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, w tym siedliska przyrodnicze, a także określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mającej istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych lub krajobrazowych. W powiecie utworzono rezerwaty przyrody o łącznej powierzchni 249,1 ha: Góra Uszeście, Grąd Radziwiłłowski, Koryciny, Sokóle, Witanowszczyzna.

Góra Uszeście

Rodzaj rezerwatu: stepowy, Gmina Mielnik

Rezerwat utworzony w roku 1985, położony jest na terenie Leśnictwa Sutno Nadleśnictwa Nurzec. Powierzchnia rezerwatu 12,06 ha. Celem rezerwatu jest ochrona roślinności kserotermicznej zawierającej w swym składzie szereg gatunków rzadkich i podlegających ochronie prawnej. Rezerwat obejmuje dwa pagórki morenowe o stromych zboczach, tzw. Duże i Małe Uszeście znajdujące się na północnym obrzeżu wsi Mielnik. Są to najwyższe wyniesienia na terenie Wysoczyzny Drohickej. Duże Uszeście osiąga 204 m n.p.m., Małe Uszeście - 174 m n.p.m.

Grąd Radziwiłłowski

Rodzaj rezerwatu: leśny, Gmina Mielnik

Rezerwat utworzony został w 1990 roku. Zajmuje powierzchnię 24,16 ha. Jest to rezerwat leśny, którego celem ochrony jest zachowanie w stanie naturalnym fragmentu lasu grądowego charakterystycznego dla Wysoczyzny Drohickej z dominującym gatunkiem dębu szypułkowego w wieku 150-180 lat. Na obszarze rezerwatu zachował się cenny pod względem przyrodniczym fragment grądu, reprezentujący starodrzewia dawnej Puszczy Mielnickiej. W drzewostanie dominują okazałe dęby z domieszką lip, sosen i innych, z dolnym piętrzem grabowym. W typowym grądowym runie występują

gatunki rzadkie i chronione. Rezerwat jest również ostoją wielu gatunków zwierząt i ptaków.

Koryciny

Rodzaj rezerwatu: leśny, Gmina Grodzisk

Rezerwat leśny obejmujący kompleks liściastych lasów grabowo - dębowych. Rezerwat został utworzony w 1975 roku, w celu zachowania w naturalnym stanie zbiorowisk leśnych grabowo - dębowych charakterystycznych dla Wysoczyzny Drohiczyńskiej. Chroni naturalne grądy typowe i wilgotne z rzadkimi gatunkami roślin np. miodunką miękkowłosa, turówką leśną i fiołkiem przedziwnym.

Sokóle

Rodzaj rezerwatu: leśny, Gmina Nurzec-Stacja

Rezerwat ma na celu zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych o typowych dla Wysoczyzny Drohiczyńskiej drzewostanach mieszanych stanowiących ostatnie fragmenty dawnej Puszczy Nurzeckiej. Rezerwat został utworzony w 1990 roku, ma powierzchnię 44,17 ha.

Witanowszczyzna

Rodzaj rezerwatu: leśny, Gmina Nurzec-Stacja

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie w stanie naturalnym ekosystemów leśnych lasów łągowych i grądów, a w szczególności zachowanie stanowisk rzadko występujących na niżu gatunków).

Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny o wysokich walorach środowiska przyrodniczego i odznaczające się atrakcyjnym krajobrazem, których ochrona ma zapewnić zachowanie równowagi ekologicznej. Większość tych obszarów obejmuje doliny rzek, większe obszary leśne i jeziora oraz tradycyjnie ukształtowane krajobrazy kulturowe.

Obszar Chronionego Krajobrazu "Dolina Bugu"

Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu stanowi wraz z obszarami chronionymi z sąsiednich województw i Parkiem Krajobrazowym Podlaski Przełom Bugu, element całościowej ochrony doliny Bugu. Tereny przyległe do rzeki Bug charakteryzują się stosunkowo dużą powierzchnią zajęta przez naturalne zbiorowiska leśne, łąkowe i wodne.

Fauna jest bogata i interesująca z wieloma gatunkami chronionymi i rzadkimi w skali kraju.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Doliny Bugu i Nurca”

Ochrona Obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinach: Bugu i Nurca oraz na Wysoczyźnie Drohickej. Obszar znajduje się na obszarze Gminy Perlejewo.

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne są to zazwyczaj pozostałości ekosystemów, mające znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Poniżej zestawiono najważniejsze informacje o użytkach ekologicznych znajdujących się na obszarze powiatu siemiatyckiego.

Tabela 17. Użytki ekologiczne na terenie poszczególnych Gmin powiatu siemiatyckiego

Nr	Gmina	Rok utworzenia	Opis celów ochrony
108	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością
109	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego bagienka z naturalną roślinnością szuwarową
110	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej roślinności wodnej i bagiennej
111	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością
112	Mielnik	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
113	Mielnik	1997-12-04	Zachowanie w naturalnym stanie śródleśnego torfowiska z roślinnością bagienną i torfowiskową
114	Mielnik	1997-12-04	Zachowanie w naturalnym stanie roślinności bagiennej
115	Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności szuwarowej na śródleśnym bagienku
116	Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności szuwarowej na śródleśnym bagienku
117	Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska wysokiego
118	Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności szuwarowej na śródleśnym torfowisku
119	Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności torfowiskowej.
120	Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego bagienka z roślinnością torfowiskową i wodną
121	Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
122	Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
123	Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego obniżenia okresowo podtapianego z naturalną roślinnością nieleśną.

Nr	Gmina	Rok utworzenia	Opis celów ochrony
124	Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie zatorfionej polany z naturalną roślinnością nieleśną
125	Dziadkowice	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
126	Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
127	Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego obniżenia z naturalną roślinnością nieleśną
128	Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polany z naturalną roślinnością nieleśną
129	Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego zabagnienia z naturalną roślinnością nieleśną
130	Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
131	Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie w naturalnym stanie roślinności na śródleśnym torfowisku
132	Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie w naturalnym stanie roślinności na śródleśnym torfowisku
133	Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polanki z naturalną roślinnością nieleśną
134	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polany z naturalną roślinnością nieleśną
135	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
136	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego obniżenia z naturalną roślinnością nieleśną
137	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego obniżenia z naturalną roślinnością nieleśną
138	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
139	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego zabagnienia z naturalną roślinnością nieleśną.
140	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej rozległej polany z naturalną roślinnością nieleśną
141	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polany z naturalną roślinnością nieleśną
142	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polany z naturalną roślinnością nieleśną
143	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polany z naturalną roślinnością nieleśną
144	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej roślinności torfowiskowej
145	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej roślinności torfowiskowej
146	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie w naturalnym stanie roślinności nieleśnej
147	Nurzec-Stacja	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności na śródleśnym mokradle
148	Siemiatycze	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności na śródleśnym okresowo podtapianym obniżeniu

Nr	Gmina	Rok utworzenia	Opis celów ochrony
149	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie roślinności nieleśnej na śródleśnej okresowo podtapianej polanie
150	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności nieleśnej na śródleśnym torfowisku
151	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
152	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
153	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością
154	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności bagiennej na śródleśnym torfowisku
155	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności w śródleśnym okresowo podtapianym obniżeniu
156	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego bagienka z naturalną roślinnością szuwarową
157	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnej polanki z roślinnością łąkową
158	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego mokradła z naturalną roślinnością szuwarową
159	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności wodnej i bagiennej
160	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością nieleśną
161	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności bagiennej
162	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności bagiennej
163	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego torfowiska z naturalną roślinnością szuwarową
164	Milejczyce	1997-12-04	Zachowanie śródleśnego mokradła z naturalną roślinnością bagienną
165	Drohiczyn	1997-12-04	Zachowanie naturalnej roślinności na śródleśnym bagienku
166	Drohiczyn	1997-12-04	Zachowanie starorzecza Bugu
174	Mielnik	1997-12-04	Ochrona fragmentu zatorfionej doliny strumienia
175	Mielnik	1997-12-04	Ochrona zbiornika wody w dolinie strumienia ulegającemu osuszeniu
176	Mielnik	1997-12-04	Ochrona zbiornika wodnego w ulegającej osuszeniu dolinie strumienia
177	Siemiatycze	1997-12-04	Ochrona zbiornika wody
178	Drohiczyn	1997-12-04	Zachowanie spontanicznej roślinności opanowującej nieużytkowaną zwirownię

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody

Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe i estetyczne.

Na obszarze powiatu siemiatyckiego znajduje się 1 Zespół przyrodniczo - krajobrazowy Głogi, powołany Uchwałą Rady Gminy w Mielniku Nr XXIX/132/94 dnia 26 czerwca 1994 roku. Położony w miejscowości Mielnik o powierzchni 59,61 ha ma na celu ochronę fragmentu krawędzi przelomowej doliny Bugu. Szczególną wartość tego obiektu stanowią dobrze zachowane utwory polodowcowe w postaci serii wzniesień o znacznej wysokości względnej, poprzecinanych siecią wąwozów powstałych w wyniku działania erozyjnego wody oraz bardzo interesujące i zróżnicowane zbiorowiska obfitujące w rzadkie gatunki kserotermiczne.

Pomniki przyrody

Pomnikami są pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów.

Największą liczbę pomników przyrody w powiecie siemiatyckim stanowią pojedyncze drzewa, wiekowe, potężnych rozmiarów o pięknym pokroju. Liczba drzew objętych ochroną zmienia się każdego roku - część z nich ulega zniszczeniu przez wichury lub obumiera, ale również za pomniki uznawane są nowe obiekty. Lokalizację pomników na obszarze poszczególnych Gmin powiatu prezentuje poniższa Tabela.

Tabela 18. Pomniki przyrody na obszarze powiatu siemiatyckiego

Przedmiot ochrony	Data utworzenia	Nr ewidencyjny	Położenie	Podstawa prawna objęcia ochroną
Gmina Dziadkowice				
Dąb szypułkowy	1955	25	Kąty	Uchwała Prezydium WRN w Białymstoku Nr XXX/298 z 26.07.1955 (Dz. Urz. WRN z 1955, Nr 7, poz. 85)
Jesion wyniosły	1981	361	Dziadkowice	Zarządzenie Nr 27/81 Woj. Biał. z 14.11.1981 (Dz. Urz. WRN z 1981, Nr 10, poz. 52)
Dąb szypułkowy	1987	533	Dziadkowice	Zarządzenie Nr 43/87 Woj. Biał. z 5.10.1987 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 139)
Dąb szypułkowy	1999	1184	Hornowo	Rozporządzenie Nr 35/99 Woj. Podl. z 7.10.1999 (Dz. Urz. Woj. Podl. z 1999, Nr 33, poz. 522)
Jesion wyniosły, kasztanowiec zwyczajny	1981	363	Dziadkowice	Zarządzenie Nr 27/81 Woj. Biał. z 14.11.1981 (Dz. Urz. WRN z 1981, Nr 10, poz. 52)

Przedmiot ochrony	Data utworzenia	Nr ewidencyjny	Położenie	Podstawa prawna objęcia ochroną
Grupa drzew 21 lip drobnolistnych, 5 dębów szypułkowych, 1 brzoza brodawkowa	1999	1183	Hornowo	Rozporządzenie Nr 35/99 Woj. Podl. z 7.10.1999 (Dz. Urz. Woj. Podl. z 1999, Nr 33, poz. 522)
Głaz narzutowy	1955	24	Osmola	Uchwała Prezydium WRN w Białymstoku Nr XXX/298 z 26.07.1955 (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 85)
Gmina Grodzisk				
Grupa drzew 56 dębów szypułkowych, 1 podwójna lipa, 1 kasztanowiec	1998	57	Siemiony	Rozporządzenie Nr 14/98 Wojewody Białostockiego z 10.12.1998 (Dz. U. WB Nr 25, poz. 277)
Grupa drzew 9 dębów	2001	1193	Koryciny	Rozporządzenie Nr 28/01 Wojewody Podlaskiego z 3.10.2001r. (Dz. Urz. W.P. Nr 45.poz.758)
Sosna zwyczajna	1998	1329	Porzeziny	Rozporządzenie Nr 1/98 WB z 10.03.1998 (Dz. Urz. WB Nr 5, poz. 13)
Sosna wejmutka	1998	1330	Krynki Białokunki	Rozporządzenie Nr 1/98 WB z 10.03.1998 (Dz. Urz. WB Nr 5, poz. 13)
Gmina Mielnik				
Głaz narzutowy	1996	209	Moszczona Królewska	Rozporządzenie Nr 10/96 Woj. Biał. z 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 38, poz. 137)
Dąb szypułkowy	1996	133	Mielnik	Rozporządzenie Nr 10/96 Woj. Biał. z 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 38, poz. 137)
Sosna pospolita	1996	134	Mielnik	Rozporządzenie Nr 10/96 Woj. Biał. z 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. Biał. nr 38, poz. 137)
Dąb szypułkowy	2001	1801	Sutno 5	Rozporządzenie Nr 28/01 Woj. Podl. z 3.10.2001 (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2001, Nr 45, poz. 758)
Lipa drobnolistna	1996	206	Moszczona Królewska	Rozporządzenie Nr 10/96 Woj. Biał. z 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 38, poz. 137)
Dąb szypułkowy	1981	357	Sutno 7	Zarządzenie Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z 14.11.1981 (Dz. Urz. WRN, Nr 10, poz. 52)

Przedmiot ochrony	Data utworzenia	Nr ewidencyjny	Położenie	Podstawa prawna objęcia ochroną
Głaz narzutowy	1973	87	Sutno	Orzeczenie WRiL Prezydium WRN z 22.10.1973 (Dz. Urz. WRN z 1973, Nr 18, poz. 178)
Gmina Milejczyce				
Dąb szypułkowy	1996	418	Kol. Pokaniewo	Rozporządzenie Nr 10/96 Woj. Biał. z 29.11.1996 (Dz. Urz. Woj. Biał. z 1996, Nr 38, poz. 137)
Gmina Perlejewo				
Lipa drobnolistna	1982	75 Ł	Perlejewo	Zarządzenie Nr 54/82 Woj. Łomż. z 26.10.1982 (Dz. Urz. Woj. Łomż. z 1982, Nr 3, poz. 34)
Lipa drobnolistna	1982	79 Ł	Perlejewo	Zarządzenie Nr 54/82 Woj. Łomż. z 26.10.1982 (Dz. Urz. Woj. Łomż. z 1982, Nr 3, poz. 34)
Gmina Siemiatycze				
Lipa drobnolistna	1978	219	Siemiatycze	Zarządzenie Nr 47/78 Woj. Biał. z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12)
Jesion wyniośle	1978	220	Siemiatycze	Zarządzenie Nr 47/78 Woj. Biał. z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12)
Trzy dęby szypułkowe	1987	534	przy drodze krajowej Nr 19, obręb Czartajew	Zarządzenie Nr 43/87 Woj. Biał. z 5.10.1987 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 139)
Dąb szypułkowy	1987	535	przy drodze krajowej Nr 19, obręb Czartajew	Zarządzenie Nr 43/87 Woj. Biał. z 5.10.1987 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 139)
Dąb szypułkowy	1987	536	przy drodze krajowej Nr 19, obręb Czartajew	Zarządzenie Nr 43/87 Woj. Biał. z 5.10.1987 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 139)
Dąb szypułkowy	1987	538	przy drodze krajowej Nr 19, obręb Czartajew	Zarządzenie Nr 43/87 Woj. Biał. z 5.10.1987 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 11, poz. 139)
Głaz narzutowy	1969	83	obręb Czartajew, łąka zespołu szkół Rolniczych w Czartajewie, przy drodze gminnej Nr 109486B	Orzeczenie WRiL Prezydium WRN z 5.09.1969 (Dz. Urz. WRN z 1969, Nr 4, poz. 84)

Przedmiot ochrony	Data utworzenia	Nr ewidencyjny	Położenie	Podstawa prawna objęcia ochroną
Miasto Siemiatycze				
Lipa drobnolistna	1978	219	Siemiatycze	Zarządzenie Nr 47/78 Woj. Biał. z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12)
Jesion wyniosły	1978	220	Siemiatycze	Zarządzenie Nr 47/78 Woj. Biał. z 29.12.1978 (Dz. Urz. WRN Nr 2, poz. 12)
Gmina Drohiczyn				
Dąb szypułkowy	1981	1318	Bujaki	Rozporządzenie Nr 1/98 Wojewody Białostockiego z 10.03.1998r. (Dz. Urz. Woj. Białostockiego Nr 5 poz.13)
Jesion wyniosły	1981	358	Ostrożany	Zarządzenie Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z 14.11.1981 (Dz. Urz. WRN Nr 10, poz.52)
Głaz narzutowy	1971	85	przy drodze krajowej Nr 62 na odcinku Drohiczyn - Zajęczniki w obrębie gruntów wsi Zajęczniki	Decyzja Nr PŁop-4106/9/1-11/71 Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium WRN w Białymstoku z 16.06.1971 (Dz. Urz. WRN Nr 4, poz.105).
Gmina Nurzec - Stacja				
Dąb szypułkowy	1955	23	w rezerwacie przyrody „Sokół”	Uchwała Prezydium WRN w Białymstoku Nr XXX/298 z 26.07.1955 (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 85)
Świerk pospolity	1983	434	Zabłocie	Zarządzenie Nr 16/83 WB z 18.04.1983 (Dz. Urz. WRN Nr 4, poz. 33)
Jałowiec zwyczajny	1998	1181	Obręb Nurzec, oddział 394a	Rozp. Nr 15/98 Wojewody B-ckiego z 10.12.1998 (Dz. Urz. WB Nr 25, poz.278)
Dąb szypułkowy	1998	1182	Obręb Nurzec, oddział 371c	Rozp. Nr 15/98 Wojewody B-ckiego z 10.12.1998 (Dz. Urz. WB Nr 25, poz.278)
Jesion wyniosły	1998	1320	w dawnym parku dworskim, Klukowicze	Rozporządzenie Nr 1/98 WB z 10.03.1998 (Dz. Urz. WB Nr 5, poz. 13)
Klon zwyczajny	1998	1323	w dawnym parku dworskim, Klukowicze	Rozporządzenie Nr 1/98 WB z 10.03.1998 (Dz. Urz. WB Nr 5, poz. 13)
Dąb szypułkowy	2001	1626	Zabłocie	Rozp.Nr28/01 Wojewody Podlaskiego z 3.10.2001r (Dz. Urz. W.P. Nr45,poz.758)

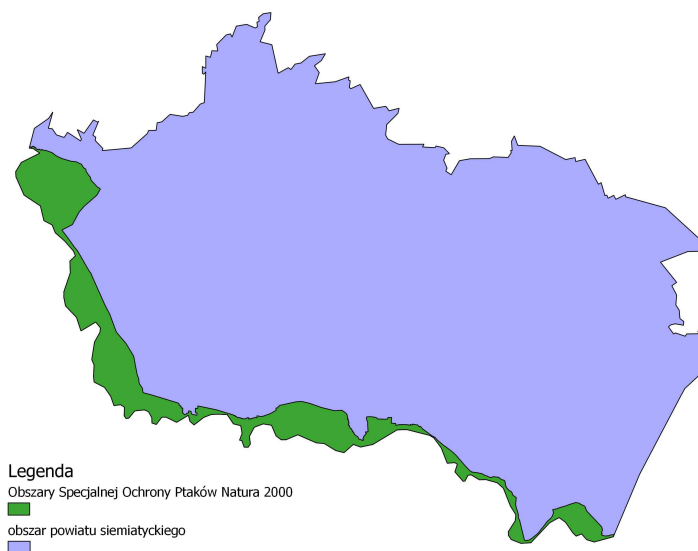
Przedmiot ochrony	Data utworzenia	Nr ewidencyjny	Położenie	Podstawa prawna objęcia ochroną
Dąb szypułkowy	2001	1627	Zabłocie	Rozp.Nr28/01 Wojewody Podlaskiego z 3.10.2001 (Dz.Urz.W.P. Nr45,poz.758)
Dąb szypułkowy	2001	1628	Zabłocie	Rozp. Nr 28/01 Wojewody Podlaskiego z 3.10.2001 (Dz.Urz.W.P. Nr45,poz.758)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>) oraz informacji pozyskanych z Gmin powiatu siemiatyckiego

Natura 2000

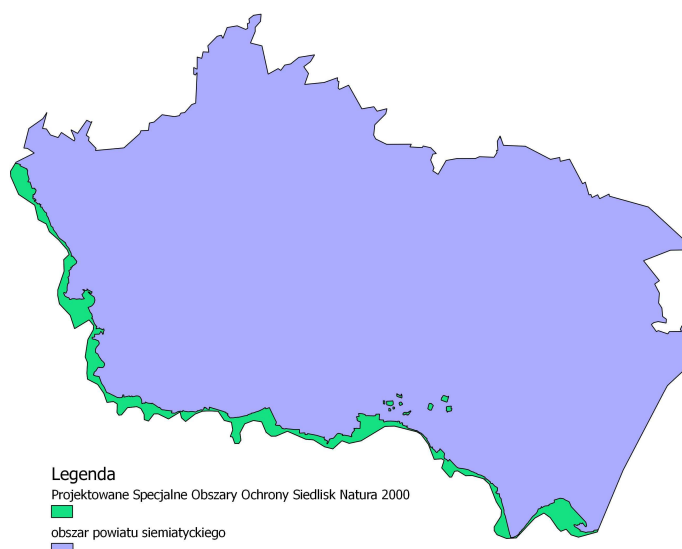
Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

Zasięg obszarów Natura 2000 w powiecie siemiatyckim obrazują zamieszczone poniżej ryciny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z RDOŚ Białystok 4.07.2012 r.

Rycina 8. Obszary Natura 2000: OSO na obszarze powiatu siemiatyckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z RDOŚ Białystok 4.07.2012 r.

Rycina 9. Obszary Natura 2000: Projektowane SOO na obszarze powiatu siemiatyckiego

Na terenie powiatu siemiatyckiego znajdują się następujące 3 obszary należące do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000:

Obszary Ptasie

Dolina Dolnego Bugu

Obszar obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu, oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości niezmienione przez człowieka, pozostały tu liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzeczными; wzdłuż rzeki występują dobrze rozwinięte zarośla wierzbowe. Pierwsza terasa rzeki obfituje w starorzecza, zróżnicowane pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Występują tu, co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych. Jedno z nielicznych w Polsce stanowisk łęgowych gadożera; do niedawna jedno z nielicznych w Polsce stanowisk kulona. W okresie łęgowym obszar zasiedla, co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer (PCK), kszyk, kulik wielki (PCK), płaskonos, podróżniczek (PCK), rybitwa białoczarna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna (PCK), zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik. Niestety brak jest danych o ptakach w okresie

pozałęgowym. Bogata fauna bezkręgowców, m.in. interesujące gatunki pajaków (*Agyneta affinis*, *A. saxatilis*, *Chocorna picinus*, *Enoplognatha thoracica*, *Enophrys aequipes*, *Hahnia halveola*, *Iberina candida*, *Leptyphantès flavipes*, *Styloctetor stativus*). Cenny kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym charakterze naturalnym, oraz szereg zbiorowisk roślinnych związanych z siedliskami wilgotnymi. Na obszarze doliny występują także stanowiska rzadkich gatunków roślin.

Obszary siedliskowe

Ostoja Nadbużańska

Ostoja obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości niezmienione przez człowieka, pozostały tu liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzeczными, z dobrze rozwiniętymi zaroślami wierzbowymi. Pierwsza terasa rzeki obfituje w starorzecza, zróżnicowana pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Dominują siedliska nieleśne: łąki i pastwiska oraz uprawy rolnicze. Naturalna dolina dużej rzeki. Szczególnie cenny jest kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. 16 rodzajów siedlisk z tego obszaru znajduje się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 21 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Obejmuje ona 10 gatunków ryb z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z koza złotawą i kielbim białopłetwym. Stanowiska rzadkich gatunków roślin w tym 2 gatunki z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bogata fauna bezkręgowców, m.in. interesujące gatunki pajaków (*Agyneta affinis*, *A. saxatilis*, *Chocorna picinus*, *Enoplognatha thoracica*, *Enophrys aequipes*, *Hahnia halveola*, *Iberina candida*, *Leptyphantès flavipes*, *Styloctetor stativus*). Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego

Obszar leży na terenie Podlaskiego Przełomu Bugu, w okolicach Siemiatycz. Betonowe bunkry z kondygnacjami pod ziemią położone są na prawym brzegu rzeki. Obecne studnie wewnątrz. Wybudowane podczas II Wojny Światowej. Obszar obejmuje niektóre obiekty 2 umocnień - koło Anusina i Moszczony Królewskiej.

Zgodnie z Kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej części sieci Natura 2000, obszar uzyskał 40 punktów, co daje podstawy do włączenia go do sieci

Natura 2000. Na terenie obszaru stwierdzono 1 gatunek nietoperzy z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Jedno z ważniejszych zimowisk mopka w Polsce.

4.5 Klimat akustyczny

Hałasem przyjęto określać wszelkie niepożądane, dokuczliwe, nieprzyjemne, uciążliwe lub szkodliwe dźwięki oddziałujące na narząd słuchu i inne zmysły, oraz inne części organizmu człowieka. Z fizycznego punktu widzenia dźwięki te to drgania mechaniczne ośrodka sprężystego (gazu, cieczy lub ośrodka stałego). W zależności od źródła wystąpienia hałas można podzielić na dwa rodzaje:

- przemysłowy
- komunikacyjny (drogowy, lotniczy, kolejowy).

Hałas przemysłowy nie jest źródłem większych problemów, z uwagi na wymogi stawiane przez Centralny Instytut Ochrony Pracy, jak również z uwagi na dostępność metod ograniczania emisji do środowiska poprzez zastosowanie urządzeń i rozwiązań minimalizujących. Problemem jest natomiast hałas komunikacyjny, którego uciążliwość zarówno dla ludzi, jak i środowiska w głównej mierze uzależniona jest od: natężenia ruchu, prędkości, udziału pojazdów ciężkich w strumieniu pojazdów i stanu technicznego pojazdów, a także rodzaju i stanu nawierzchni. Długotrwałe przebywanie w strefie hałasu ma negatywny skutek na organizm ludzki, powodując głównie uczucie zmęczenia, jak również stres, rozdrażnienia czy bezsenność. Ustawa prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.) zgodnie z art. 3 pkt. 5b, definiuje hałas, jako dźwięki o częstotliwości od 16 Hz do 16 000 Hz. Hałas traktowany jest na gruncie tej ustawy, jako emisja, czyli wprowadzana bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza energia. Podstawowym wymaganie w tym zakresie jest nie przekraczanie dopuszczalnych poziomów hałasu poza terenem objętym tytułem prawnym (prawo własności, użytkowanie wieczyste, dzierżawa, trwały zarząd etc.), w związku z eksploatacją urządzeń technicznych i obiektów budowlanych. Obowiązujące obecnie dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826 z późn. zm.). Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określane są dla terenów związanych z pobytem ludzi, osobno dla pory nocy i pory dnia, a wyrażane są równoważnym poziomem hałasu w dB. Podstawowe wskaźniki hałasu to parametry hałasu określone poziomem dźwięku wyrażonym w decybelach (dB), w tym:

- wskaźniki hałasu mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:

- LDWN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej, jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej, jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej, jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00),
- LN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pól nocy w roku (rozumianych, jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

- wskaźniki hałasu mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:

- LAeq D - równoważny poziom hałasu dla pory dnia (rozumianej, jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00),
- LAeq N - równoważny poziom hałasu dla pory nocy (rozumianej, jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Klimat akustyczny województwa podlaskiego kształtuje głównie komunikacja drogowa. Uregulowania prawne dotyczące zagadnienia ochrony przed hałasem zawiera ustawa Prawo ochrony środowiska. Według tej ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego, lub co najmniej na tym poziomie oraz zmniejszenie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany obecnie.

W roku 2010 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku przeprowadził badania hałasu komunikacyjnego na obszarze województwa podlaskiego. Pomiar przeprowadzono w 12 punktach pomiarowych. Przeprowadzone na terenie województwa pomiary hałasu komunikacyjnego pokazały, iż we wszystkich miejscowościach, zarówno w porze dziennej jak i nocnej, odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Na terenie powiatu siemiatyckiego badania przeprowadzono w Drohiczyne na ul. Warszawskiej 45. Podczas pomiarów każdorazowo prowadzono również rejestrację natężenia ruchu pojazdów z wyodrębnieniem pojazdów ciężkich. Średnia liczba pojazdów/dobę wyniosła 2422, natomiast średnia liczba pojazdów ciężkich/dobę wyniosła 215. Przekroczenia dla pory dziennej wyniosły 0,3 dB w Drohiczyne.

W roku 2011 Inspektorat przeprowadził pomiary hałasu drogowego w 10 miejscowościach województwa podlaskiego. W trzech miejscowościach (Siemiatycze, Sokółka, Rajgród) wyznaczano poziomy długookresowe, natomiast w pozostałych wykonywano tzw. pomiary krótkookresowe (w odniesieniu do jednej doby). We wszystkich punktach uzyskane wartości poziomów długookresowych przekroczyły poziomy dopuszczalne hałasu - w Siemiatyczach $L_{DWN} = 72,9$ dB, $L_N = 65,5$ dB.

Przedmiotowe analizy przeprowadzone w 2010 i 2011 r. odnosiły się do obowiązujących wówczas przepisów, wskazując na przekroczenia hałasu komunikacyjnego w zakresie obowiązujących norm. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 1109) wprowadziło nowe dopuszczalne poziomy hałasu, podwyższając pułap wcześniejszych norm:

- dla terenów: zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, domów opieki społecznej, szpitali w miastach - LAeq D do poziomu 61 dB, a LAeq N do poziomu 56 dB.
- dla terenów: zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, zabudowy zagrodowej, rekreacyjno-wypoczynkowych, mieszkaniowo-usługowych - LAeq D do poziomu 65 dB, a LAeq N do poziomu 56 dB.

Ze względu na położenie powiatu i obecność na jego obszarze dróg krajowych i ruchu ciężarowego, a także opierając się na istniejących danych można sądzić, iż presja hałasu komunikacyjnego na środowisko jest znacząca.

Jednym z celów ochrony środowiska akustycznego powiatu powinny stać się:

- stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (ekranów akustycznych),
- zachowanie w projektach zabudowy odpowiednich odległości od ciągów komunikacyjnych,
- poprawa stanu nawierzchni dróg,
- eliminacja z ruchu pojazdów szczególnie uciążliwych oraz niesprawnych technicznie,

Środki ochrony przed hałasem komunikacyjnym dzieli się na dwa rodzaje:

1. ochrona przed hałasem „u źródła” - wszystkie przedsięwzięcia ingerujące w źródło dźwięku, powodujące zmniejszenie promieniowania energii akustycznej do środowiska. Dzieli się na następujące rodzaje zadań:

- ingerencja w konstrukcję pojazdów w celu zmniejszenia emisji hałasu,
- dobór konstrukcji arterii - emisja hałasu samochodowego jest m.in. efektem hałasu powodowanego interakcją kół i nawierzchni drogowej. Wypadkowa emisja hałasu zależy od rodzaju i jakości opon i nawierzchni drogowej,
- oddziaływanie na mniej hałaśliwą eksploatację pojazdów - istotne znaczenie dla zmniejszenia emisji hałasu pojazdów mają ograniczenia prędkości oraz zapobieganie częstym startom, hamowaniom, a szczególnie gwałtownym przyspieszeniom samochodów na niskich biegach i przy wysokich obrotach silników. Przyspieszanie samochodów występuje na ogół w obrębie skrzyżowań. Dlatego istotny efekt ograniczenia emisji hałasu można osiągnąć poprzez wymuszenie spokojnej jazdy ze stałą umiarkowaną prędkością stosując zsynchronizowaną sygnalizację świetlną tzw. „zieloną falę”.

2. urbanistyczne i architektoniczne - budowlane środki ochrony przeciwdźwiękowej - działania zmierzające do ograniczenia hałasu już wyemitowanego „do środowiska”.

Dzieli się na następujące grupy:

- budowa obwodnic miast, tworzenie nowych tras międzydzielnicowych, tworzenie nowych obwodnic wewnątrz miejskich. Rozwiązania te pozwalają na wyprowadzenie przede wszystkim ruchu ciężkiego oraz na zmniejszenie ruchu samochodów osobowych na terenach mieszkalnych,
- strefy „ruchu uspokojonego”. Ideą tworzenia stref jest hasło „jak najmniej ruchu samochodowego”. Realizowane jest ono poprzez: ograniczanie przepustowości ulic, ograniczanie prędkości, stwarzanie innych ograniczeń i utrudnień dla ruchu samochodów, całkowita eliminacja ruchu tranzytowego, tworzenie preferencji dla transportu zbiorowego, przyjaznego środowiska. Strefami takimi obejmowane są przede wszystkim obszary mieszkalne.

Architektoniczno - budowlane środki ochrony przeciwdźwiękowej:

1. ekranowanie akustyczne - jest najczęściej stosowanym środkiem ochrony przeciwdźwiękowej w otoczeniu tras komunikacyjnych. Ekran akustyczny ma za zadanie zastąpić odbiorcę przed dźwiękiem dochodzącym bezpośrednio od źródła. Dobrze zaprojektowane powinny służyć przede wszystkim do ochrony niskiej zabudowy mieszkaniowej. Aby ochronić wysoką zabudowę należy stosować dodatkowe rozwiązania specjalne: budowa drogi w wykopie, budowa tuneli lub półtuneli.
2. architektoniczno - budowlane środki ochrony przeciwdźwiękowej. Najczęściej stosowanym rozwiązaniem jest podwyższanie izolacyjności akustycznej otworów

okiennych. Dodatkową możliwością zabezpieczenia przed hałasem mieszkańców terenów zlokalizowanych wzdłuż tras komunikacyjnych jest odpowiednie ukształtowanie bryły budynku oraz funkcjonalne rozplanowanie pomieszczeń. Elewacje istniejących już budynku eksponowane na hałas mogą być także chronione za pomocą specjalnych przezroczystych ekranów zawieszanych na tej elewacji.

Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej, w pobliżu zakładów. Emisja hałasu przemysłowego jest uzależniona w dużym stopniu od procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a także izolacyjność akustyczna i lokalizacja źródła są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości dla otoczenia.

Należy podkreślić, że na skutek przeprowadzonych kontroli oraz obowiązku uzyskania pozwolenia zintegrowanego dla niektórych przedsiębiorstw, wiele zakładów przemysłowych wprowadziło już lub wprowadza szereg zabezpieczeń akustycznych, które skutecznie wyeliminowały nadmierny hałas na terenach mieszkalnych. Najczęściej stosowanymi zabezpieczeniami były: wyciszenia i wygłuszenia maszyn, obudowy akustyczne, tłumiki, kabiny dźwiękoszczelne, środki natury organizacyjnej (np. zmiana trybu pracy zakładu), dobór mało hałaśliwej technologii produkcji, urządzeń, maszyn i środków transportu, ekrany akustyczne.

4.6 Promieniowanie elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) zaliczane jest do podstawowych zanieczyszczeń środowiska. Dzieli się je na naturalne i antropogeniczne. Naturalne - stale występują w otoczeniu i określa się je mianem „tła”. Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne od zawsze występuje w środowisku. Pochodzi ono z naturalnych źródeł takich jak Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast promieniowanie antropogeniczne związane jest szczególnie z liniami elektroenergetycznymi i instalacjami radiokomunikacyjnymi. Głównymi źródłami sztucznego promieniowania są: stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje i linie energetyczne, stacje radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie, wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji, a nawet urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp. Ciągły rozwój techniki powoduje znaczny wzrost ilości promieniowania elektromagnetycznego.

Od roku 2008 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku realizuje program badań pól elektromagnetycznych opracowany zgodnie z Rozporządzeniem

Ministra Środowiska. Program zakłada skoncentrowanie pomiarów na obszarach dostępnych dla ludności tj. w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. oraz w pozostałych miastach i na terenach wiejskich.

Zakres badań obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości, co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz. W ramach 3-letniego programu, Inspektorat corocznie przeprowadza pomiary w 45 punktach pomiarowych rozmieszczonych na terenie całego województwa.

W roku 2011, na obszarze powiatu, pomiary przeprowadzono w 2 miejscowościach na terenie powiatu siemiatyckiego: w Siemiatyczach i Dziadkowicach. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów stwierdza się, iż w żadnym z punktów nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Należy podkreślić, że przeprowadzone pomiary na terenie całego województwa podlaskiego, nie wykazały występowania przekroczeń norm w żadnym z punktów pomiarowych (norma wynosi 7 V/m). Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego w żadnym przypadku nie przekroczyła wartości 1 V/m.

W powiecie siemiatyckim głównymi źródłami pól elektromagnetycznych są:

- linie elektroenergetyczne napowietrzne dla prądu elektrycznego,
- stacje bazowe telefonii komórkowej zlokalizowane w gminach

Aby ograniczyć uciążliwości promieniowania elektromagnetycznego koniecznym jest podejmowanie niektórych działań polegających na:

- analizie wpływu na środowisko nowych obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne (na etapie wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu i pozwoleń na budowę),
- zobowiązaniu inwestorów do pomiarów kontrolnych rzeczywistego rozkładu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego w otoczeniu stacji i uwzględniania kierunków radiolinii przy ewentualnym lokalizowaniu nowych obiektów związanych z przebywaniem ludzi.

Rozmieszczenie stanowisk pomiarowych PEM w powiecie w latach 2010 - 2012 przedstawione zostało na poniższej rycinie.

4.7 Zaopatrzenie w energię elektryczną, ciepło i gaz

4.7.1 Energia cieplna

Budynki mieszkalne i użyteczności publicznej (łączniej kubaturze 497,5 dam³) zlokalizowane na terenie powiatu siemiatyckiego w 2011 wg. danych GUS ogrzewane były za pomocą 23 kotłowni.

Ponadto na terenie miasta znajduje się wiele małych obiektów - kotłowni w indywidualnych budynkach mieszkalnych na osiedlach mieszkaniowych oraz niewielkie kotłownie instytucji i podmiotów gospodarczych.

Ogólna charakterystyka sieci ciepłowniczej została przedstawiona w poniższej Tabeli.

Tabela 19. Ogólna charakterystyka sieci ciepłej na obszarze powiatu siemiatyckiego

Kotłownie i sieć ciepła wg form własności	ogółem
kotłownie ogółem [ob.]	23
długość sieci ciepłej przesyłowej [km]	10,9
długość sieci ciepłej połączeń do budynków i innych obiektów [km]	5,5
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	ogółem
ogółem [dam ³]	497,5
budynki mieszkalne ogółem [dam ³]	369,9
budynki mieszkalne komunalne [dam ³]	52
budynki mieszkalne spółdzielni mieszkaniowych [dam ³]	317
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie wg jednostki ogrzewającej	ogółem
ogółem [dam ³]	497,5
budynki mieszkalne ogółem [dam ³]	369,9
budynki mieszkalne komunalne [dam ³]	52
budynki mieszkalne spółdzielni mieszkaniowych [dam ³]	317

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 2011 r.

Przesyłowa sieć ciepła na terenie całego powiatu wynosi jedynie 10,9 km. Sieć ciepła jest słabo rozwinięta poza obszarami miejskimi, gdzie budynki ogrzewane są przede wszystkim z indywidualnych źródeł ciepła, które w głównej mierze opalane są paliwami stałymi (drewno, węgiel), olejem opałowym lub gazem. Zgodnie z danymi GUS szacuje się, iż w 2011 r. sprzedano łącznie 71636 GJ energii ciepłej, w tym 64470 GJ dostarczono budynkom mieszkalnym, a 7166 GJ urządcom i instytucjom.

4.7.2 Sieć gazowa

Na terenie powiatu siemiatyckiego na koniec 2011 r. łączna długość czynnej sieci gazowej wynosiła 105180 m., przy czym z sieci gazowej korzystało 6214 mieszkańców. Odbiorcami gazu na omawianym terenie jest w sumie 2229 gospodarstw domowych. Dane GUS podają, że w 2011 r. łączne zużycie gazu na terenie powiatu wyniosło 2264,6 tys. m³, w tym 1306 tys. m³ gazu służyło do ogrzania mieszkań. Charakterystykę sieci gazowej na terenie powiatu przedstawiono poniżej.

Tabela 20. Ogólna charakterystyka sieci gazowej na obszarze powiatu siemiatyckiego

Kotłownie i sieć ciepła wg form własności	ogółem
dlugość czynnej sieci ogółem w m	105180
dlugość czynnej sieci przesyłowej w m	33260
dlugość czynnej sieci rozdzielczej w m	71920
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	1777
odbiorcy gazu	2229
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	1306
odbiorcy gazu w miastach	2020
zużycie gazu w tys. m ³	2264,60
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	2171,7
ludność korzystająca z sieci gazowej	6214

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 2011 r.

System sieci gazownictwa ziemnego Województwa Podlaskiego zalicza się do najstabilniej rozwiniętych w kraju. Aktualnie zgazyfikowanych jest jedynie 18 gmin województwa podlaskiego. Na terenie powiatu siemiatyckiego sieć gazowa jest rozwinięta na terenie Gminy Mielnik i Gminy Siemiatycze oraz w Mieście Siemiatycze.

4.7.3 Energia elektryczna

Zaopatrzenie w energię elektryczną powiatu siemiatyckiego opiera się na systemie sieci i stacji transformatorowo - rozdzielczych RPZ 110/15 kV zlokalizowanych w Siemiatyczach, Adamowie i Ciechanowcu. Rozprowadzenie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez system sieci napowietrznych SN 15 kV, stacji transformatorowych i linii niskiego napięcia. Ogólną charakterystykę sieci elektroenergetycznej przedstawiono w poniższej Tabeli.

Tabela 21. Ogólna charakterystyka sieci elektroenergetycznej na terenie powiatu siemiatyckiego

Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	Jednostka miary [szt.]
Ogółem	19254
na wsi	13204
w miastach	6050

Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	Jednostka miary [MW*h]
Ogółem	34334
na wsi	22976
w miastach	11358
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca	Jednostka miary [kW*h]
Ogółem	715,2
na wsi	478,6
w miastach	236,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 31.12.2011 r.

Według stanu danych GUS z 2011 r. (GUS) mieszkańcy omawianego powiatu zużyli w przeciągu roku łącznie 1877,4 MW*h energii elektrycznej (w przeliczeniu na 1 odbiorcę).

Istniejące źródła zaopatrzenia w energię elektryczną w pełni pokrywają zapotrzebowanie mocy i energii odbiorców w miastach i gminach.

Rozprowadzenie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez system sieci napowietrznych SN 15 kV, stacji transformatorowych i linii niskiego napięcia. Stan elektryfikacji terenu określa dostępność odbiorców na terenach wiejskich do energii o mocy 380V. Według informacji zawartych w *Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego* większość gospodarstw rolnych (80 - 90%) posiada możliwości korzystania z energii o wyższej mocy, a wśród nieposiadających takich możliwości potrzebę zwiększenia mocy postuluje 20 - 30% gospodarstw. Według tych samych danych, wąskim gardłem w obsłudze energetycznej odbiorców z terenu powiatu siemiatyckiego jest niedoinwestowanie sieci SN i NN oraz konieczność modernizacji i remontów znacznej części istniejących stacji transformatorowych. Wiele z nich nie posiada dwustronnego zasilania, co sprawia, iż dostarczana energia charakteryzuje się zmiennymi parametrami i przerwami w dostawach. Sieć energetyczna w powiecie wymaga remontów i modernizacji, zabezpiecza jednak bieżące potrzeby mieszkańców i podmiotów gospodarczych.

4.7.4 Energia odnawialna

Coraz większą popularność - odnawialne źródła energii (OZE) - zawdzięczają nie tylko ekologicznym, lecz również ekonomicznym względom, ponieważ pozyskiwanie surowców konwencjonalnych staje się coraz droższe. Do odnawialnych źródeł energii zaliczamy:

- biomasę
- energię wody
- energię geotermalną

- energię wiatru
- energię Słońca
- energię odpadową

Podlaska Agencja Zarządzania Energią działająca w ramach Podlaskiej Fundacji Rozwoju Regionalnego w Białymstoku przeprowadziła na terenie województwa podlaskiego szczegółowe badania mające na celu inwentaryzację istniejących i planowanych do realizacji obiektów wykorzystujących odnawialne źródła energii. Z roku na rok ze względu na nacisk państwa na zrównoważony rozwój i politykę energetyczną sprzyjającą środowisku, powstaje coraz więcej instalacji wykorzystujących energię odnawialną.

Bazując na danych opublikowanych w Planie Energetycznym Województwa Podlaskiego na terenie powiatu siemiatyckiego istnieją i planowane są do realizacji obiekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Południowa część województwa podlaskiego, na której położony jest analizowany obszar posiada najlepsze warunki do rozwoju energetyki słonecznej, ze względu na najwyższy stopień nasłonecznienia w porównaniu z pozostałymi regionami województwa.

4.8 Powierzchnia ziemi i gleby

Granice powiatu siemiatyckiego pokrywają się z obszarem Wysoczyzny Drohiczyńskiej. Wysoczyzna Drohiczyńska jest falistą równiną wznoszącą się do 210 m n.p.m., położoną w międzyrzeczu rzeki Nurzec i środkowego Bugu na obszarze Niziny Północnopodlaskiej. Na terenie Wysoczyzny, w okolicach Siemiatycz występują ozy, pod Milejczycami kemy, ostańce morenowe oraz niedaleko Mielnika margle kredowe.

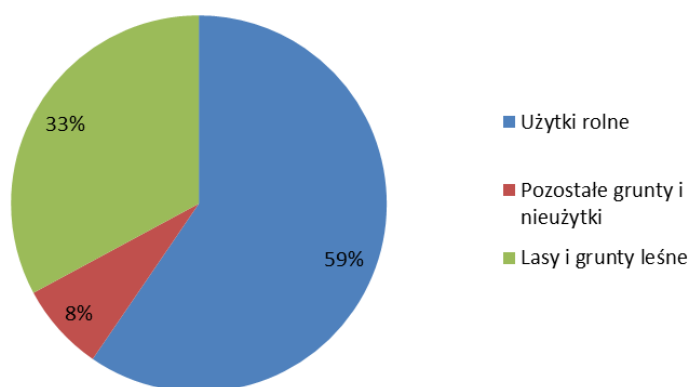
W 2005 roku przeprowadzono badania dotyczące ewidencji użytków gruntowych w powiecie siemiatyckim. Zgodnie z ówczesnymi danymi użytkowanie gruntów w poszczególnych gminach powiatu siemiatyckiego prezentuje się następująco:

Tabela 22. Struktura użytkowania gruntów w gminach powiatu siemiatyckiego

Lp.	Jednostka terytorialna	Powierzchnia użytków rolnych [ha]					Pozostałe grunty i nieużytki [ha]	Lasy i grunty leśne [ha]
		grunty orne	sady	łąki	pastwiska	ogółem		
1.	Gm. Dziadkowice	5617	13	560	858	7048	619	3904
2.	Gm. Grodzisk	10295	3	1565	1227	13090	1170	6061
3.	Gm. Mielnik	4287	36	713	925	5961	1253	12410
4.	Gm. Milejczyce	5498	7	1678	811	7994	1113	6072
5.	Gm. Nurzec-Stacja	7735	66	1893	961	10655	1588	9253
6.	Gm. Perlejewo	6504	22	456	506	7488	1100	2044
7.	Gm. Siemiatycze	12325	53	1960	1617	15955	1675	5084
8.	Gm. Drohiczyn	12608	64	2332	1712	16716	1916	2164
9.	Miasto Siemiatycze	1766	29	83	147	2025	639	961
powiat siemiatycki		66635	293	11240	8764	86932	11073	47953

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 31.12.2005 r.

Powiat ma charakter terenu rolniczego - w strukturze użytkowania gruntów na omawianym obszarze przeważają użytki rolne, które stanowią ok. 59 % powierzchni powiatu, dość licznie występują także lasy i grunty leśne - ok. 33 %. Pozostałe grunty i nieużytki stanowią 8 % ogólnej powierzchni. Strukturę użytkowania gruntów na analizowanym obszarze obrazuje poniższa Rycina.

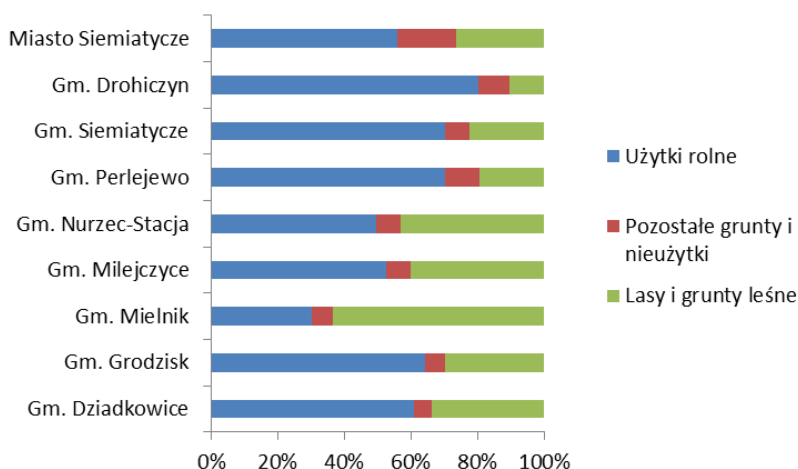

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2005 r.

Rycina 10. Struktura użytkowania gruntów powiatu siemiatyckiego

Spośród gmin analizowanego powiatu najwięcej użytków rolnych znajduje się na terenie Gmin: Drohiczyn, Siemiatycze oraz Perlejewo. Największy udział sadów występuje na terenie Gmin: Nurzec-Stacja i Drohiczyn. Najwięcej lasów i gruntów leśnych występuje na

terenie Gminy Mielnik i Nurzec-Stacja. Strukturę użytkowania gruntów w podziale na gminy przedstawia poniższa Rycina.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2005 r.

Rycina 11. Użytkowanie gruntów w gminach powiatu siemiatyckiego

Na obszarze powiatu siemiatyckiego występują gleby wykształcone głównie z glin i piasków czwartorzędowych pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego. Dominują gleby opadowo - glejowe i płowe opadowo - glejowe oraz rdzawe z towarzyszącymi brunatnymi, bielcowymi, czarnymi ziemiami i madami w dolinie Bugu. Pod względem uziarnienia gleby występujące na terenie powiatu to gliny i ropy, piaski luźne i słabo-gliniaste oraz piaski gliniaste i gliny piaszczyste. W zachodniej części powiatu występują gleby o korzystnym uwilgotnieniu natomiast w części wschodniej przeważają obszary okresowo zbyt suche o odczynie kwaśnym.

4.9 Złóża kopalin

Powiat siemiatycki nie należy do obszarów zasobnych w surowce mineralne. Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie powiatu głównymi surowcami są:

- surowce okrucowe - kruszywo naturalne (głównie piasek i piasek ze żwirem),
- surowce zwięzłe - kreda piszcząca,
- surowce ilaste - surowce ilaste ceramiki budowlanej (głina).

W Polsce naturalne złoża kruszyw piaszczysto - żwirowych są przeważnie wieku czwartorzędowego, odznaczają się dość równomiernym rozmieszczeniem.

Na obszarze powiatu siemiatyckiego złoża piasków i żwirów zlokalizowane są w gminach: Nurzec - Stacja, Mielnik, Milejczyce, Siemiatycze, Grodzisk i Dziadkowice. W Mielniku występują czwartorzędowe złoża kredy piszącej, będącej skałą wapienną, słabo zwięzłą, porowatą, mającą zastosowanie w przemyśle gumowym, papierniczym, chemicznym, farbiarskim i cementowym. Surowce ilaste ceramiki budowlanej, reprezentowane na omawianym obszarze przez glinę występują w Milejczycach. Złoża kopalin i stan ich zagospodarowania na terenie powiatu siemiatyckiego scharakteryzowano w poniższej Tabeli.

Tabela 23. Złoża kopalin na terenie powiatu siemiatyckiego

Nr MIDAS*	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża
9894	Siemiony	złoże eksploatowane okresowo
12147	Siemiony II	złoże eksploatowane okresowo
16433	Czarna Wielka	złoże rozpoznane szczegółowo
15252	Biszewo	złoże zagospodarowane
9308	Żurobice	złoże rozpoznane szczegółowo
15573	Sobiatyno	złoże rozpoznane szczegółowo
14595	Pokaniewo III	złoże eksploatowane okresowo
10431	Pokaniewo IV	złoże zagospodarowane
15706	Pokaniewo V	złoże zagospodarowane
6526	Pokaniewo	złoże zagospodarowane
8794	Pokaniewo I	złoże zagospodarowane
9093	Pokaniewo II	złoże rozpoznane szczegółowo
9473	Pokaniewo II-73/1	złoże rozpoznane szczegółowo
9173	Romanówka	złoże zagospodarowane
2636	Chanie-Chursy	złoże rozpoznane szczegółowo
15429	Moszczona	złoże zagospodarowane
16113	Moszczona Pańska	złoże rozpoznane szczegółowo
11622	Rogawka III	złoże zagospodarowane
8793	Krupice	złoże zagospodarowane
9171	Kol. Słochy Annapolskie	złoże eksploatowane okresowo
10173	Kol. Słochy Annapolskie I	złoże eksploatowane okresowo
4453	Słochy Annapolskie	eksploatacja złoża zaniechana
9719	Rogawka II	złoże eksploatowane okresowo
12047	Rogawka IV	złoże zagospodarowane
8629	Rogawka	złoże zagospodarowane
15487	Koczery	złoże rozpoznane szczegółowo
16217	Koczery II	złoże rozpoznane szczegółowo
4452	Siemiatycze	złoże zagospodarowane
9587	Siemiatycze Stacja	złoże zagospodarowane
10452	Siemiatycze Stacja I	złoże zagospodarowane
13996	Siemiatycze Stacja II	złoże zagospodarowane
2606	Ostowo	eksploatacja złoża zaniechana
127	Mielnik	złoże zagospodarowane
2640	Wajków	złoże rozpoznane szczegółowo
2636	Chanie-Chursy	złoże rozpoznane szczegółowo

*System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.pgi.gov.pl

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie powiatu znajdują się pokłady kredy piszącej oraz surowce skalne - piaski i żwiry przydatne w budownictwie. Rozmieszczenie złóż przedstawiono na poniższej Rycinie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

Rycina 12. Złóża kopalin na obszarze powiatu siemiatyckiego

Według informacji zawartych w *Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego* na analizowanym obszarze zauważalne są pewne zaniedbania w ochronie środowiska - duża liczba wyrobisk żwirowych. W związku z powyższym wskazana jest rekultywacja i zagospodarowanie powstających wyrobisk zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Przy czym oprócz czynników mających na celu korzyści gospodarcze (rolne, leśne, wodne, rekreacyjno-turystyczne, przemysłowe), należy zwrócić szczególną uwagę na kierunki przyrodnicze, które są nastawione na ochronę i zachowanie istniejących siedlisk flory i fauny. Są one realizowane zarówno poprzez zalesianie i zakrzewianie terenów, jak i urządzenie niewielkich zbiorników wodnych oraz korytarzy ekologicznych i kryjówek dla zwierząt. Wybór kierunku rekultywacji i zagospodarowania jest uzależniony przede wszystkim od warunków przyrodniczych, to duże znaczenie mają również potrzeby ludności miejscowej oraz koszty potrzebnych prac. Analiza opcjonalnych kierunków rekultywacji i wariantów zagospodarowania poeksploatacyjnego prowadzi do stopniowej eliminacji tych, które nie mogą być zastosowane na danym terenie.

4.10 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i kataklizmy

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.), poważna awaria to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe podczas procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi oraz środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Również zgodnie z przywołanym powyżej aktem prawnym przez poważną awarię przemysłową rozumie się poważną awarię w zakładzie. Wystąpienie poważnej awarii przemysłowej związane jest z bezpośrednim zagrożeniem środowiska naturalnego. Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska.

Na terenie powiatu mogą wystąpić zdarzenia stwarzające zagrożenie dla ludzi, mienia i środowiska wymagające prowadzenia akcji ratowniczych kwalifikowanych, jako ratownictwo techniczne, a są to:

- Katastrofy i awarie budowlane
- Awarie infrastruktury komunalnej i przemysłowej

Rurociąg

Przez teren powiatu siemiatyckiego (gminy Mielnik, gm. Siemiatycze, gm. Drohiczyn m. Siemiatycze) przebiega trasa 3 rurociągów naftowych „Przyjaźń” o średnicach Ø630 mm Ø820 mm Ø700 mm w układzie: granica państwa - Adamowo oraz Adamowo - Tonkiele. Maksymalne ciśnienie tłoczenia wynosi 5,5 MPa. Rurociąg naftowy przebiega równolegle do rzeki Bug i trasy Koterka - Siemiatycze - Tonkiele, długość ropociągu na terenie całego powiatu wynosi 47,4 km.

Gazociąg

Przez teren powiatu (gmina Mielnik), przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia gazu ziemnego Kobryń - Warszawa, o ciśnieniu tłoczenia 20-50 MPa i Ø1000 mm. Ponadto przez gminę Mielnik oraz Siemiatycze przebiega odgałęzienie rurociągu gazowego (30-40 MPa) o Ø100 mm zasilanego bezpośrednio z gazociągu Kobryń - Warszawa (stacja redukcyjna w miejscowości Koterka). Gaz doprowadzony jest do stacji redukcyjnej w miejscowości Siemiatycze, gdzie poprzez instalacje gazową o Ø100 mm średniego ciśnienia (0,5-4 MPa) zaopatruje w gaz miejscowość Siemiatycze i Czartajew.

- Transport materiałów niebezpiecznych

Transport drogowy

Przez teren powiatu przebiegają drogi Krajowe Nr 19 (gmina Dziadkowice, Siemiatycze oraz miasto Siemiatycze) oraz droga Nr 62 (gmina Siemiatycze, Drohiczyn). Do ważniejszych dróg można też zaliczyć drogi wojewódzkie: Nr 690 (gm. Siemiatycze, Grodzisk, Perlejewo), Nr 693 (gm. Siemiatycze, Nurzec Stacja, Milejczyce), Nr 640 i 658 (gm. Mielnik i Siemiatycze). Powyższymi drogami przewożone są m.in. materiały niebezpieczne głównie paliwa płynne i gaz propan-butan.

Kolej

Przez obszar gminy Siemiatycze, Nurzec Stacja, Milejczyce, Mielnik przebiega pierwszorzędna dwutorowa linia kolejowa Siedlce - Czeremcha - Siemianówka - granica państwa. Obsługa podróźnych odbywa się na Stacji Siemiatycze, Borowiki, Nurzec Stacja, Sycze. Poprzez tą linię obsługiwany jest transport materiałów niebezpiecznych pomiędzy Polską a krajami byłego ZSRR.

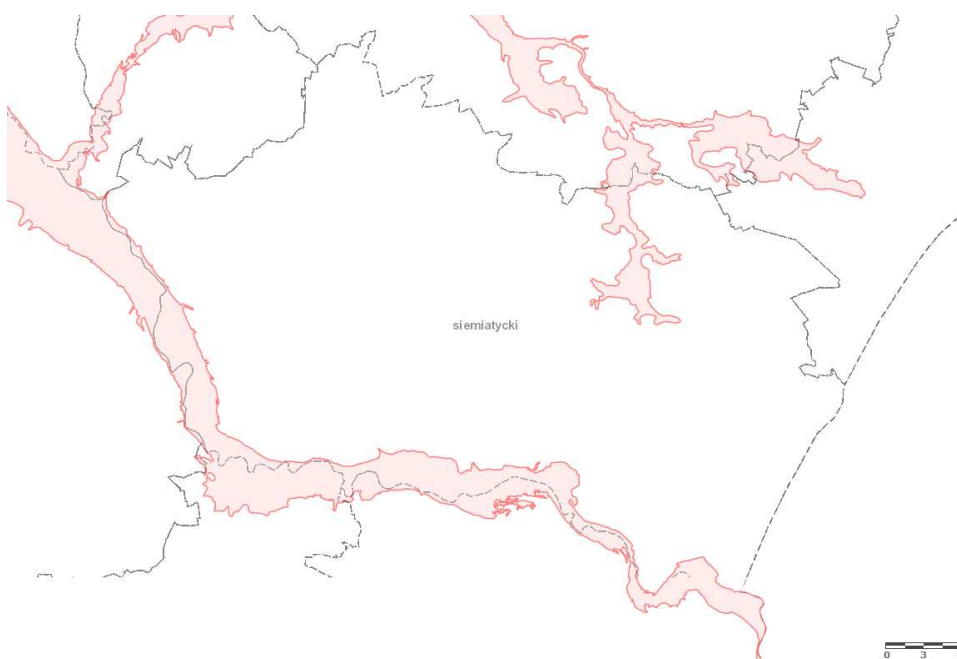
- Awarie w zakładach przemysłowych

Na terenie powiatu siemiatyckiego dominuje przemysł drzewny oraz związany z przetwórstwem spożywczym. W powiecie znajduje się kilkanaście zakładów produkujących meble, parkiety, tartaki, gorzelnia, kopalnia kredy i gazownia. Powyższe Zakłady zlokalizowane są głównie w Mieście i Gminie Siemiatycze oraz Gminie Mielnik. Przemysł spożywczy stanowią przede wszystkim zakłady O.K. Owocowe Koncentraty Sp. z o.o. oraz Oerlemans Foods Sp. z o.o., które zlokalizowane są w Siemiatyczach. W Zakładach tych wykorzystuje się m.in. amoniak, który zgodnie z danymi Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Siemiatyczach jest zmagazynowany w ilości 40 t. Wymienione Zakłady posiadają jedną z większych zadaszonych powierzchni w Polsce. Do ważniejszych obiektów produkcyjnych o charakterze spożywczym można zaliczyć również Zakłady mleczarskie „POLSER” Sp. z o.o. zlokalizowane w Siemiatyczach, w których wykorzystywany jest amoniak w ilości 2 t. Najważniejszym obiektem przemysłowym zlokalizowanym na terenie powiatu siemiatyckiego jest baza magazynowa surowej ropy naftowej ST-1 Adamowo PERN „Przyjazń” SA w Płocku, zaliczona do zakładów o Dużym Zagrożeniu Powstania Poważnej Awarii Przemysłowej, w 17 zbiornikach magazynowane jest ponad 700 tys³ ropy naftowej.

Ponadto zagrożenia środowiska mogą wynikać z ekstremalnych zjawisk naturalnych powodujących znaczne szkody na terenie objętym tym zjawiskiem, pozostawiające po sobie często zmieniony obraz powierzchni ziemi. Wśród tych potencjalnych zjawisk (klęsk żywiołowych) mogących występować na obszarze powiatu siemiatyckiego wymienić można: powódzie, huragany i silne wiatry, pożary oraz inne zdarzenia spowodowane siłami natury.

Powodzie

Do zdarzeń niosących ryzyko należą lokalne powodzie. Obszary zagrożone podtopieniami, zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego, znajdują się w południowej i południowo - zachodniej części powiatu i pokrywają się z największą rzeką analizowanego terenu - Bugiem. Na północy obszar zagrożony podtopieniami pokrywa się z obszarem nadrzecznym Nurczyka, będącego prawym dopływem Nurca.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego
<http://mapy.geoportal.gov.pl>

Rycina 13. Obszary zagrożone podtopieniami na obszarze powiatu siemiatyckiego

Zagrożenia powodziowe na rzece Bug występuje w okresie zimowo-wiosennym (najczęściej druga połowa lutego, marzec, pierwsza połowa kwietnia), są to powodzie roztopowe i zatorowe. Gwałtowne topnienie pokrywy śniegowej przy zamrożonym gruncie połączone ze wzrostem temperatury oraz obfitymi opadami deszczu lub śniegu powoduje gwałtowny przybór wód rzeki. Biorąc pod uwagę, iż Bug jest zlewnią wód bardzo rozległych terenów Białorusi i Ukrainy niekorzystny rozwój warunków pogodowych na tych obszarach powoduje powstawanie zagrożenia powodziowego w dolnych odcinkach rzeki. Gwałtowny przybór poziomu wód połączone z ruszaniem (pękaniem) pokrywy lodowej rzeki powoduje powstawanie lokalnych zatorów kry lodowej, które gwałtownie podnoszą poziom rzeki powodując zalewanie przyległych terenów. Powstawaniu zatorów lokalnych na rzece sprzyja jej naturalny bieg - nieuregulowane kręte koryto rzeki położone w pagórkowatym terenie, występowanie naturalnych przeszkód w postaci wysp, mielizn, zakoli - są to predysponowane miejsca do tworzenia się zatorów lodowych. Bug jest rzeką „zmieniającą” corocznie po okresie zimowo - wiosennym ukształtowanie swego koryta. Gwałtowny przybór wód połączone z powstawaniem zatorów lodowych, stwarza

olbrzymie zagrożenie dla mostów znajdujących się na rzece tj. mostów drogowych w miejscowości Turna Mała, Tonkiele, oraz mostu kolejowego na trasie Czeremcha - Siedlce.

Według danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Siemiatyczach na terenie powiatu dosyć często dochodzi do przypadków utonięć najczęściej zdarzających się na rzece Bug, która podczas sezonu wakacyjnego przyciąga dużą grupę turystów pragnących docenić walory przyrodnicze tej rzeki. Wiele przypadków utonięć odnotowuje się również w naturalnych małych zbiornikach w wiejskich miejscowościach lub ich pobliżu.

Huragany, silne wiatry

Na terenie całego powiatu mogą wystąpić zagrożenia spowodowane nagłym przejściem frontów atmosferycznych. Takie zagrożenie występuje głównie w wymiarze lokalnym.

Pożary

Niebezpieczeństwo pożarowe w powiecie siemiatyckim stwarzają przede wszystkim indywidualne gospodarstwa rolne, obiekty przemysłowe, obszary leśne, oraz obiekty użyteczności publicznej. Obiekty mieszkalne często charakteryzują się starymi rozwiązaniami techniczno - budowlanymi, posiadają drewniane konstrukcje klatek schodowych, dróg ewakuacyjnych, stropów stanowią jedną strefę pożarową. Ponadto zgodnie z danymi Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Siemiatyczach zabudowa na terenie powiatu siemiatyckiego jest mieszana, w gminach Siemiatycze, Milejczyce, Perlejewo, Mielnik, Nurzec Stacja zabudowa zwarta stanowi ok. 50%, natomiast na terenie takich jednostek jak Drohiczyn, Dziadkowice, Grodzisk, m. Siemiatycze udział zabudowy zwartej stanowi ok. 30%.

Dodatkowo, poważnym zagrożeniem mogą być pożary lasów. Lasy w obu Nadleśnictwach: Rudka i Nurzec zaliczone są do II kategorii zagrożenia pożarowego. Zagrożenie pożarowe obszarów leśnych związane jest ze wzmożonym ruchem turystycznym, osobami zajmującymi się zbieraniem runa leśnego. Co roku na terenie powiatu dochodzi do kilkudziesięciu pożarów na terenach leśnych głównie prywatnych gdzie gęste zalesienie stanowi poważny problem podczas gaszenia pożarów.

Opisane powyżej zagrożenia, mają charakter nagły, występują jednak głównie w wymiarze lokalnym. Pozostałe zagrożenia wiążą się z innymi specyficznymi warunkami danego obszaru. Na terenie powiatu znajduje się bardzo dużo wielko powierzchniowych obiektów inwentarskich - łącznie około 50 szt. Obiekty te często posiadają powierzchnie przekraczającą 2000 m² oraz kubaturę 7500m³ i zlokalizowane są głównie w gminach Siemiatycze, m. Siemiatycze, Drohiczyn, Grodzisk, Perlejewo. Przez teren powiatu przebiegają także korytarze powietrzne ruchu lotniczego różnych kategorii.

Powiat siemiatycki jest zróżnicowany pod względem występowania obszarów cennych przyrodniczo, ujętych w różnorodne formy ochrony przyrody. Bezcenną wartość stanowią obiekty zabytkowe zlokalizowane głównie w m. Siemiatycze i Drohiczyn oraz innych miejscowościach, są one dowodem zróżnicowania kulturowego i bogatej historii tych ziem. Lokalizacja powiatu bezpośrednio przy granicy państwa z Republiką Białorusi powoduje wzmożony ruch drogowy w kierunku przejścia granicznego Połowce (powiat Hajnówka) oraz powoduje możliwość występowania zagrożeń transgranicznych tj. powodzi, rozszczelnienia rurociągów, pożarów terenów leśnych. W miastach Siemiatycze i Drohiczyn występuje nagromadzenie infrastruktury technicznej i komunalnej, która w przypadku powstania awarii może stanowić zagrożenie, lub też może je intensyfikować w przypadku powstania zagrożeń z nią niezwiązanych. Powiat siemiatycki to obszar rolniczy o różnym stopniu intensywności produkcji rolnej i hodowlanej, gminy położone we wschodniej części powiatu, charakteryzują się słabymi glebami, w związku z tym, działalność rolnicza na tych terenach stopniowo zanika, wzrasta ilość nieużytków porośniętych trawą i zaskrzeczeniami, które w okresach niekorzystnych warunków pogodowych mogą stanowić zagrożenie pożarowe. Na wspomnianych terenach wzrasta ilość opuszczonych gospodarstw, budynków, których stan techniczny się pogarsza, zmniejsza się liczba zamieszkującej ludności. W związku z zachodzącymi zmianami klimatycznymi na terenie powiatu występują długie okresy suszy lub intensywnych opadów deszczu powodujących lokalne podtopienia, gwałtowne burze z bardzo silnym wiatrem, gradem, powodujące zniszczenia konstrukcji budynków, infrastruktury technicznej, drzewostanu.

4.11 Edukacja ekologiczna

Pod pojęciem edukacja ekologiczna rozumie się formowanie wiedzy, rozwijanie wrażliwości oraz chęci działania na rzecz kształtowania, ochrony i poszanowania środowiska przyrodniczego. Edukacja ekologiczna może przybierać różne formy, w tym:

- Kształcenie ustawiczne - głównie poprzez programy edukacyjne, wykłady,
- Kształtowanie dzieci i młodzieży w zakresie ekologii - z wykorzystaniem gier, zabaw, inscenizacji, pomiarów,
- Zielone szkoły - poprzez bezpośredni kontakt z przyrodą.

W powiecie siemiatyckim, podobnie jak w całym kraju, edukację dla zrównoważonego rozwoju prowadzi się w formalnym systemie kształcenia oraz poza nim. Działania na rzecz edukacji ekologicznej w powiecie podejmowane są przez Starostwo Powiatowe, poszczególne gminy powiatu, Nadleśnictwa, Związek Harcerstwa Polskiego, koła

przyrodnicze, szkoły oraz przez samych mieszkańców powiatu. Formy edukacji ekologicznej są bardzo różne.

Aktywność władz powiatowych i gminnych, koncentruje się głównie na wspieraniu edukacji ekologicznej w szkołach, organizowaniu spotkań przedstawicieli samorządów z młodzieżą szkolną i prelekcji o tematyce ekologicznej, a także organizowaniu tradycyjnych akcji społecznych takich jak „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, „Dzień wiosny”, angażujących mieszkańców powiatu i poszczególnych gmin, w tym głównie młodzież, do działań proekologicznych. W ramach akcji „Sprzątanie Świata” uczniowie sprzątają zazwyczaj tereny wokół szkoły lub pobliskie tereny leśne. Dodatkowo na terenie powiatu organizowane są liczne inicjatywy mające na celu podnoszenie wiedzy z tematyki przyrodniczej i środowiskowej, organizowane zarówno przez instytucje administracji publicznej, placówki szkolne oraz organizacje pozarządowe.

W większości szkół podstawowych i gimnazjalnych działają koła Ligi Ochrony Przyrody tzw. szkolne kluby przyrodników, w ramach, których organizowane są konkursy, wystawy i wycieczki mające na celu upowszechnienie wiedzy ekologicznej wśród dzieci i młodzieży. W Zespole Szkół w Wojewodzinie działa koło przyrodnicze skupiające osoby zainteresowane przyrodą, do działań koła należy szereg akcji związanych m.in.: walka z nikotynizmem, apele poświęcone ochronie środowiska, happeningi poświęcone ochronie środowiska, zbiórka zakrętek od butelek plastikowych i zużytych baterii, wycieczki przyrodnicze, prowadzenie kącika prasy przyrodniczej i wiele innych.

W Nadleśnictwach edukacja prowadzona jest w oparciu o naturalne walory przyrodnicze tego obszaru, m.in. kompleksy leśne, rezerваты przyrody i bogatą różnorodność siedlisk leśnych i śródpolnych. Poszczególne Nadleśnictwa upowszechniają wiedzę o środowisku naturalnym poprzez system zintegrowanych działań, do których należą:

- różnorodne zajęcia edukacyjne z młodzieżą szkolną,
- zajęcia terenowe,
- spotkania z leśnikami w szkołach,
- akcje, konkursy i imprezy okolicznościowe skierowane do dzieci i młodzieży szkolnej, studentów, poszczególnych grup zawodowych oraz społeczności lokalnej,
- współpraca z mediami w zakresie edukacji przyrodniczej i promocji regionu.

Warunkiem koniecznym powodzenia działań z zakresu ochrony środowiska jest prowadzenie edukacji ekologicznej wszystkich grup społecznych. Równie ważna, obok edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży jest edukacja ekologiczna dorosłych. Najlepszym

i najszybszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej dorosłych jest zaangażowanie możliwie dużej liczby mieszkańców w procesy decyzyjne. Wymaga to ustanowienia odpowiednich zapisów prawnych i szerokiego informowania społeczeństwa o przysługującym mu prawie do podejmowania decyzji mających wpływ na stan środowiska.

Realizacja celów ochrony środowiska w znacznym stopniu zależy od działań o charakterze systemowym, które są elementem równoważenia rozwoju powiatu siemiatyckiego i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to, że coraz większą uwagę należy zwracać na działania zmierzające do zwiększenia świadomości ekologicznej społeczeństwa, uwzględnianie aspektów ekologicznych w politykach sektorowych (poszczególne dziedziny gospodarowania), zarządzanie środowiskowe oraz aktywizację rynku do działań na rzecz ochrony środowiska.

4.12 Ekologiczne formy działalności w rolnictwie

Rolnictwo ekologiczne określa się, jako system gospodarowania o zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej. Produkcja ekologiczna powinna łączyć przyjazne środowisku praktyki gospodarowania, wspomagać wysoki stopień różnorodności biologicznej, wykorzystywać naturalne procesy oraz zapewnić właściwy dobrostan zwierząt.

Powiat siemiatycki posiada bardzo dobre warunki naturalne sprzyjające rozwojowi rolnictwa ekologicznego. Szansą dla rolnictwa ekologicznego jest doskonale zachowane środowisko oraz pielęgnowana w wielu gospodarstwach tradycyjna kultura rolna.

4.13 Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej pociągnęło za sobą wiele zobowiązań, z których nasze państwo musi się wywiązać. Z racji na duży nacisk stawiany na ochronę środowiska w państwach członkowskich, Polska przyjęła m.in. wytyczne Dyrektywy 96/61/WE (tzw. dyrektywy IPPC). Zgodnie z tym dokumentem nasze państwo będzie dążyć do dostosowania istniejących technologii do najlepszych dostępnych technik (ang. BAT - Best Available Techniques). W odpowiedzi na prawo unijne powstała w Polsce *Polityka ekologiczna państwa na lata 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016*. Zakłada ona działania zmierzające do racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych, które posłużyły do wyznaczenia kierunków ochrony środowiska na terenie analizowanego powiatu.

Racjonalne wykorzystanie materiałów

Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji jest jednym z ważniejszych celów polityki ekologicznej, gdyż jest to jedna z dróg realizacji zasady likwidacji zanieczyszczeń, uciążliwości i zagrożeń u źródła, która ponadto pozwala na uzyskanie korzyści gospodarczych w postaci zmniejszenia nakładów na produkcję, a w konsekwencji zmniejszenia obciążeń obywateli z tytułu wykorzystywania zasobów naturalnych i ochrony środowiska.

Celem długookresowym (do 2025 r.) jest pełne wdrożenie idei zrównoważonej produkcji i konsumpcji, dla której zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji jest celem głównym, a także zasad stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT), wynikiem wprowadzenia, których jest istotne zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji oraz poprawa efektywności ekonomicznej procesów wytwórczych.

Racjonalna gospodarka wodą

Działania dla zracjonalizowania użytkowania wód powinny brać, jako punkt wyjścia możliwości ekosystemów wodnych - ilościowe i jakościowe. Powinny one objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z zasobów wód, w tym przede wszystkim:

- przemysł,
- gospodarkę komunalną,
- rolnictwo.

Zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji przemysłowej i najlepszych dostępnych praktyk rolniczych powinno doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i do ograniczenia ładunków odprowadzanych do odbiorników zanieczyszczeń. W najbliższej przyszłości konieczne jest zaniechanie nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele przemysłowe. Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna zmierzać przede wszystkim do ograniczenia jej marnotrawstwa, stosowania wodooszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego oraz dalszego rozwoju pomiaru zużycia wody. Konieczne jest również dalsze ograniczanie strat w systemach rozprowadzania wody. Podstawowymi instrumentami stymulującymi racjonalizację zużycia wody oraz ilości i jakości odprowadzanych ścieków powinna być cena usług wodociągowych i kanalizacyjnych odzwierciedlająca realną wartość wody, łącznie z ochroną zasobów wodnych, w aspekcie samofinansowania się zakładów dostarczających wodę i odprowadzających ścieki (taryfy za usługi) i samofinansowania się gospodarki wodnej (opłaty za szczególne korzystanie z wód). W przypadku odprowadzania

ścieków do kanalizacji opłaty taryfowe powinny być powiązane z kontrolą zanieczyszczeń u źródła ich powstawania i być uzależnione od odprowadzanego ładunku zanieczyszczeń.

Dla wdrożenia podstawowych zasad w perspektywie długookresowej (do 2025 r.) przewiduje się pełne wdrożenie idei zrównoważonej produkcji i konsumpcji w odniesieniu do zużycia wody na cele przemysłowe, komunalne i rolnicze, wprowadzenie zasady stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) w systemach poboru, uzdatniania i dystrybucji wody oraz osiągnięcie wskaźników zużycia wody na jednostkę lub wartość produkcji oraz na jednego mieszkańca nieprzekraczających średnich wartości dla państw OECD.

Racjonalne wykorzystanie energii

Jednym z podstawowych celów polityki ekologicznej jest zmniejszanie energochłonności gospodarki, zarówno procesów wytwórczych jak i świadczenia usług oraz konsumpcji. Pomimo znaczącego zmniejszenia energochłonności wytwarzania dochodu narodowego w latach 1990 - 1997 w ramach dotychczasowej polityki ekologicznej i restrukturyzacji gospodarczej (z ponad 2 ton oleju ekwiwalentnego/1 tys. USD PKB do ok. 1,2 tony), wskaźnik ten jest w dalszym ciągu ok. dwukrotnie wyższy niż w krajach OECD i Unii Europejskiej (podobnie jak wskaźniki zużycia materiałów i surowców). Podstawowe założenia polityki energetycznej państwa przewidują, że w związku z dalszym urealnianiem cen energii, postępowaniem w modernizacji i restrukturyzacji działalności gospodarczej oraz wzrostem świadomości społecznej sprzyjającej oszczędzaniu energii, zużycie energii w przeliczeniu na jednostkę krajowego produktu będzie się nadal zmniejszać.

Zasadnicze kierunki działań w zakresie dalszego zmniejszania jednostkowego zużycia energii we wszystkich dziedzinach sfery produkcji, świadczenia usług i konsumpcji powinny dotyczyć:

- podtrzymania i rozszerzenia występujących już tendencji w zakresie zmian struktury wytwarzania dochodu narodowego, poprzez dalsze ograniczanie aktywności najbardziej energochłonnego przemysłu ciężkiego oraz rozwój przemysłu wysokiej techniki i sektora usług,
- szerokiego wprowadzenia wysoce energooszczędnych technologii i urządzeń w tych dziedzinach produkcji i usług, których aktywność zostanie utrzymana lub będzie wzrastać (przy czym powinny one zapewniać zarówno zmniejszenie energochłonności samych procesów wytwórczych jak i poprawę parametrów energetycznych końcowych wyrobów), a także szerokiego wprowadzenia takich technologii i urządzeń do stosowania w gospodarstwach domowych, instytucjach publicznych i obiektach użyteczności publicznej,

- zmniejszenia strat energii, zwłaszcza energii cieplnej, w systemach przesyłowych, poprawy parametrów energetycznych budynków oraz dalszego podnoszenia sprawności wytwarzania energii i tym samym dalszej poprawy relacji pomiędzy ilością wytwarzanej energii finalnej oraz ilością zużywanej energii pierwotnej.

Działaniom w zakresie zmniejszania energochłonności musi towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych, przede wszystkim strukturę wykorzystania nośników energii, w kierunku dalszego zwiększania udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii finalnej (a zmniejszania finalnego zużycia energii pochodzącej bezpośrednio ze spalania paliw), zwiększania udziału w produkcji energii gazu i ropy naftowej (w miejsce węgla), poprawy jakości węgla i innych paliw, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i cieplnej energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów.

Ochrona gleb

Zapewnienie racjonalnego wykorzystania występujących w Polsce zasobów gleb, łączącego w sobie racjonalność ekonomiczną, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, oraz racjonalność ekologiczną, powinno polegać na:

- ograniczeniu zakresu zagospodarowywania gleb w sposób, który nie odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom, poprzez przeciwdziałanie przejmowaniu gleb nadających się do wykorzystania rolniczego lub leśnego, a także stwarzających np. cenne możliwości w zakresie tworzenia służących zachowaniu różnorodności biologicznej użytków ekologicznych, na inne cele, zwłaszcza dla potrzeb realizacji różnego typu inwestycji,
- zmniejszeniu skali ograniczeń, jakie dla optymalnego wykorzystania biologicznego potencjału gleb w ramach zagospodarowania rolniczego, leśnego lub czysto ekologicznego stwarzają procesy degradacji spowodowanej emisją zanieczyszczeń, a także erozją oraz niewłaściwą agrotechniką (w tym niewłaściwie wykonanymi melioracjami) na terenach podatnych na erozję, wokół cieków i zbiorników wodnych, itp.,
- lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania rolniczego lub leśnego (wybór: rolnicze czy leśne) oraz przyjętych kierunków i intensywności produkcji (rodzaju uprawianych lub hodowanych gatunków oraz stosowanych metod uprawy i hodowli), z ewentualnym uwzględnieniem możliwości korygowania naturalnych własności

gleby (np. poprzez nawożenie, najlepiej organiczne, lub odkwaszające wapnowanie), a także z uwzględnieniem warunków ekonomicznej opłacalności,

- eliminacji produkcji rolniczej, lub odpowiedniej zmianie struktury upraw, na glebach zanieczyszczonych substancjami niebezpiecznymi dla zdrowia, wszędzie tam, gdzie stopień tego zanieczyszczenia przekracza dopuszczalne wskaźniki.

W horyzoncie długookresowym (do 2025 r.) należy uzyskać stan, w którym powierzchnia terenów rekultywowanych w skali jednego roku będzie nie mniejsza niż powierzchnia terenów przekazywanych do rekultywacji po ich uprzednim, nierolniczym wykorzystaniu. Będzie przy tym stosowana zasada pełnego rekompensowania nakładów na rekultywację przez poprzedniego użytkownika.

Wzbogacanie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych

W gospodarce leśnej w Polsce dominuje obecnie model racjonalnego użytkowania zasobów. Odchodzi się stopniowo od surowcowego modelu gospodarstw leśnych w kierunku rozwijania trwale zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, której elementem jest także ochrona różnorodności biologicznej w lasach. Zasady trwałego rozwoju lasów i leśnictwa ujęte są w dokumencie "Polityka leśna państwa" przyjętym w kwietniu 1997 r. przez Radę Ministrów. W dokumencie tym wyznaczono cele i kierunki rozwoju leśnictwa, ogromną wagę przypisując ochronie zasobów przyrodniczych lasów i zwiększenia ich powierzchni. W kwietniu 1997 r. została znowelizowana ustawa o lasach, w której określono takie cele prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

Ochrona zasobów kopalin

Ochrona zasobów kopalin będzie się koncentrowała na ograniczaniu wydobycia, jeśli możliwe jest znalezienie substytutu danego surowca (na bazie surowców odnawialnych lub odpadów), spełniającego wymogi efektywności ekologiczno-ekonomicznej, a także na zmniejszeniu zużycia surowca w przeliczeniu na jednostkę produktu. Poszukiwanie i wykorzystywanie spełniających określone kryteria substytutów kopalin będzie wspierane finansowo drogą pośrednich i bezpośrednich subsydiów. Równocześnie będzie doskonalona polityka koncesyjna wykorzystująca instrumenty ekonomiczne nawiązujące do wartości kopaliny podstawowej i towarzyszącej w złożu.

5. Podsumowanie stanu obecnego

W celu uporządkowania informacji zebranych m.in. w wyniku dokonanej analizy stanu aktualnego środowiska naturalnego powiatu siemiatyckiego oraz innych zebranych w trakcie prac danych i informacji posłużono się analizą SWOT.

Analiza **SWOT** jest narzędziem, dzięki któremu można zanalizować i rozpoznać silne i słabe strony, a także istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia płynące z szerokiej gamy czynników.

W poniższej tabeli przedstawiono strategiczne czynniki, istotnie wpływające w dalszych rozdziałach Programu na formułowanie celów, kierunków i zadań zmierzających do poprawy stanu środowiska powiatu siemiatyckiego.

W wyniku analizy określono mocne i słabe strony powiatu (czynniki wewnętrzne), a na tej podstawie wyznaczono szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne), rozpatrując je nie tylko pod kątem ochrony środowiska, lecz także w kontekście czynników społeczno - gospodarczych związanych pośrednio lub bezpośrednio ze środowiskiem, kierując się nadrzędną zasadą zrównoważonego rozwoju, na której założeniach opiera się niniejszy Program. W kolejnym etapie przypisano wartości od np. 1 do 5 poszczególnym elementom, aby określić siłę oddziaływania i ustalić priorytetowe czynniki w każdej z grup. Wśród szans i zagrożeń wyróżniono potencjalne i obecne oraz przypisano im przewidywany trend zmian.

Tabela 24. Analiza czynników wewnętrznych powiatu siemiatyckiego

Grupy czynników	ZESTAWIENIE MOCNYCH I SŁABYCH STRON POWIATU SIEMIATYCKIEGO	
	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
ŚRODOWISKOWE (stan i ochrona środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mało przekształcone środowisko oraz wysokie walory przyrodnicze regionu ▪ Położenie na terenie „Zielonych Płuc Polski” ▪ Liczne powierzchniowe formy ochrony przyrody (stanowią 21,4% powierzchni) ▪ Duża lesistość (lasy stanowią 33,8% powierzchni) ▪ Korzystne warunki do rozwoju agroturystyki i rolnictwa ekologicznego ▪ Niewielka liczba zakładów szczególnie uciążliwych - degradujących środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słabo rozwinięta przesyłowa sieć ciepłna - budynki ogrzewane są indywidualnie (emisja niska) ▪ Obecność wyrobisk żwirowych ▪ Obecność dzikich wysypisk odpadów stałych ▪ Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura wodno – ściekowa ▪ Niewielki procent ludności korzystającej z infrastruktury wodno – ściekowej (28,6% z oczyszczalni, 26% z kanalizacji, 76,9% z wodociągu) ▪ Zanieczyszczanie wód powierzchniowych przez wody z oczyszczalni ▪ Niewielkie zasoby wód podziemnych

Grupy czynników	ZESTAWIENIE MOCNYCH I SŁABYCH STRON POWIATU SIEMIATYCKIEGO	
	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>KULTUROWE (dziedzictwo kulturowe i historyczne, turystyka i infrastruktura turystyczna)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe analizowanego regionu - wielokulturowość ▪ Liczne zabytki kultury materialnej ▪ Dobrze rozwinięta sieć szlaków turystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewystarczająca promocja walorów przyrodniczych i kulturalnych powiatu ▪ Niewystarczająca, w stosunku do możliwości, oferta kulturalna i turystyczna ▪ Słabo rozwinięta baza noclegowa i infrastruktura turystyczna
<p>GOSPODARCZE (inwestycje, przedsiębiorstwa, pozostała infrastruktura)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przygraniczne położenie powiatu stwarza potencjalną szansę współpracy przygranicznej ▪ Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego, obróbki drewna, budownictwa na bazie rodzimych surowców 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stagnacja w sektorach gospodarki ▪ Niedostateczna ilość środków finansowych na rozwój gospodarczy ▪ Utrudniony rozwój niektórych rodzajów działalności gospodarczej ze względu na występowanie na terenie powiatu licznych form ochrony przyrody ▪ Niska jakość nawierzchni i stan infrastruktury drogowej ▪ Słabo rozwinięta sieć gazowa ▪ Przestarzała sieć elektroenergetyczna
<p>SPOŁECZNE (ludność, migracje, demografia)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost zainteresowania kulturą regionalną i zróżnicowaniem przyrodniczym (powrót do korzeni) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego ▪ Migracja ludzi młody i wykształconych ze wsi do miast ▪ Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa

Źródło: opracowanie własne EKOTON sp. z o. o.

Tabela 25. Analiza czynników zewnętrznych powiatu siemiatyckiego

SZANSE				ZAGROŻENIA			
czynniki	O/ P	WARTOŚĆ	TREND	czynniki	O/ P	WARTOŚĆ	TREND
Rozwój turystyki i funkcji kulturalnych opartych o dziedzictwo historyczne i kulturowe regionu (atrakcje krajobrazowo - przyrodnicze powiatu, zwłaszcza dolina Bugu, sprzyjają rozwojowi turystyki)	O	4	↑	Wyludnianie się wsi, odpływ ludności do miast i za granicę (w tym młodych i wykształconych)	P	4	↑
Rozwój przedsiębiorczości opartej na nieuciążliwych ekologicznie, nowoczesnych technologiach, potencjał do tworzenia zielonych miejsc pracy	P	5	↑	Niebezpieczeństwo nasilania się różnic interesów między ochroną środowiska a strategicznym dla regionu rozwojem społeczno-gospodarczym	O	5	↑
Położenie przy ważnych szlakach komunikacyjnych, stwarzające szansę rozwoju współpracy transgranicznej	O	4	↑	Transport substancji niebezpiecznych przez teren powiatu, stanowi zagrożenie dla ludności i środowiska przyrodniczego	P	3	→
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców szansą na utrzymanie czystego stanu środowiska	O	5	↑	Zagrożenia pożarowe lasów	P	3	→
Rozwijanie wykorzystywania energii odnawialnej	O	3	↑	Brak rozwoju infrastruktury związanej z kanalizacją ruchu turystycznego powodujący niekontrolowaną presję turystyki na środowisko	P	5	↑
Walory regionu umożliwiają tworzenie gospodarstw ekologicznych i rozwoju agroturystyki	O	5	↑	Nasilająca się konkurencja sąsiednich samorządów o korzystanie ze środków unijnych	P	4	↑
Rozwój przemysłu rolno-spożywczego, drzewnego i budownictwa	P	4	→	Stopniowe starzenie się społeczeństwa prowadzące do zachwiania równowagi liczbowej między warstwą ludności pracującej i produkującej	O	3	↑
Rozwój systemu gospodarki odpadami	O	5	↑				
Możliwość korzystania z funduszy unijnych przy realizacji szerokiej gamy przedsięwzięć (zwłaszcza innowacyjne technologie)	P	5	↑				

SZANSE				ZAGROŻENIA			
czynniki	O/ P	WARTOŚĆ	TREND	czynniki	O/ P	WARTOŚĆ	TREND
Wzrost zainteresowania kulturą regionalną i zróżnicowaniem przyrodniczym (powrót do korzeni)	O	4	↑				
Tworzenie warunków do rozwoju małych i średnich firm	P	4	↑				
Poprawa układów komunikacyjnych (drogi kolejne)	O	5	↑				
Trend do inwestowania na terenach ZPP	P	5	↑				
Wzrost popytu na produkty ekologiczne	O	4	↑				

Oznaczenia:

O/P

O - obecne, P - potencjalne

WARTOŚĆ
(1-5)

1 - mało znaczące

2 - słabe

3 - średnie

4 - silne

5 - bardzo silne

TREND

stabilny

tendencja wzrostowa

tendencja malejąca

Powiat siemiatycki posiada silny potencjał do poprawy warunków w zakresie ochrony środowiska oraz innych czynników składających się na zrównoważony rozwój. W zakresie czynników wewnętrznych przeważają mocne strony powiatu, w otoczeniu zaś - szanse przeważają nad zagrożeniami.

Wśród charakterystycznych cech środowiska przyrodniczego na obszarze powiatu, należy podkreślić niski stopień skażenia gleb, czyste powietrze, korzystne warunki klimatyczne dla rolnictwa oraz zdrowotność drzewostanu.

Powiat posiada korzystne zasoby wewnętrzne, przejawiające się w walorach środowiskowych. Jako mocną stroną obszaru wskazano piękny krajobraz, występujące liczne formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo - krajobrazowe oraz pomniki przyrody. Zasoby te są idealne do wykorzystania w celu budowy świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez organizacje szkoleń, imprez promujących zdrowy styl życia czy też warsztatów dla dzieci i młodzieży.

Dużą szansą dla powiatu siemiatyckiego jest rosnąca popularność rozwoju agroturystyki i zwiększony popyt na żywność ekologiczną. Obecnie działających na rynku gospodarstw agroturystycznych oferujących usługi wysokiej jakości jest niewiele. Powiat posiada duży potencjał do tworzenia tego typu obiektów i gospodarstw: z roku na rok przybywa coraz więcej klientów korzystających z ich usług, które stają się ciekawą formą wypoczynku. Ponadto członkostwo w UE stworzyło ogromną szansę dla pozyskania klientów zagranicznych, dla których wypoczynek w gospodarstwie agroturystycznym jest bardzo atrakcyjny i niedrogi. Następną szansą jest możliwość korzystania z funduszy europejskich w zakresie rozwoju infrastruktury ochrony środowiska oraz innych dziedzin.

Wzrost popytu na produkty ekologiczne, dobrze zachowany stan środowiska naturalnego i ekstensywne rolnictwo umożliwiają powstanie gospodarstw ekologicznych. Dzięki temu możliwa jest produkcja atestowanej żywności metodami ekologicznymi. Mocną stroną powiatu są również funkcjonujące na jego terenie firmy zajmujące się przetwórstwem spożywczym.

Przygraniczne położenie powiatu jest mocną stroną powiatu jedynie potencjalnie. Ten tkwiący w przygranicznym położeniu potencjał może zostać uruchomiony w przypadku utworzenia na terenie powiatu przejścia granicznego i rozwoju przygranicznej wymiany gospodarczej. Także położenie powiatu na obszarze Zielonych Płuc Polski, jest korzystne, ze względu na wzrost zainteresowania inwestowaniem w ZPP - najczystszy rejonie kraju.

Wśród mocnych stron powiatu, zwraca uwagę fakt funkcjonowania niewielkiej liczby zakładów przemysłowych szczególnie uciążliwych i degradujących środowisko (hałas

przemysłowy występujący w niskim natężeniu, niskie ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych, niewielka presja emisji zanieczyszczeń do powietrza). Dzięki temu możliwe jest utrzymanie czystego i mało przekształconego środowiska naturalnego.

Komentując zagrożenia należy podkreślić, iż wynikają one głównie z prawdopodobieństwa pojawienia się w przyszłości negatywnej presji na środowisko, spowodowanej rozwojem turystyki. Wynika to z faktu niedostatecznie rozwiniętej infrastruktury turystycznej, co może prowadzić do niekorzystnego oddziaływania na środowisko i być przyczyną obniżenia walorów przyrodniczych, natomiast słabo rozwinięta baza noclegowa hamuje rozwój gospodarczy analizowanego regionu. Pod względem ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych powiat siemiatycki jest na jednym z ostatnich miejsc w województwie podlaskim, również stopa bezrobocia jest tu wysoka. Z tego powodu istotne jest wsparcie dla osób, które planują podjąć lub rozwinąć działalność gospodarczą, szczególnie w zakresie usług turystycznych i około turystycznych. Szansą na rozwój działalności gospodarczej jest powstawanie punktów gastronomicznych dla wzrastającej, dzięki rozwojowi infrastruktury i promocji obszaru, liczbie turystów. Dla lepszego wykorzystania walorów powiatu w celu przyciągnięcia większej ilości turystów z kraju i zagranicy, potrzebna jest profesjonalnie przygotowana, a następnie przeprowadzona promocja, która do tej pory wskazywana była, jako słaba strona opisywanego obszaru.

6. Cele i kierunki ochrony środowiska

Cele zostały określone na podstawie analizy stanu środowiska oraz prognozowanych zmian w oparciu o obowiązujące przepisy oraz nowe wymagania prawne, a także cele dokumentów strategicznych wyższego szczebla, oraz planów i programów powiatowych. Przy formułowaniu celów i zadań wzięto pod uwagę specyficzne uwarunkowania powiatu siemiatyckiego, a także bariery i wytyczne wynikające z oceny realizacji dotychczasowego *Programu Ochrony Środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011* oraz możliwości finansowania działań. Zaproponowane w niniejszym *Programie* cele i działania powinny w pierwszej kolejności posłużyć przede wszystkim do utrzymania i zachowania stanu środowiska oraz do stopniowej poprawy jego poszczególnych komponentów. Naczelną zasadą przyjętą w przedmiotowym *Programie* jest zasada zrównoważonego rozwoju, która zapewnia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska.

Nadrzędny cel *Programu* to:

**ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ POWIATU SIEMIATYCKIEGO
SZANSĄ NA POPRAWĘ I PROMOCJĘ ŚRODOWISKA NATURALNEGO**

Powyższy nadrzędny cel będzie realizowany poprzez cele i zadania ekologiczne powiatu, które są zgodne z *Polityką ekologiczną państwa* i *Programem Ochrony Środowiska województwa podlaskiego na lata 2011 - 2014*. Realizacja *Programu* odbywać się będzie w oparciu o cele długoterminowe obejmujące zakres do 2019, oraz wyznaczone w ramach każdego cele krótkoterminowe, zakładane do realizacji w latach 2012 - 2015.

Cele długoterminowe:

1. Utrzymanie odpowiedniego poziomu jakości powietrza
2. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania
3. Ochrona różnorodności biologicznej
4. Zmniejszenie zagrożenia hałasem
5. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
6. Ograniczanie energochłonności oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
7. Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii i zagrożeń środowiska
8. Zrównoważona gospodarka zasobami kopalin
9. Ochrona powierzchni ziemi
10. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

Poniżej każdemu celowi strategicznemu zostały przyporządkowane cele krótkoterminowe i wyznaczone działania służące realizacji tych celów.

1 cel strategiczny:

Utrzymanie odpowiedniego poziomu jakości powietrza

Cele krótkoterminowe:

Ograniczenie emisji do powietrza ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych

Działania:

- Rozwój i modernizacja sieci ciepłej
- Kontrola zakładów emitujących zanieczyszczenia do powietrza

2 cel strategiczny:

Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania

Cele krótkoterminowe:

Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej
Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód
Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
Zwiększenie retencyjności w zlewniach
Kształtowanie rzek i zbiorników wodnych zapewniające stabilność systemów przyrodniczych

Działania:

- Modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków, powstawanie oczyszczalni przydomowych
- Budowa nowych oraz modernizacja istniejących sieci wodociągowych
- Przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z zasobami dyspozycyjnymi
- Rozwój i modernizacje oczyszczalni ścieków oraz infrastruktury kanalizacyjnej
- Retencjonowanie wód opadowych poprzez instalację odpowiednich urządzeń na ciągach kanalizacji deszczowej i rowów melioracyjnych
- Ochrona naturalnych terenów zalewowych i roślinności łąkowej oraz terenów bagiennych
- Stosowanie zakazu zabudowy na terenach zalewowych
- Ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory
- Wdrażanie małej retencji na obszarach Natura 2000 i innych obszarach cennych przyrodniczo, zwłaszcza w lasach i obszarach bagien i torfowisk

3 cel strategiczny:

Ochrona różnorodności biologicznej

Cele krótkoterminowe:

Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych
Ochrona struktury i zapewnienie stabilności siedlisk i ekosystemów
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej
Zapobieganie konfliktom o podłożu ekologicznym na obszarach chronionych

Działania:

- Edukacja pracowników administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw zarządzania obszarami Natura 2000
- Promocja walorów przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 i innych obszarów chronionych
- Czynna ochrona terenów podmokłych oraz łąk i pastwisk cennych przyrodniczo,
- Wzbogacanie składu gatunkowego sztucznych odnowień leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem
- Szkolenia i wsparcie rolników we wdrażaniu programów rolno-środowiskowych i rolnictwa ekologicznego
- Wdrożenie procesów mediacji z udziałem profesjonalnych mediatorów w przypadku istniejących konfliktów ekologicznych

4 cel strategiczny:

Zmniejszenie zagrożenia hałasem

Cele krótkoterminowe:

Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas

Działania:

- Stosowanie środków ograniczających hałas wzdłuż ciągów komunikacyjnych
- Remont nawierzchni dróg

5 cel strategiczny:

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Cele krótkoterminowe:

Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej dopuszczalnej wartości

Działania:

- Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych
- Prawidłowa lokalizacji, budowa i eksploatacja urządzeń i instalacji emitujących pole elektromagnetyczne

6 cel strategiczny:

Ograniczanie energochłonności
oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Cele krótkoterminowe:

Zwiększenie wykorzystania OZE

Działania:

- Zidentyfikowanie barier ograniczających wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii na obszarze powiatu
- Promocja innowacyjnych technologii w zakresie „zielonej energii”

7 cel strategiczny:

Zapobieganie powstaniu poważnych awarii i zagrożeń środowiska

Cele krótkoterminowe:

Monitoring obszarów zagrożonych wystąpieniem poważnych awarii
Monitoring obszarów zagrożonych podtopieniami

Działania:

- Propagowanie wiedzy w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach wystąpienia poważnych awarii
- Wstępna ocena ryzyka powodzi na obszarach zagrożonych podtopieniami

- Monitorowanie stanu wałów i urządzeń hydrotechnicznych oraz terenów osuwiskowych

8 cel strategiczny:

Zrównoważona gospodarka kopalniami

Cele krótkoterminowe:

Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin

Działania:

- Eksploatacja złóż surowców w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju
- Rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk poźwirowych

9 cel strategiczny:

Ochrona powierzchni ziemi

Cele krótkoterminowe:

Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju
Identyfikacja obszarów zanieczyszczonych i zdegradowanych, ich rekultywacja i zagospodarowanie
Podjęcie działań związanych z usunięciem wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu

Działania:

- Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego
- Rozpoznanie i rekultywacja obszarów zanieczyszczonych obszarów
- Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu

10 cel strategiczny:

Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

Cele krótkoterminowe:

Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza i właściwej gospodarki odpadami

Oszczędność wody oraz jej ochrona jako wynik większej świadomości ekologicznej mieszkańców

Wzrost świadomości ekologicznej w obrębie pozostałych elementów środowiska

Działania:

- Edukacja w zakresie odpowiedniego postępowania z odpadami komunalnymi,
- Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do kształtowania pozytywnych postaw mieszkańców w zakresie poszanowania energii
- Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjnopromocyjne
- Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska,
- Szkolenia dla rolników z zakresu właściwego nawożenia, promocji rolnictwa ekologicznego, stosowania dobrych praktyk

Cele i zadania z zakresu gospodarki odpadami w powiecie siemiatyckim zostały określone w *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2009 - 2012* oraz *Planie gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2012 - 2017*.

7. Plan operacyjny

7.1 Zadania własne

Zadania własne są to przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji powiatu. Wykaz planowanych zadań własnych, wraz z terminem realizacji, jednostką odpowiedzialną, kosztami przedsięwzięcia i źródłami finansowania zawiera poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela 26. Wykaz planowanych zadań własnych związanych z ochroną środowiska w latach 2012 - 2019

L p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Koszty przedsięwzięcia (zł)	Źródła finansowania
1.	Opiniowanie <i>Gminnych Programów Ochrony Środowiska</i> pod względem ich zgodności z obowiązującym prawodawstwem	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu
2.	Propagowanie umiarkowanego użytkowania zasobów naturalnych zgodnie z zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz kształtowanie proekologicznych wzorców konsumpcji w gospodarstwach domowych	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu
3.	Działania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz hałasu z transportu poprzez rozwój infrastruktury drogowej	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu
4.	Organizowanie kampanii informacyjno-edukacyjnych z zakresu ochrony środowiska	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu
5.	Upowszechnianie informacji o podejmowanych akcjach, kampaniach i działaniach na rzecz aktywnej ochrony środowiska w powiecie	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu
6.	Wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez samorządy, lokalne organizacje pozarządowe i grupy obywatelskie	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu
7.	Promocja walorów przyrodniczych powiatu	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu
8.	Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców powiatu	2012 - 2019	Zarząd Powiatu	W ramach zadań własnych	budżet powiatu

Źródło: dane uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach

7.2 Zadania koordynowane

Zadania koordynowane są to pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom wojewódzkim, bądź centralnym. W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram realizacji zadań koordynowanych, wynikający z dokumentów strategicznych wyższego szczebla. Określone zadania koordynowane są zbieżne z celami i kierunkami ochrony środowiska na terenie powiatu. W zestawieniu zawarto także najważniejsze priorytety ekologiczne. Wszystkie

z określonych poniżej zadań koordynowanych zaplanowano do realizacji, jako zadania ciągłe.

Tabela 27. Harmonogram realizacji zadań koordynowanych przez Zarząd Powiatu Siemiatyckiego

Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Źródła finansowania
Priorytet 1: OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO				
Utrzymanie odpowiedniego poziomu jakości powietrza	Ograniczenie emisji do powietrza ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój i modernizacja sieci ciepłej ▪ Kontrola zakładów emitujących zanieczyszczenia do powietrza 	Jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa energetyczne, administratorzy i właściciele budynków	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE
Priorytet 2: RACJONALNA GOSPODARKA WODNA				
Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania	Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Budowa nowych oraz modernizacja istniejących sieci wodociągowych 	Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, zarządy miast/gmin, zarząd województwa, WSSE, RZGW	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE
	Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z zasobami dyspozycyjnymi 	Administratorzy sieci, Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, zarządy miast/gmin, RZGW, WIOŚ	środki własne, środki UE
	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój i modernizacje oczyszczalni ścieków oraz infrastruktury kanalizacyjnej 	Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, RZGW, zarząd gminy, zakłady przemysłowe, WIOŚ, właściciele gospodarstw domowych, podmioty gospodarcze, Właściciele gospodarstw rolnych, PODR	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE, budżet gminy
	Zwiększenie retencyjności w zlewniach	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Retencjonowanie wód opadowych poprzez instalację odpowiednich urządzeń na ciągach kanalizacji deszczowej i rowów melioracyjnych ▪ Ochrona naturalnych terenów zalewowych i roślinności łąkowej oraz terenów bagiennych ▪ Stosowanie zakazu zabudowy na terenach zalewowych 	Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, RZGW, zarządy miast/gmin, WIOŚ	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE, budżet gminy

Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Źródła finansowania
	Kształtowanie rzek i zbiorników wodnych zapewniające stabilność systemów przyrodniczych	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, Wdrażanie małej retencji na obszarach Natura 2000 i innych obszarach cennych przyrodniczo, zwłaszcza w lasach i obszarach bagien i torfowisk 	Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, RZGW, zarząd gminy, zakłady przemysłowe, WIOŚ, właściciele gospodarstw domowych, podmioty gospodarcze, właściciele gospodarstw rolnych, PODR	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE, budżet gminy
Priorytet 3: OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU				
Ochrona różnorodności biologicznej	Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych	<ul style="list-style-type: none"> Edukacja pracowników administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw zarządzania obszarami Natura 2000 Promocja walorów przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 i innych obszarów chronionych 	Władze samorządowe, RDOŚ, RDLP, organizacje pozarządowe, instytucje naukowe	Life +, PO Infrastruktura i Środowisko, NFOŚiGW, WFOŚiGW
	Ochrona struktury i zapewnienie stabilności siedlisk i ekosystemów	<ul style="list-style-type: none"> Czynna ochrona terenów podmokłych oraz łąk i pastwisk cennych przyrodniczo, Wzbogacanie składu gatunkowego sztucznych odnowień leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem 	RDLP, RDOŚ, władze samorządowe	Life +, PO Infrastruktura i Środowisko, NFOŚiGW, WFOŚiGW
	Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej	<ul style="list-style-type: none"> Szkolenia i wsparcie rolników we wdrażaniu programów rolno-środowiskowych i rolnictwa ekologicznego 	ARiMR, PODR	PROW
	Zapobieganie konfliktom o podłożu ekologicznym na obszarach chronionych	<ul style="list-style-type: none"> Wdrożenie procesów mediacji z udziałem profesjonalnych mediatorów w przypadku istniejących konfliktów ekologicznych 	władze samorządowe, RDOŚ, organizacje pozarządowe, dyrekcje Parków Narodowych	Life +, NFOŚiGW, WFOŚiGW, FOP
Priorytet 4: OCHRONA PRZED HAŁASEM				
Zmniejszenie zagrożenia hałasem	Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas	<ul style="list-style-type: none"> Stosowanie środków ograniczających hałas wzdłuż ciągów komunikacyjnych Remont nawierzchni dróg 	gmina, zarządcy dróg, WIOŚ	środki własne, środki UE

Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Źródła finansowania
Priorytet 5: OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI				
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych ▪ Prawidłowa lokalizacji, budowa i eksploatacja urządzeń i instalacji emitujących pole elektromagnetyczne 	gminy, WIOŚ	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki UE
Priorytet 6: ROZWÓJ ZIELONYCH TECHNOLOGII				
Ograniczenie energochłonności oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Zwiększenie wykorzystania OZE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zidentyfikowanie barier ograniczających wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii na obszarze powiatu ▪ Promocja innowacyjnych technologii w zakresie „zielonej energii” 	gminy, przedsiębiorstwa, administratorzy budynków	środki własne zarządów i właścicieli, NFOŚiGW, środki UE
Priorytet 7: ZAPOBIEGANIE AWARII				
Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii i zagrożeń środowiska	Monitoring obszarów zagrożonych wystąpieniem poważnych awarii	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Propagowanie wiedzy w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach wystąpienia poważnych awarii 	jednostki samorządów terytorialnych	Budżet województwa
	Monitoring obszarów zagrożonych podtopieniami	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wstępna ocena ryzyka powodzi na obszarach zagrożonych podtopieniami ▪ Monitorowanie stanu wałów i urządzeń hydrotechnicznych oraz terenów osuwiskowych 	jednostki samorządów terytorialnych, WIOŚ	Budżet województwa
Priorytet 8: OCHRONA ZŁÓŻ SUROWCÓW NATURALNYCH				
Zrównoważona gospodarka zasobami kopalin	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji surowców	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eksploatacja złóż surowców w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju ▪ Rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk poźwirowych 	jednostki samorządów terytorialnych	Budżet województwa

Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Źródła finansowania
Priorytet 9: OCHRONA GLEB PRZED ZANIECZYSZCZENIAM I				
Ochrona powierzchni ziemi	Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju	<ul style="list-style-type: none"> Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego 	wojewoda, samorządy terytorialne - i podległe im jednostki, ARiMR, podmioty gospodarcze	Budżet państwa, środki własne samorządów, krajowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, ARiMR, banki
	Identyfikacja obszarów zanieczyszczonych i zdegradowanych, ich rekultywacja i zagospodarowanie	<ul style="list-style-type: none"> Rozpoznanie i rekultywacja obszarów zanieczyszczonych obszarów 	wojewoda, samorządy terytorialne - i podległe im jednostki, ARiMR, podmioty gospodarcze	Budżet państwa, środki własne samorządów, krajowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, banki
	Podjęcie działań związanych z usunięciem wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu	<ul style="list-style-type: none"> Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu 	gminy, przedsiębiorstwa, administratorzy budynków, osoby prywatne	Budżet państwa, środki własne samorządów, krajowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, NFOŚiGW
Priorytet 10: EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW				
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza i właściwej gospodarki odpadami	<ul style="list-style-type: none"> Edukacja w zakresie odpowiedniego postępowania z odpadami komunalnymi, Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do kształtowania pozytywnych postaw mieszkańców w zakresie poszanowania energii 	Zarząd Województwa, Zarządy Powiatów, Gminy, media	Budżet państwa, środki własne samorządów, krajowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, banki - kredyty preferencyjne oraz komercyjne kredyty bankowe
	Oszczędność wody oraz jej ochrona jako wynik większej świadomości ekologicznej mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjnopromocyjne 	Zarządy Powiatów, Gminy, media	Budżet państwa, środki własne samorządów, krajowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, banki - kredyty preferencyjne oraz komercyjne kredyty bankowe

Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Źródła finansowania
	Wzrost świadomości ekologicznej w obrębie pozostałych elementów środowiska	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska, ▪ Szkolenia dla rolników z zakresu właściwego nawożenia, promocji rolnictwa ekologicznego, stosowania dobrych praktyk 	Zarządy Powiatów, Gminy, Media, PODR	Budżet państwa, środki własne samorządów, krajowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, banki - kredyty preferencyjne oraz komercyjne kredyty bankowe

Źródło: opracowanie na podstawie Programu ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2011 - 2014

7.3 Wytyczne dla samorządów w zakresie sporządzania gminnych Programów ochrony środowiska

Przy sporządzaniu gminnych Programów Ochrony Środowiska należy uwzględnić ustalenia zawarte w:

- Polityce ekologicznej państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016,
- Programie ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2011 - 2014,
- Niniejszym Programie ochrony środowiska powiatu siemiatyckiego w latach 2012-2015,

Ponadto gminne programy ochrony środowiska powinny być spójne z:

- Lokalnym, miejscowym Planem (Planami) Zagospodarowania Przestrzennego,
- Lokalnymi planami rozwoju infrastruktury (mieszkalnictwa, transportu, zaopatrzenia w energię itp. o ile takie istnieją),
- Programem ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Zgodnie z Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu lokalnym i regionalnym (Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.) programy gminne powinny składać się z dwóch części:

- Zadań własnych (zawierające przedsięwzięcia, które finansowane będą w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy, zadania te powinny uwzględniać: opis i termin realizacji przedsięwzięcia, instytucję odpowiedzialną za ich realizację, szacowane koszty i źródła finansowania),
- Zadań koordynowanych (pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które będą finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, stopień szczegółowości tych zadań powinien być taki, jaki jest dostępny na terenie danej gminy).

Ważne jest, aby do prac nad gminnymi Programami Ochrony Środowiska były włączone wszystkie (ze względu na zasięg swojej działalności) instytucje, oraz przedsiębiorstwa oddziałujące na środowisko jak również przedstawiciele społeczeństwa (organy samorządu terytorialnego, samorządu gospodarczego i ekologiczne organizacje pozarządowe obejmujące zakresem swej działalności daną gminę).

7.4 Zamierzenia inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska

Zestawienie zamierzeń inwestycyjnych, jakie są planowane na terenie gmin powiatu siemiatyckiego zostało opracowane w oparciu o materiały nadesłane z gmin oraz ze Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach. Zgodnie z założeniami głównym źródłem finansowania planowanych przedsięwzięć będą budżety własne gmin i powiatu, środki unijne, Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich i inne.

Tabela 28. Zamierzenia inwestycyjne na terenie powiatu siemiatyckiego

Lp.	Planowana inwestycja	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty (zł)	Źródła finansowania
Gmina Grodzisk				
1.	Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Drochlinie	2013	61254,00	NFOŚiGW, środki własne Gminy
2.	Zakup agregatu prądotwórczego do przepompowni wody w Aleksandrowie	2013	28000,00	środki własne Gminy
Gmina Mielnik				
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Mielnik, Osłowo, Moszczona Królewska	2015	12 000 000,00	RPO WP, WFOŚiGW
4.	Modernizacja stacji uzdatniania wody	2013	360 000,00	RPO WP (75%), środki własne Gminy (15%)
Gmina Nurzec - Stacja				
5.	Modernizacja istniejącej kotłowni w budynku szkoły w Nurcu-Stacji	2013	300 000,00	środki własne Gminy
6.	Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego na terenie gminy	2013 - 2020	250 000,00	środki własne Gminy
Gmina Perlejewo				
7.	Budowa sieci wodociągowej do kol. Petch, kol. Kobyła, Twarogi Lackie - Gaj	2013	230000,00	środki własne Gminy (25%), środki UE (75%)
8.	Zagospodarowanie centrum w miejscowości Granne	2014	400000,00	środki własne Gminy (40%), środki UE (60%)
9.	Modernizacja drogi gminnej - Kobyła	2013	250000,00	środki własne Gminy (50%), środki UE (50%)
10.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	2014	2000000,00	środki własne Gminy (20%), środki UE (80%)
Gmina Milejczyce				
11.	Modernizacja stacji uzdatniania wody	2014	2358 369,72	pożyczka (61,5%), kredyt bankowy (37,9%), środki własne Gminy (1,6%)
powiat siemiatycki				
12.	Rozbudowa drogi powiatowej Nr 1715 Czarna Wielka - Czarna Średnia - Siemiony - Koryciny o dł. 2,430 km w ramach Programu Wieloletniego pod nazwą „Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych Etap II Bezpieczeństwo - Dostępność - Rozwój”	2013	2887068,90	środki z budżetu państwa, środki własne Gmin, środki UE

Lp.	Planowana inwestycja	Zakładany termin realizacji	Szacowane koszty (zł)	Źródła finansowania
13.	Projekt „Bezpieczeństwo w ruchu drogowym”	2013	1000000,00	środki własne Gmin, środki UE
14.	Przebudowa kotłowni i budowa sieci ciepłej i c.w.u. do budynków mieszkalnych wielorodzinnych, hali sportowej i budynku internatu w miejscowości Ostrożany	2013	880686,00	środki własne Gmin, kredyty i pożyczki
15.	Projekt „Scalenie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym obiektu OSTROŻANY II”	od 2010 - 2014	18163545,04	środki UE
16.	Projekt „Scalenie gruntów na terenie powiatu siemiatyckiego”	od 2011 - 2015	40122742,36	środki UE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędów Gmin powiatu siemiatyckiego oraz Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach

Ponadto w latach 2013 - 2015 planowana jest budowa Nadbużańskiej Szerokopasmowej Sieci Dystrybucyjnej w ramach Projektu „Budowa nadbużańskiej szerokopasmowej sieci dystrybucyjnej - realizacja I i II etapu” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013. Inwestycja będzie obejmowała swoim zasięgiem: Gminę Drohiczyn, Gminę Mielnik, Gminę Siemiatycze, Gminę Perlejewo, Gminę Ciechanowiec, Gminę Grodzisk, Gminę Dziadkowice, Gminę Milejczyce, Gminę Nurzec - Stacja, Miasto Siemiatycze, a także gminy spoza powiatu siemiatyckiego: Gminę Brańsk i miasto Brańsk, oraz Gminę Rudka. Budowa nadbużańskiej szerokopasmowej sieci dystrybucyjnej przyczyni się do zwiększenia dostępności zasobów Internetowych dla mieszkańców analizowanego regionu i chociaż realizacja wspomnianego przedsięwzięcia nie jest bezpośrednio związana ze stanem ochrony środowiska, to wpisuje się ona w zasadę zrównoważonego rozwoju, która jest nadrzędną zasadą przyjętą w *Programie*.

Przy wyborze pilności realizacji inwestycji z zakresu ochrony środowiska należy brać pod uwagę następujące kryteria:

Kryteria ogólne:

- Gotowość zadania do realizacji,
- Brak negatywnego oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000,
- Wkład własny jednostki realizującej projekt,
- Zgoda społeczeństwa na realizację przedsięwzięcia.

W zakresie inwestycji drogowych:

- Położenie na ważnym odcinku komunikacyjnym (z punktu widzenia społecznego),

- Sąsiedztwo ważnych obiektów publicznych,
- Nadmierne natężenie ruchu,
- Ochrona przed hałasem komunikacyjnym.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej:

- Odległość do zbiorników wody pitnej, wód powierzchniowych i obszarów chronionych,

W zakresie gospodarki odpadami:

- Zgodność z Planem Gospodarki Odpadami dla województwa podlaskiego na lata 2009 - 2012,
- Zgodność z Planem gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2012 - 2017.

W zakresie gospodarki energetycznej:

- Inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii, energooszczędne i dążące do ograniczenia emisji do środowiska.

Do zamierzeń pozainwestycyjnych, głównie instytucjonalnych, promocyjnych i edukacyjnych, często niewymagających dodatkowych nakładów na realizację zalicza się działania związane z opiniowaniem *Gminnych Programów Ochrony Środowiska*, opiniowaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obszarze środowiska oraz działania związane z edukacją ekologiczną: organizowanie konkursów, promocja walorów przyrodniczych, sprzątanie świata itp. Działania związane z edukacją ekologiczną będą wsparte finansowaniem z WFOŚiGW oraz środkami własnymi. Gmina Nurzec - Stacja planuje w ramach zadań pozainwestycyjnych przeprowadzenie monitoringu zrekultywowanego składowiska odpadów w Żerczycach. Zadanie planowane jest do 2042 roku, przy szacunkowym koszcie 300000,00 zł. Gminy powiatu siemiatyckiego planują także przeprowadzenie kampanii edukacyjno - informacyjnej dotyczącej wdrożenia nowego systemu gospodarki odpadami w latach 2013 - 2016.

8. Zagadnienia systemowe

8.1 Zarządzanie i monitoring środowiska

Zarządzanie środowiskiem w Polsce odbywa się na 4 niezależnych szczeblach: centralnym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Strukturę tworzą odrębne i niezależne od siebie organy zarówno rządowe, jak i samorządowe, działające na zasadzie subsydiarności (dany szczebel administracji realizuje te zadania, które nie mogą być skutecznie realizowane na szczeblu niższym). Zgodnie z art. 376 ustawy prawo ochrony środowiska i ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. organami ochrony środowiska są:

Wójt, Burmistrz lub Prezydent Miasta - realizują zadania związane ze zwykłym korzystaniem ze środowiska przez osoby fizyczne, w tym: wycinanie drzew, krzewów, utrzymanie zieleni, realizują uchwały rad gminy w sprawie utrzymania czystości i porządku w gminach, zaopatrzenia w wodę, ciepło, energię, odprowadzenia ścieków, systemu zbierania odpadów komunalnych, realizacji postanowień Planu Zagospodarowania Przestrzennego gminy.

Starosta - wydaje decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu, przyjmuje wyniki pomiarów wielkości emisji z instalacji, wydaje decyzje zobowiązujące do prowadzenia dodatkowych pomiarów wielkości emisji z instalacji oraz przyjmuje wyniki tych pomiarów, przyjmuje zgłoszenia instalacji niewymagającej pozwolenia emisyjnego, wydaje decyzje ustalające wymagania w zakresie ochrony środowiska do instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, wydawanie pozwoleń emisyjnych, wydaje decyzje zobowiązujące do przedłożenia przeglądu ekologicznego, wydaje decyzje nakładające obowiązek ograniczenia oddziaływania na środowisko lub przywrócenia do stanu poprzedniego.

Sejmik Województwa - przyjmuje programy naprawcze związane z ochroną powietrza, ustala rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania, przyjmuje programy naprawcze związane z ochroną przed hałasem - jest to kompetencja współdzielona z radą powiatu, ustanawia obszary ograniczonego użytkowania - kompetencja współdzielona z radą powiatu.

Marszałek Województwa - jest organem właściwym w sprawach: przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, oraz w sprawach przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko realizowanego na terenach innych niż wyżej wymienione (funkcje nadane marszałkowi przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko), od 1 stycznia 2008 marszałek województwa przejął też od wojewody następujące kompetencje: prowadzenie bazy danych o środowisku, opiniowanie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, podejmowanie działań przygotowujących podjęcie przez sejmik uchwały w sprawie programu naprawczego w zakresie ochrony powietrza, podejmowanie określonych działań związanych z ryzykiem

wystąpienia lub wystąpieniem przekroczeń dopuszczalnych albo alarmowych poziomów substancji w powietrzu, wydawanie decyzji nakładających na podmiot korzystający ze środowiska, który prowadzi działalność powodującą wprowadzanie substancji do powietrza, obowiązku prowadzenia pomiarów poziomów tej substancji w powietrzu - na obszarze, na którym istnieje przekroczenie dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu i odniesieniu do zakładów objętych ogólną kompetencją marszałka, przyjmowanie informacji o wykorzystywanych substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Wojewoda - do zadań leżących w kompetencji tego organu, w zakresie ochrony środowiska należy: współdziałanie i prowadzenie spraw w zakresie wykonywania nadzoru nad uchwałami organów Podlaskiej Izby Rolniczej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz izb gospodarczych, w tym merytoryczna ocena uchwał tych organów; zapewnienie współdziałania jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej działających na obszarze województwa, w zakresie zapobiegania zagrożeniom środowiska; sprawowanie nadzoru instancyjnego w zakresie właściwego przestrzegania przepisów prawa budowlanego, w szczególności - zgodności zagospodarowania terenu z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz wymaganiami ochrony środowiska; prowadzenie postępowań dotyczących oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach prowadzonego postępowania w sprawie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę inwestycji należących do własności Wojewody, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej w odniesieniu do dróg wojewódzkich i krajowych oraz lotnisk użytku publicznego. Prowadzenie spraw w zakresie planowania, finansowania, budowy, rozbudowy, przebudowy i utrzymania rzecznych, drogowych i kolejowych przejść granicznych: uzyskiwanie decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego, o uwarunkowaniach środowiskowych przedsięwzięcia, operatów wodnoprawnych i pozwoleń wodnoprawnych, studiów wykonalności inwestycji, pozwoleń na budowę, pozwoleń na użytkowanie. Do zadań w zakresie rolnictwa, należą - w zakresie uzgadniania, w przypadku zamkniętego użycia organizmów genetycznie modyfikowanych zaliczanych do III i IV kategorii, planów postępowania na wypadek awarii powodującej niekontrolowane ich rozprzestrzenianie się, prowadzenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie.

Minister właściwy do spraw środowiska - jest organem odpowiedzialnym za realizację Polityki ekologicznej Państwa, konwencji międzynarodowych, przygotowanie projektów ustaw ekologicznych i rozporządzeń wykonawczych.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska - wykonuje swoje działania przy pomocy Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, jest centralnym organem administracji rządowej mającym współdziałanie w realizacji polityki ochrony środowiska

w zakresie ochrony przyrody i kontroli procesu inwestycyjnego, kontroluje odpowiedzialność za zapobieganie szkodom w środowisku oraz naprawę tych szkód, gromadzi dane i sporządza informacje o sieci Natura 2000 i innych obszarach chronionych oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, współpracuje z organami ochrony środowiska innych państw, organizacjami międzynarodowymi oraz Komisją Europejską, współpracuje z Głównym Konserwatorem Przyrody, Państwową Radą Ochrony Przyrody w zakresie ochrony przyrody oraz Krajową Komisją do spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko, współpracuje z jednostkami samorządu terytorialnego w sprawach ocen oddziaływania na środowisko i ochrony przyrody, bierze udział w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko, bierze udział w postępowaniu w sprawie trans granicznego oddziaływania na środowisko, wykonuje zadania związane z Naturą 2000 o których mowa w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, wykonuje zadania związane z udziałem organizacji w systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) na zasadach i w zakresie ogólnym w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska - wykonuje zadania przy pomocy Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz przy współpracy z dyrektorami parków krajobrazowych lub zespołów parków krajobrazowych, zgodnie z art. 131 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, ze zm.). jest organem do którego zadań należy udział w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko, przeprowadzenie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko lub udział w tych ocenach, tworzenie i likwidacja form ochrony przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ochrona i zarządzanie obszarami Natura 2000 i innymi formami ochrony przyrody, wydawanie decyzji na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, przeprowadzenie postępowań wykonywanie innych zadań o których mowa w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, przekazywanie danych do bazy danych prowadzonej przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, o ocenach oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko, w tym danych o dokumentacji sporządzonej w ramach tych postępowań, współpraca z organami jednostek samorządu terytorialnego w sprawach ocen oddziaływania na środowisko i ochrony przyrody, współpraca z organizacjami ekologicznymi, wykonywanie zadań, w tym wydawanie decyzji oraz zlecenia ekspertyz z zakresu gospodarki odpadami. Ponadto regionalny dyrektor ochrony środowiska może zwracać się do regionalnej rady ochrony przyrody o wydanie opinii w sprawach z zakresu ochrony przyrody należących do jego kompetencji.

Generalny i Regionalni Dyrektorzy Ochrony Środowiska są nowymi organami ochrony środowiska wprowadzonymi ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu

informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Inną jednostką powołaną z mocy prawa do wykonywania zadań publicznych dotyczących środowiska i jego ochrony, jest:

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska - kontrolujący przestrzeganie wymogów ochrony środowiska przez wszystkich korzystających ze środowiska, bada i ocenia stan środowiska (monitoring środowiska), wymierza kary za nieprzestrzeganie wymogów ochrony środowiska, prowadzi działania zapobiegające nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska.

W prawie ochrony środowiska wyróżnia się następujące grupy decyzji administracyjnych:

- decyzje podejmowane w procesie inwestycyjnym,
- decyzje reglamentacyjne,
- decyzje opłatowe,
- decyzje karne,
- decyzje interwencyjne.

Podjęcie odpowiedniej decyzji istotnej dla ochrony środowiska wymaga współdziałania z innymi organami, które może przybierać formę opinii, porozumienia, uzgodnienia czy zgody. Szczegółowe zasady dotyczące postępowań zamieszczone są w Kodeksie postępowania administracyjnego z dnia 9 października 2000 r. (Dz. U. 2000 nr 98 poz. 1071 z późn. zm.).

8.2 Zarządzanie i monitoring realizacji Programu

8.2.1 Mierniki stanu wyjściowego

W celu zapewnienia sprawnego i systematycznego monitorowania zmian zachodzących na terenie powiatu siemiatyckiego w zakresie parametrów opisujących środowisko naturalne wyselekcjonowano grupę mierników odzwierciedlających te zmiany i ukazujących pozycję powiatu siemiatyckiego na tle innych powiatów ziemskich województwa podlaskiego. Dane użyte do rankingowania poszczególnych powiatów zostały zaczerpnięte z materiałów Głównego Urzędu Statystycznego z kategorii Stan i ochrona środowiska (Bank danych lokalnych). Pozwoli to na przeprowadzenie ponownej analizy sytuacji w oparciu o dane źródłowe, które będą przystawały do siebie pod względem metodologii gromadzenia i obróbki danych.

Monitorowanie zmian zachodzących w powiecie i porównanie ich na tle innych powiatów pozwoli na bieżącą ocenę skuteczności opracowanego programu, a zwłaszcza wpływu realizowanych zadań na stan środowiska naturalnego. Mierniki zostały opracowane na podstawie dostępnych danych statystycznych GUS za 2011 rok.

W wykonanej analizie ocenie poddano 7 elementów opisujące środowisko naturalne otaczające człowieka oraz związanych z funkcjonowaniem infrastruktury ochrony środowiska. Ocenę przeprowadzono przypisując w skali od 1 do 14 punkty, w zależności od wyniku parametru. Im lepiej dany parametr kształtował się, tym powiat zajmował lepsze miejsce w rankingu 14 ocenianych powiatów. Zestawienie elementów, które były wzięte pod uwagę przy analizie przedstawiono w postaci poniższej Tabeli.

Klasyfikacja pod kątem wybranych parametrów pozwoliła określić sytuację powiatu siemiatyckiego w porównaniu z pozostałymi powiatami należącymi do województwa białostockiego ze względu na wskaźniki dotyczące stanu i ochrony środowiska. Z poniższego zestawienia wynika, iż powiat siemiatycki zajmuje 10 miejsce na tle pozostałych powiatów województwa podlaskiego. Niskie notowania powiatu pod względem wybranych czynników wskazują na dalszą potrzebę rozwoju i modernizacji infrastruktury ochrony środowiska oraz działań przyczyniających się do poprawy poszczególnych komponentów środowiska.

Tabela 29. Wskaźniki określające stan i ochronę środowiska w powiatach województwa podlaskiego

powiat	Gospodarka wodno - ściekowa					Odpady [tys. t]	Ochrona przyrody	Suma punktów	Klasyfikacja powiatów według wskaźników
	Ludność korzystająca z oczyszczalni - ogółem (w % ogólnej liczby ludności)	Osady wytworzone w ciągu roku - ogółem [t]	Pobór wód podziemnych [dam ³]	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku [dam ³]	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku - ogółem [dam ³]	wytworzone w ciągu roku - ogółem (wytworzone na 1 km ²)	Obszary prawnie chronione - ogółem [ha]		
augustowski	33340 (56,9%)	1586	96	2631,8	1249,0	16,5 (9,9)	110971,1	26	2
białostocki	77727 (54,9%)	634	412	12770,2	3173,0	31,6 (10,6)	100974,4	57	8
bielski	31663 (54,9%)	860	1216	3631,3	1874,0	7,9 (5,7)	4209,0	62	10
grajewski	26507 (54,1%)	162	952	3973,5	1537,0	117,5 (121,4)	18887	67	11
hajnowski	30156 (66,6%)	259	393	1990,7	2078,0	13,9 (8,6)	95413,4	36	4
kolneński	10543 (27,2%)	207	419	1443,8	740,0	13,4 (14,3)	21079,4	48	5
łomżyński	10572 (20,7%)	40	597	3187,5	1008,0	88,4 (65,3)	35161,7	56	7
moniecki	18460 (44,3%)	266	364	11822,2	820,0	112,5 (81,4)	43873,5	56	7
sejneński	6536 (31,4%)	125	186	949,1	426,0	7,7 (9,0)	52048,2	29	3
siemiatycki	13661 (29,4%)	1147	722	2566,7	1227,0	16,3 (11,2)	31345,5	62	10
sokólski	32407 (46,6%)	538	662	2926,2	1487,0	16,6 (8,1)	53160,6	49	6
suwalski	8836 (25,0%)	40	104	1524,4	347,0	3,5 (2,7)	73365,1	24	1
wysokomazowiecki	18743 (32,0%)	88	1746	4876,3	2638,0	16,4 (12,7)	3126,5	71	12
zambrowski	25514 (57,6%)	222	531	3854,6	1372,0	10,7 (14,6)	279,4	59	9

Zródło: Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, stan na 2011 r.

8.2.2 Monitorowanie Programu

Program ochrony środowiska powiatu siemiatyckiego na lata 2012 - 2015 jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska w powiecie. Związane jest to z koniecznością monitorowania celów i zadań wyznaczonych przez *Program*.

Realizacja *Programu* będzie wymagała współdziałania z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, Wojewodą i podległymi mu służbami, jednostkami gospodarczymi i społecznymi, które posiadają odpowiednie kompetencje, określone w przepisach prawnych, a także pozarządowymi organizacjami ekologicznymi.

Proces wdrażania *Programu* wymaga kontroli i odpowiedniego monitoringu wdrażanej polityki, którego najważniejszym elementem jest ocena realizacji zadań z punktu widzenia osiągania założonych celów. W związku z tym, co cztery lata ocenie będzie podlegał postęp *Programu*, w wyniku którego sporządzana będzie aktualizacja *Programu ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego*. W celu stałej kontroli, co 2 lata Zarząd Powiatu będzie ocenił stopień wykonania *Programu*, po którym sporządzony będzie każdorazowo Raport z realizacji powiatowego *Programu ochrony środowiska*.

W celu ułatwienia oceny realizacji *Programu* zaproponowane zostały wskaźniki monitorowania, wśród których znajdują się mierniki ekologiczne (np. udział obszarów przyrodniczo cennych chronionych prawnie), ekonomiczne (np. nakłady na edukację ekologiczną) i społeczne (np. liczba organizacji pozarządowych działających w zakresie ochrony środowiska). Zaproponowane poniżej wskaźniki należy traktować jako pomoc w weryfikacji osiągnięcia celów i zadań wyznaczonych w *Programie*. Każdemu celowi strategicznemu przyporządkowano odpowiednie mierniki umożliwiające monitorowanie *Programu*. W przypadku niepełnych danych o niektórych wskaźnikach, w Raporcie z realizacji *Programu* dopuszcza się możliwość zastosowania pewnych modyfikacji w zakresie zaproponowanych wskaźników, na takie, które będą odpowiednio charakteryzowały stopień osiągnięcia wyznaczonych założeń programowych.

Tabela 30. Wskaźniki monitorowania *Programu ochrony środowiska*

Cele strategiczne oraz wskaźniki monitorowania stanu środowiska	Jednostka miary	Źródło informacji o wskaźniku
1. KONTYNUACJA DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z POPRAWĄ JAKOŚCI POWIETRZA		
Liczba zmodernizowanych kotłowni	szt.	dane własne JST, WIOŚ
Liczba budynków objętych termomodernizacją	szt.	dane własne JST
2. OSIĄGNIĘCIE I UTRZYMANIE DOBREGO STANU WÓD POWIERZCHNIOWYCH ORAZ OCHRONA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH I RACJONALIZACJA ICH WYKORZYSTANIA		
Ilość wykonanej infrastruktury dla ochrony środowiska:	szt.	WIOŚ, GUS
▪ Liczba nowopowstałych/ zmodernizowanych SUW	szt.	WIOŚ, GUS
▪ Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	WIOŚ, GUS

Cele strategiczne oraz wskaźniki monitorowania stanu środowiska	Jednostka miary	Źródło informacji o wskaźniku
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Długość sieci wodociągowej ▪ Długość sieci kanalizacyjnej 	km km	WIOŚ, GUS WIOŚ, GUS
Ludność korzystająca z oczyszczalni - ogółem (w ogólnej liczbie ludności)	%	WIOŚ, GUS
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku	dam ³ /rok	WIOŚ, GUS
Ładunki zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach: <ul style="list-style-type: none"> ▪ BZT₅ ▪ CHZT ▪ Zawiesina ogólna 	kg/rok kg/rok kg/rok	WIOŚ, GUS WIOŚ, GUS WIOŚ, GUS
3. ZACHOWANIE, ODTWORZENIE I ZRÓWNOWAŻONE UŻYTKOWANIE RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ NA RÓŻNYCH POZIOMACH ORGANIZACJI		
Udział obszarów przyrodniczo cennych, chronionych prawnie	ha, %	dane własne JST, RDOŚ
Liczba powstałych gospodarstw agroturystycznych	szt.	dane własne JST
4. ZMNIEJSZENIE ZAGROŻENIA HAŁASEM		
Liczba zakładów przemysłowych będących źródłem uciążliwego hałasu	szt.	dane własne JST, WIOŚ
Długość zmodernizowanej infrastruktury drogowej	km	dane własne JST
Długość wybudowanych dróg	km	dane własne JST
5. OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI		
Poziom pola elektromagnetycznego	V/m	WIOŚ
6. OGRANICZANIE ZUŻYCIA ENERGII ORAZ ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII		
Udział odnawialnych źródeł energii w produkcji energii	kW, %	dane własne JST
Liczba instalacji wykorzystujących OZE (w tym własność)	szt.	dane własne JST
7. ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA ZASOBAMI NATURALNYMI		
Liczba eksploatowanych złóż kopalin	szt.	dane własne JST, PIG
8. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI		
Udział powierzchni zalesianych do powierzchni powiatu	ha, %	dane własne JST, GUS
9. WZROST ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ		
Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych	szt.	dane własne JST
Nakłady na edukację ekologiczną	zł, %	dane własne JST
Liczba organizacji pozarządowych działających w zakresie ochrony środowiska	szt.	dane własne JST

Źródło: opracowanie własne EKOTON sp. z o. o.

Ocena realizacji *Programu* powinna zawierać:

- kontrolę wykonania zadań, określonych w harmonogramie realizacji *Programu*
- ocenę realizacji celów i działań określonych w *Programie*, opartą na wskaźnikach charakteryzujących stan środowiska.

Przy nowelizacji *Programu* powinny być wykorzystane wyniki przeprowadzonych ocen realizacji niniejszego *Programu* oraz uwzględnione uwarunkowania wewnętrzne, jak i zewnętrzne.

8.2.3 Uwarunkowania realizacyjne Programu

Koordynatorem i głównym wykonawcą niniejszego *Programu Ochrony Środowiska* będzie Starosta, który wraz z Zarządem Powiatu jest organem władzy wykonawczej w powiecie. Realizacji programu służyć będą wykorzystywane przez władze samorządowe instrumenty prawne, ekonomiczno-finansowe i społeczne.

8.2.4 Uwarunkowania prawne

Obowiązek opracowania programów ochrony środowiska zarówno na szczeblu wojewódzkim, powiatowym jak i gminnym nakłada ustawa prawo ochrony środowiska. Programy ochrony środowiska wykonywane są co 4 lata, dodatkowo co 2 lata, Zarząd Powiatu zobowiązany jest do sporządzania Raportu z wykonania programu, który następnie przedstawia się Radzie Powiatu.

Do podstawowych instrumentów prawnych ochrony środowiska w Polsce należą: standardy, normy środowiskowe, pozwolenia oraz odpowiedzialność cywilna, karna lub administracyjna. Za realizację celów i zadań wyznaczonych w programie odpowiada samorząd powiatu, jednak bez współpracy z instytucjami mu podległymi, organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji, jak i samorządami gminnymi wcielenie w życie programu może okazać się bardzo trudne. Aby współpraca poszczególnych jednostek przynosiła efekty należy zadbać o sprawność w systemie wymiany informacji pomiędzy komórkami. Również niedociągnięcia i opóźnienia dotyczące powstających aktów prawnych będą miały niekwestionowany wpływ na terminowość przeprowadzanych działań.

8.2.5 Planowanie przestrzenne

Planowanie przestrzenne to dziedzina zmierzająca do zapewnienia prawidłowego rozwoju poszczególnych obszarów, sztuka organizowania przestrzeni na potrzeby człowieka, przy jednoczesnym uwzględnieniu wzajemnych powiązań poszczególnych regionów, a nawet nadrzędnych interesów ogólnokrajowych. Realizacja planowania przestrzennego przebiega w oparciu o ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu przestrzennym (Dz. U. 2003 Nr 80 poz. 717 z późn. zm.).

Główne zadania powiatu w zakresie planowania przestrzennego to stworzenie Planu Zagospodarowania Przestrzennego, który jest dokumentem regulującym zasady ochrony środowiska i korzystania z jego zasobów, oraz opiniowanie rozwiązań przyjętych w studiach uwarunkowań i Planach Zagospodarowania Przestrzennego gmin, uzgadnianie

zadań samorządowych w projekcie miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, uzgadnianie z administracją geologiczną i organami nadzoru górniczego problemów zagospodarowania terenów górniczych i zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

8.2.6 Uwarunkowania społeczne

Narzędziami o charakterze społecznym są:

- Dostęp do informacji
- Komunikacja społeczna
- Edukacja i promocja ekologiczna

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na instytucje rządowe i samorządowe obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania. Obowiązek ten dotyczy zarówno wymiany informacji między przedstawicielami różnych szczebli samorządu jak również przepływu informacji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego a obywatelami (podmiotami gospodarczymi, jak również osobami fizycznymi). Zgodnie z ustaleniami ustawy każdy obywatel ma prawo do informacji o środowisku. W 2003 roku Polska ratyfikowała Konwencję o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz o dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska podpisaną w 1999 roku w Arhus. Postanowienia Konwencji odnoszą się do udziału społeczeństwa w przygotowaniu planów i programów mających znaczenie dla środowiska i określają podstawowe obowiązki organów państwowych w zakresie zapewnienia udziału społecznego w postępowaniach dotyczących środowiska. Szczegółowe warunki udziału społeczeństwa w dostępie do informacji określa ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska, oraz ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r.

8.2.7 Związek z integracją europejską

W celu stworzenia integralności polskiego prawa z prawem Unii Europejskiej Polska od czasu przystąpienia do Unii nieustannie prowadzi działania dostosowawcze w zakresie prawa krajowego.

Wdrożenie nowelizacji ustaw z zakresu ochrony środowiska jest czasochłonne, jednak docelowo jest warunkiem osiągnięcia stabilności zarządzania środowiskiem. Na szczególną uwagę zasługują następujące aspekty: udział społeczny i udzielanie informacji

o stanie środowiska i jego ochronie, zmiany dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, rozwiązywanie problemów ochrony przyrody oraz gospodarka odpadami.

8.2.8 Efekt transgraniczny

Współpraca zagraniczna powiatu siemiatyckiego w zakresie ochrony środowiska sprowadza się do konsultacji w przypadku planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na powiat.

9. Aspekty finansowe realizacji Programu

Uwarunkowania ekonomiczne stanowią istotny element realizacyjny niniejszego *Programu*. Brak funduszy na przeprowadzenie zaplanowanych inwestycji może przyczynić się do przecignięcia w czasie danej inwestycji bądź całkowitego jej zaniechania.

Realizacja zadań wymienionych w programie wymaga koncentracji znacznych środków w krótkim czasie. Jako najważniejsze potraktowano te zadania *Programu*, których realizacja prowadzi do spełnienia norm prawa ochrony środowiska i dostosowania do wymogów związanych z integracją Polski z Unią Europejską.

Zakłada się stosowanie takich metod realizacji poszczególnych zadań Programu, które charakteryzują się uzyskaniem optymalnych efektów ekologicznych i ekonomicznych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez sporządzanie analiz finansowo-ekonomicznych oraz ekologicznych każdego z zadań. Taki tryb postępowania pozwoli na wybór optymalnych rozwiązań technicznych, organizacyjnych i finansowych.

Zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska głównymi instrumentami finansowo-prawnymi ochrony środowiska są:

Oplaty za korzystanie ze środowiska (ponoszone za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków lub wód do ziemi, pobór wód, składowanie odpadów),

- Administracyjne kary pieniężne,
- Podatki i inne daniny publiczne.

Innymi instrumentami finansowymi, pozwalającymi na właściwe zarządzanie środowiskiem są między innymi:

- Środki z budżetu państwa,

- Środki własne jednostek samorządowych
- Pożyczki i dotacje (Fundusz Ochrony środowiska, itp.)

W województwie podlaskim głównymi źródłami finansowania inwestycji są:

Środki własne samorządów terytorialnych:

- środki pochodzą z opłat lokalnych, podatków własnych, oraz udziałów w podatkach wpływających do budżetu państwa

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:

- wyróżnia się Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

- Wspierają inwestycje ekologiczne z zakresu ochrony powierzchni ziemi, ochrony wód, ochrony przyrody, ochrony powietrza, nadzwyczajnych zagrożeń, monitoringu środowiska i gospodarki wodnej oraz szeregu działań nie inwestycyjnych typu: edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze, ekspertyzy z zakresu ochrony środowiska,

- formy pomocy: pożyczki, dotacje inwestycyjne i nie inwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia, finansowanie kapitałowe,

- kto może uzyskać dotacje: jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa, instytucje i urzędy, jednostki organizacyjne ochrony zdrowia, szkoły wyższe i uczelnie, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia), administracja państwowa, osoby fizyczne

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013

- celem jest: zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego i tworzenie nowych pozarolniczych miejsc pracy przy poszanowaniu i zachowaniu dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu w celu zmniejszenia różnic społeczno - gospodarczych Podlasia w stosunku do reszty kraju,

- w ramach osi priorytetowej Infrastruktura Ochrony Środowiska przewiduje się dofinansowania projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza, termomodernizacji, gospodarki odpadami, odnawialnych źródeł energii, poprawy bezpieczeństwa ekologicznego oraz ochrony przed skutkami klęsk żywiołowych

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)

- zakres: transport, środowisko, energetyka, kultura i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, ochrona zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie

projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej (głównie w ramach II i V osi priorytetowej)

- kto może uzyskać dotacje: samorządy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

- cel: umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, a także podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego, oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa

Program Operacyjny Europejskiej Współpracy Terytorialnej

- celem jest realizacja programów: współpraca transgraniczna (trzy dwustronne programy na granicy polsko - niemieckiej z udziałem Meklemburgii, Brandenburgii i Saksonii, Polska - Republika Czeska, Polska - Słowacja, Polska - Litwa, Polska - Szwecja - Dania (Południowy Bałtyk), współpraca transnarodowa (Obszar Europy Środkowo-Wschodniej, Region Morza Bałtyckiego), program współpracy międzyregionalnej obejmujący całe terytorium UE. W ramach tego instrumentu z udziałem Polski realizowane będą programy współpracy transgranicznej z Ukrainą, Białorusią i Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej

- cel: przyspieszenie tempa rozwoju społeczno - gospodarczego Polski Wschodniej (województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego), poprzez „Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej”

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

- cel: doprowadzenie do zapewnienia opłacalności produkcji rolnej, modernizacji gospodarstw i przetwórstwa artykułów rolnych, wspieranych przez rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej

- działania: wsparcie gospodarstw na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, płatności dla obszarów Natura 2000 oraz związanych z wdrożeniem Ramowej Dyrektywy Wodnej, program rolnośrodowiskowy, zalesianie gruntów, odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych, zróżnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, wsparcie terenów wiejskich (gospodarka wodno-ściekowa,

tworzenie systemu zbierania, segregacji, wywozu odpadów komunalnych, energia ze źródeł odnawialnych, scalanie gruntów, gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi)

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego

- cel: zmniejszenie różnic społeczno-gospodarczych Podlasia w stosunku do reszty kraju, zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego i tworzenie nowych pozarolniczych miejsc pracy przy poszanowaniu i zachowaniu dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu: podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa, podniesienie konkurencyjności podlaskich firm w aspekcie krajowym i międzynarodowym, rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.

4 PO RYBY Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”

- cel: racjonalna gospodarka żywymi zasobami wód i poprawa efektywności sektora rybackiego, podniesienie konkurencyjności polskiego rybołówstwa morskiego, rybactwa śródlądowego i przetwórstwa ryb, poprawa jakości życia na obszarach zależnych od rybactwa

Program Life+

- zakres: ochrona przyrody i bioróżnorodności, przeciwdziałanie zmianom klimatu, zminimalizowanie wpływu negatywnych skutków wpływu zanieczyszczeń środowiska na zdrowie ludzi, zrównoważone wykorzystanie zasobów, racjonalna gospodarka odpadami

Banki

Bank Ochrony środowiska S.A.

- udziela kredytów m.in. na zakup i montaż wyrobów służących ochronie środowiska, beneficjentami mogą być: osoby prawne i osoby fizyczne (w tym podmioty prowadzące działalność gospodarczą)

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju

Finansuje projekty z zakresu ochrony środowiska poprzez kredyty, udział kapitałowy, gwarancje, przedmiotem kredytowania są głównie wodociągi, kanalizacja, odpady stałe, transport miejski, rewitalizacja, beneficjentami mogą być: gminy, przedsiębiorstwa komunalne, oraz władze lokalne.

10. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Podstawą prawną opracowania aktualizacji *Programu Ochrony Środowiska powiatu siemiatyckiego na lata 2012 - 2015* jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150), który nakłada na Zarząd Powiatu obowiązek sporządzenia programu.

W Programie ujęto analizę uwarunkowań wynikających z polityki ekologicznej państwa oraz dokumentów strategicznych krajowych i wojewódzkich oraz planów i programów powiatowych. Program zawiera ocenę stanu środowiska powiatu, wskazując na główne zagrożenia środowiska. Opisane komponenty środowiska dotyczą: stanu jakości powietrza atmosferycznego, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrona przed hałasem, ochrony przed polami elektromagnetycznymi, odnawialnych źródeł energii, poważnych awarii przemysłowych, kopalni, gleb i ich zanieczyszczeń. Uwzględniono również analizę zagadnień dotyczących edukacji ekologicznej, infrastruktury ochrony środowiska oraz ekologicznych form działalności w rolnictwie.

Informacje środowiskowe przedstawione zostały również w sposób graficzny dla poszczególnych komponentów środowiska, w tym m.in. na mapach z zaznaczonymi granicami powiatu. Dodatkowo, na podstawie stanu aktualnego, w opracowaniu dokonano analizy mocnych i słabych stron ukazujących szanse i zagrożenia powiatu.

Uwzględniając powyższe analizy, stan środowiska, główne problemy środowiskowe, obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego i wspólnotowego, programy i strategie rządowe, regionalne i lokalne koncepcje oraz dokumenty planistyczne określono w Programie cele długoterminowe do roku 2019 oraz krótkoterminowe na lata 2012 - 2015 dla każdego z wyznaczonych priorytetów środowiskowych. **Nadrzędnym celem niniejszego Programu jest: zrównoważony rozwój powiatu siemiatyckiego szansą na poprawę i promocję środowiska naturalnego.**

W Programie wyznaczono 10 długoterminowych (strategicznym) celów, którym przyporządkowano cele krótkoterminowe i działania:

1 cel strategiczny:

UTRZYMANIE ODPOWIEDNIEGO POZIOMU JAKOŚCI POWIETRZA

Cele krótkoterminowe:

Ograniczenie emisji do powietrza ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych

Działania:

- Rozwój i modernizacja sieci ciepłej
- Kontrola zakładów emitujących zanieczyszczenia do powietrza

2 cel strategiczny:

OSIĄGNIĘCIE I UTRZYMANIE DOBREGO STANU WÓD POWIERZCHNIOWYCH ORAZ OCHRONA
JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH I RACJONALIZACJA ICH WYKORZYSTANIA

Cele krótkoterminowe:

Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej

Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód

Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Zwiększenie retencyjności w zlewniach

Kształtowanie rzek i zbiorników wodnych zapewniające stabilność systemów
przyrodniczych

Działania:

- Modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków, powstawanie oczyszczalni przydomowych
- Budowa nowych oraz modernizacja istniejących sieci wodociągowych
- Przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z zasobami dyspozycyjnymi
- Rozwój i modernizacje oczyszczalni ścieków oraz infrastruktury kanalizacyjnej
- Retencjonowanie wód opadowych poprzez instalację odpowiednich urządzeń na ciągach kanalizacji deszczowej i rowów melioracyjnych
- Ochrona naturalnych terenów zalewowych i roślinności łąkowej oraz terenów bagiennych
- Stosowanie zakazu zabudowy na terenach zalewowych
- Ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

- Wdrażanie małej retencji na obszarach Natura 2000 i innych obszarach cennych przyrodniczo, zwłaszcza w lasach i obszarach bagien i torfowisk

3 cel strategiczny:

OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Cele krótkoterminowe:

Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych

Ochrona struktury i zapewnienie stabilności siedlisk i ekosystemów

Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej

Zapobieganie konfliktom o podłożu ekologicznym na obszarach chronionych

Działania:

- Edukacja pracowników administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw zarządzania obszarami Natura 2000
- Promocja walorów przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 i innych obszarów chronionych
- Czynna ochrona terenów podmokłych oraz łąk i pastwisk cennych przyrodniczo,
- Wzbogacanie składu gatunkowego sztucznych odnowień leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem
- Szkolenia i wsparcie rolników we wdrażaniu programów rolno-środowiskowych i rolnictwa ekologicznego
- Wdrożenie procesów mediacji z udziałem profesjonalnych mediatorów w przypadku istniejących konfliktów ekologicznych

4 cel strategiczny:

ZMNIJSZENIE ZAGROŻENIA HAŁASEM

Cele krótkoterminowe:

Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas

Działania:

- Stosowanie środków ograniczających hałas wzdłuż ciągów komunikacyjnych
- Remont nawierzchni dróg

5 cel strategiczny:

OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI

Cele krótkoterminowe:

Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej dopuszczonej wartości

Działania:

- Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych
- Prawidłowa lokalizacji, budowa i eksploatacja urządzeń i instalacji emitujących pole elektromagnetyczne

6 cel strategiczny:

OGRANICZANIE ENERGOCHŁONNOŚCI
ORAZ ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

Cele krótkoterminowe:

Zwiększenie wykorzystania OZE

Działania:

- Zidentyfikowanie barier ograniczających wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii na obszarze powiatu
- Promocja innowacyjnych technologii w zakresie „zielonej energii”

7 cel strategiczny:

ZAPOBIEGANIE POWSTANIU POWAŻNYCH AWARII I ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA

Cele krótkoterminowe:

Monitoring obszarów zagrożonych wystąpieniem poważnych awarii

Monitoring obszarów zagrożonych podtopieniami

Działania:

- Propagowanie wiedzy w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach wystąpienia poważnych awarii
- Wstępna ocena ryzyka powodzi na obszarach zagrożonych podtopieniami
- Monitorowanie stanu wałów i urządzeń hydrotechnicznych oraz terenów osuwiskowych

8 cel strategiczny:

ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA KOPALINAMI

Cele krótkoterminowe:

Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin

Działania:

- Eksploatacja złóż surowców w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju
- Rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk poźwirowych

9 cel strategiczny:

OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

Cele krótkoterminowe:

Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju

Identyfikacja obszarów zanieczyszczonych i zdegradowanych, ich rekultywacja i zagospodarowanie

Podjęcie działań związanych z usunięciem wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu

Działania:

- Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego
- Rozpoznanie i rekultywacja obszarów zanieczyszczonych obszarów
- Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu

10 cel strategiczny:

WZROST ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW

Cele krótkoterminowe:

Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza i właściwej gospodarki odpadami

Oszczędność wody oraz jej ochrona jako wynik większej świadomości ekologicznej mieszkańców

Wzrost świadomości ekologicznej w obrębie pozostałych elementów środowiska

Działania:

- Edukacja w zakresie odpowiedniego postępowania z odpadami komunalnymi,
- Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do kształtowania pozytywnych postaw mieszkańców w zakresie poszanowania energii
- Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjnopromocyjne
- Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska,
- Szkolenia dla rolników z zakresu właściwego nawożenia, promocji rolnictwa ekologicznego, stosowania dobrych praktyk

Cele i zadania z zakresu gospodarki odpadami w powiecie siemiatyckim zostały określone w *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2009 - 2012* oraz *Planie gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2012 - 2017*.

W osiągnięciu założonych w *Programie* celów mają służyć określone w harmonogramie *Programu* działania, ze wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego oraz szacunkowych kosztów ich realizacji. W *Programie* określono również zasady zarządzania Programem Ochrony Środowiska oraz monitoringu jego realizacji. *Program* zawiera także wytyczne do tworzenia i realizacji gminnych Programów Ochrony Środowiska.

Spis literatury

1. Informacja o stanie środowiska na obszarze województwa podlaskiego w 2009 roku na podstawie działalności inspekcyjno - kontrolnej i badawczej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku,
2. Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego w 2012 roku,
3. Krupa A. Ochrona krajobrazu w programie rolnośrodowiskowym. Biblioteczka programu rolnośrodowiskowego 2007-2013. Warszawa 2010,
4. Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2011 roku,
5. Ocena stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego rzek województwa podlaskiego w 2011 roku,
6. Plan gospodarki odpadami dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011 z perspektywą na lata 2012 - 2019,
7. Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2012 - 2017,
8. Plan rozwoju lokalnego powiatu siemiatyckiego 2007 - 2013,
9. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego,
10. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016,
11. II Polityka ekologiczna państwa,
12. Polityka Leśna Państwa,
13. Program ochrony środowiska dla powiatu siemiatyckiego na lata 2008 - 2011,
14. Program ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2011 - 2014,
15. Program państwowego monitoringu środowiska województwa podlaskiego na lata 2010 - 2012,
16. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013,
17. SDF Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001, data aktualizacji: 2011-09,

18. SDF Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011, data aktualizacji: 2008-02,
19. SDF Natura 2000 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego PLH200014, data aktualizacji: 2008-02,
20. Strategia rozwoju powiatu siemiatyckiego,
21. Strategia rozwoju województwa podlaskiego do 2020 roku,
22. Wyniki badań pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2010 roku,
23. Wyniki badań pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku,

Zasoby Internetowe

Strona Głównego Urzędu Statystycznego <http://www.stat.gov.pl/gus>

Strona Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody <http://crfop.gdos.gov.pl/>

Strona Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku
<http://www.wios.bialystok.pl>

Strona Natura 2000 <http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Strona Państwowego Instytutu Geologicznego <http://www.pgi.gov.pl/>

Strona Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach <http://www.siemiatycze.pl/>

SPIS RYCIN

RYCINA 1. REGIONY FIZYCZNO - GEOGRAFICZNE NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO	31
RYCINA 2. POŁOŻENIE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	32
RYCINA 3. LUDNOŚĆ POWIATU SIEMIATYCKIEGO WEDŁUG PŁCI W 2011 R.	33
RYCINA 4. PRZYROST NATURALNY NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO W LATACH 2006 - 2011	34
RYCINA 5. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO	36
RYCINA 6. ZUŻYCI WODY W PODZIALE NA SEKTORY	53
RYCINA 7. IŁOŚĆ ODPADÓW KOMUNALNYCH WYTWORZONYCH NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO W LATACH 2006 - 2011	55
RYCINA 8. OBSZARY NATURA 2000: OSO NA OBSZARZE POWIATU SIEMIATYCKIEGO	72
RYCINA 9. OBSZARY NATURA 2000: PROJEKTOWANE SOO NA OBSZARZE POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	73
RYCINA 10. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW POWIATU SIEMIATYCKIEGO	85
RYCINA 11. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GMINACH POWIATU SIEMIATYCKIEGO	86
RYCINA 12. ŻŁOŻA KOPALIN NA OBSZARZE POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	88
RYCINA 13. OBSZARY ZAGROŻONE PODTOPIENIAMI NA OBSZARZE POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	91

SPIS TABEL

TABELA 1. ZESTAWIENIE ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA ZREALIZOWANYCH W POWIECIE SIEMIATYCKIM	27
TABELA 2. CHARAKTERYSTYKA JEDNOSTEK ADMINISTRACYJNYCH POWIATU	32
TABELA 3. DANE DEMOGRAFICZNE POWIATU SIEMIATYCKIEGO	33
TABELA 4. ROZMIESZCZENIE TERYTORIALNE JEDNOSTEK GOSPODARCZYCH NA TERENIE POWIATU.....	37
TABELA 5. ZESTAWIENIE OBIEKTÓW ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA I MIEJSC NOCLEGOWYCH W GMINACH POWIATU SIEMIATYCKIEGO W 2011 R.	42
TABELA 6. CHARAKTERYSTYKA DRÓG GMINNYCH I POWIATOWYCH W POWIECIE SIEMIATYCKIM	44
TABELA 7. EMISJE ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH	46
TABELA 8. KLASYFIKACJA STANU CHEMICZNEGO WÓD PODZIEMNYCH W 2010 R. WG BADAŃ PIG	49
TABELA 9. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU	51
TABELA 10. ZUŻYCI WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI.....	52
TABELA 11. INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU	53
TABELA 12. OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU	54
TABELA 13. IŁOŚĆ ODPADÓW PRZEMYSŁOWYCH WYTWORZONYCH W LATACH 2006 - 2011 NA OBSZARZE POWIATU SIEMIATYCKIEGO	58
TABELA 14. POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO	60
TABELA 15. POZYSKIWANIE DREWNA WRAZ Z ODNOWIENIEM I ZALESIENIEM NA TERENIE GMIN POWIATU SIEMIATYCKIEGO W LASACH NIESTANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA	61
TABELA 16. POWIERZCHNIOWE FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO [HA].....	62
TABELA 17. UŻYTKI EKOLOGICZNA NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU SIEMIATYCKIEGO	65
TABELA 18. POMNIKI PRZYRODY NA OBSZARZE POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	68
TABELA 19. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SIECI CIEPLNEJ NA OBSZARZE POWIATU SIEMIATYCKIEGO	81
TABELA 20. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SIECI GAZOWEJ NA OBSZARZE POWIATU SIEMIATYCKIEGO	82
TABELA 21. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SIECI ELEKTROENERGETYCZNEJ NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	82
TABELA 22. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GMINACH POWIATU SIEMIATYCKIEGO	85
TABELA 23. ŻŁOŻA KOPALIN NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO	87
TABELA 24. ANALIZA CZYNNIKÓW WEWNĘTRZNYCH POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	100
TABELA 25. ANALIZA CZYNNIKÓW ZEWNĘTRZNYCH POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	102
TABELA 26. WYKAZ PLANOWANYCH ZADAŃ WŁASNYCH ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA W LATACH 2012 - 2019	112
TABELA 27. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ KOORDYNOWANYCH PRZEZ ZARZĄD POWIATU SIEMIATYCKIEGO.....	114
TABELA 28. ZAMIERZENIA INWESTYCYJNE NA TERENIE POWIATU SIEMIATYCKIEGO	120
TABELA 29. WSKAŹNIKI OKREŚLAJĄCE STAN I OCHRONĘ ŚRODOWISKA W POWIATACH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	128
TABELA 30. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	129